

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี

พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี

พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

ที่ปรึกษา	นายเลิศปัญญา บูรณบัณฑิต	อธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
	นายวิศิษฐ์ เดชเสน	รองอธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
	นางพรสม เปาปราโมทย์	รองอธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
	นางพัชรี อาระยะกุล	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ

คณะผู้วิจัย	สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
	ดร. อรพินท์ สฟโซคชัย	ผศ. ดร. ภาควิชา ฤกษ์เกษม
	นางปิยะศิริ นาโคศิริ	ดร. นพวรรณ ศรีเกตุ
	นางรชยา อมรกิจสุนทร	นางสาวศศิฎาณัยน์ แสนแพง

คณะผู้จัดทำ	กลุ่มมาตรการและกลไก
	กองส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ
	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ISBN 978-616-331-076-7

พิมพ์ครั้งที่ ๑ เดือนกันยายน ๒๕๖๐

จำนวนพิมพ์ ๓,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
๒๕๕ ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

คำนำ

แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) ได้สิ้นสุดวาระลงในปี ๒๕๕๙ คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสตรีฉบับใหม่ ภายใต้ชื่อ “ยุทธศาสตร์การพัฒนสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔” ซึ่งเป็นไปตามมติที่ประชุม กยส. ครั้งที่ ๓/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ที่มีรองนายกรัฐมนตรี (พลเรือเอกณรงค์ พิพัฒนาศัย) เป็นประธาน กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนสตรี ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากการระดมความคิด และการให้ข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักจากทุกภาคส่วน จนนำมาสู่การกำหนดกรอบทิศทาง แนวทาง และยุทธศาสตร์การพัฒนสตรีฉบับนี้ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐ เห็นชอบประกาศใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ เป็นแผนหลักด้านการพัฒนาสตรี โดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถนำยุทธศาสตร์ต่างๆ ไปกำหนดเป็นแนวทางในการจัดทำแผนแม่บทการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายของแต่ละหน่วยงานต่อไป

ยุทธศาสตร์การพัฒนสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ฉบับนี้ ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนสตรีไว้ว่า “สร้างสังคมเสมอภาค ปราศจากการเลือกปฏิบัติ สตรีมีคุณภาพชีวิตที่ดี มั่นคงปลอดภัย ร่วมสร้างชาตินำสมัย” และได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมในประเด็นความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย (๒) เสริมพลัง เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตแก่สตรีทุกกลุ่มและทุกระดับ (๓) พัฒนาเงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนสตรีที่มีประสิทธิผลและเสมอภาค (๔) กำหนดมาตรการเฝ้าระวัง ขจัดปัจจัยเสี่ยง ป้องกัน คุ้มครอง ช่วยเหลือ และเยียวยา และ (๕) สร้างความเข้มแข็งของกลไก และกระบวนการพัฒนสตรี ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐–๒๕๗๙) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เป็นศูนย์กลาง โดยเน้นการพัฒนาคนในทุกช่วงวัย การมีส่วนร่วมของทุกคน และการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆ

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนร่วมทุกฝ่าย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำยุทธศาสตร์การพัฒนสตรีฯ ฉบับนี้ รวมถึงแผนปฏิบัติการไปใช้เป็นแนวทางดำเนินงานให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และบรรลุวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์การพัฒนสตรีต่อไป

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

กันยายน ๒๕๖๐

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ประชากรสตรีมีส่วนประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรในประเทศไทย ในช่วงกว่าสองทศวรรษ การพัฒนาสตรีได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและในระดับสากล ทั้งนี้เพราะสตรีเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ประเทศไทยดำเนินงานด้านการพัฒนาสตรีอย่างต่อเนื่อง และได้มีการจัดทำแผนพัฒนาสตรีฯ ขึ้นหลายฉบับ รวมถึงการจัดตั้งกลไกในภาครัฐเพื่อเป็นแกนนำในการผลักดันนโยบายและแผนการพัฒนาสตรีฉบับต่างๆ ปัจจุบัน ผลการพัฒนาสตรีของไทยมีความก้าวหน้าในระดับที่น่าพึงพอใจระดับหนึ่ง สตรีมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นอกจากนี้ สตรียังมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนอย่างเท่าเทียมกันกับบุรุษ โดยเข้ามามีบทบาทในการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาชุมชน เช่น การรวมกลุ่มทอผ้า การรวมกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น กลุ่มแม่บ้านมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในระดับหมู่บ้าน สตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจทางเศรษฐกิจในองค์กรทุกระดับ ในปัจจุบัน แม้ว่าสัดส่วนของสตรีในทางการเมืองจะยังอยู่มีระดับต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ บทบาทของสตรีไทยทางการเมืองเริ่มมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเมืองในระดับท้องถิ่น

โดยรวม สตรีเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ แม้ว่าการพัฒนาสตรีจะมีความก้าวหน้ากว่าในอดีต แต่การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของสตรีก็ยังเป็นงานที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพราะยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรมของคนในสังคมไทย ยังนำไปสู่ปัญหาในการที่สตรีบางกลุ่มยังถูกกีดกัน ไม่ได้รับโอกาส ถูกเอารัดเอาเปรียบ และถูกเลือกปฏิบัติในมิติต่างๆ ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้พยายามที่จะดำเนินงานเพื่อยกระดับมาตรฐานการพัฒนาสตรีตามแผนการพัฒนาสตรี และตามทวิภาคีการสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญและกำหนดมาตรการในระดับสากลว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาสตรีของประเทศสมาชิก ที่ได้มีการกำหนดและกระตุ้นให้บรรดาประเทศสมาชิกหันมาสนใจในการยกระดับคุณภาพชีวิตของสตรี การพัฒนาศักยภาพ และสร้างความเท่าเทียมกัน ดังนั้น การพัฒนาสตรีในช่วงต่อไป จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นที่ยังเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาสตรีของประเทศไทย ซึ่งโดยเฉพาะการปรับเจตคติของคนในสังคมไทยให้เข้าใจถึงความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมและสร้างโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและการเมืองเพิ่มมากขึ้นกว่าที่ผ่านมาในอดีต นอกจากนี้ยังต้องมุ่งพัฒนาสตรีให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในประเทศ เช่น การพัฒนาเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมสูงอายุ พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมายต่างๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงหรือประเด็นท้าทายจากภายนอกประเทศ เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ข้อเรียกร้องหรือข้อกำหนดขององค์กรระหว่างประเทศต่างๆ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ฉบับนี้ ดำเนินการโดยคณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ร่วมกับกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นองค์กรหลักในระดับประเทศที่มีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาสตรีให้มีความก้าวหน้า แก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตรีในสังคมไทย และยกระดับมาตรฐานการพัฒนาสตรีและสถานภาพของสตรีให้สอดคล้องกับหลักการสากล ในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ ได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี การประเมิน

สถานภาพของการพัฒนาสตรีในช่วงที่ผ่านมา และการศึกษาเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มเครือข่ายสตรี นำมาประกอบกับทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ซึ่งข้อมูลผลการศึกษาดังกล่าว ถูกใช้ในการวิเคราะห์และจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ที่กำหนดวิสัยทัศน์ คือ **“สร้างสังคมเสมอภาค ปราศจากการเลือกปฏิบัติ สตรีมีคุณภาพชีวิตที่ดี มั่นคงปลอดภัย ร่วมสร้างชาติน่าสมัย”** มีวัตถุประสงค์โดยสรุป คือ เพื่อคนไทยทุกเพศทุกวัย ให้มีเจตคติที่เคารพเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเป็นธรรม มีความยุติธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ เพื่อเร่งพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของสตรีในสังคมไทย ทุกกลุ่มทุกวัย โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในภาวะลำบาก หรือกลุ่มด้อยโอกาส โดยเน้นให้สตรีมีสุขภาพ (กายและใจ) สุขภาวะที่ดี สตรีสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่ได้มาตรฐาน มีระดับการศึกษาและความรู้ ที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพที่มั่นคง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยสามารถเข้าใจและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเข้าถึงข้อมูลความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรอย่างมีศักยภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และทันโลกทันสมัย อีกทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ ยังเน้นการพัฒนาปรับปรุงมาตรการ กฎหมาย กลไก และกระบวนการที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี โดยมุ่งสร้างสังคมไทย ให้เป็นสังคมที่สงบสุข มั่นคงปลอดภัย สตรีอยู่ในครอบครัว ชุมชน และสังคมที่อบอุ่น มั่นคง และปลอดภัย ปราศจากความรุนแรงทุกรูปแบบ และเน้นพัฒนาสตรีให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในอาเซียน และในโลก การกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพันธสัญญาและอนุสัญญาต่างๆ รวมถึงเตรียมพร้อมเพื่อรองรับ หรือป้องกันผลกระทบที่จะเกิดกับผู้หญิงในมิติต่างๆ จากการที่ประเทศได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของกลไกทุกระดับ และเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาสตรีให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล เพื่อเป็นกลไกและแนวทางหลักในการพัฒนาสตรี ในทุกระดับ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนระดับชาติต่างๆ และยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสตรี ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ ได้กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จ รวมถึงแนวทางการพัฒนาสตรีไว้อย่างละเอียด ซึ่งแบ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี ออกเป็น ๕ ยุทธศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมในประเด็นความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย (Paradigm Shift Measures) เพื่อคนไทยทุกเพศทุกวัย ให้มีเจตคติที่เคารพเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย ซึ่งจะนำไปสู่ความเสมอภาคทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ชุมชนและครอบครัว เป็นสังคมที่เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในมิติต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ มีศักดิ์ศรีและทัดเทียมกัน ซึ่งปัญหาเจตคติ ค่านิยม มีอิทธิพลต่อการกระทำ พฤติกรรม การตัดสินใจ และการกำหนดกฎหมาย นโยบาย และงบประมาณแผ่นดิน เป็นปัญหาสำคัญและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสตรี การส่งเสริมความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ และการจัดการเลือกปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ แผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับต่างๆ ให้ความสำคัญในการมุ่งปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมและค่านิยม เพื่อเสริมสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ ประเด็นท้าทายที่ต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมโดยรวม เป็นกุญแจสำคัญที่เป็นทั้งอุปสรรคต่อการพัฒนาสตรี และจะเป็นกุญแจสำคัญที่ไขสู่ความสำเร็จในการพัฒนาสตรี และสร้างสังคมที่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในอนาคต และจะทำให้การดำเนินการพัฒนาสตรี และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทำได้ง่ายดายยิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากยังไม่สามารถแก้ไขและก้าวข้ามสู่สังคมที่มีเจตคติที่ดีขึ้น ก็จะเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาสตรีทั้งหมด ยุทธศาสตร์นี้กำหนดแนวทางการพัฒนาสังคมไทย

ให้เป็นสังคมที่มีความเป็นธรรม มีความยุติธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ คนในสังคมไทยเข้าใจถึงสิทธิ ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีเจตคติที่เป็นธรรม ปฏิบัติและยอมรับต่อสิทธิที่เท่าเทียมกันของสตรี และบุรุษ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เสริมพลัง เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตแก่สตรี ทุกกลุ่มและทุกระดับ (Empowerment Measures) ผู้หญิงเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ ต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ และมีความสำคัญต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในภาวะ ที่โลกมีการแข่งขันสูง ประเทศไทยจำเป็นต้องพึ่งพิงพลังปัญญา ศักยภาพ ทักษะ และกำลังแรงงานจากผู้หญิง อย่างเต็มศักยภาพ หากประเทศไทยต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการรักษาระดับการพัฒนา ให้ยั่งยืน การที่ประชากรผู้หญิงส่วนหนึ่งยังไม่ได้รับการพัฒนาด้านพลังปัญญา ทักษะ และมีสุขภาพอนามัย ที่สมบูรณ์แข็งแรง ก็จะทำให้ประเทศขาดพลังส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ยุทธศาสตร์การเสริมพลังทั้งทางปัญญาและร่างกาย เพื่อเพิ่มพลังแก่สตรีทุกกลุ่ม และทุกระดับในการ ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์นี้ เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จต่อเป้าหมายที่กำหนด ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ด้วย ที่เน้นการกำหนดแนวทาง เพื่อเร่งพัฒนาศักยภาพ เพิ่มบทบาทสตรีในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และเสริมสร้างสุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของสตรีในสังคมไทย ทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในภาวะลำบาก หรือกลุ่มด้อยโอกาส โดยเน้น ให้สตรีมีสุขภาพ (กายและจิต) สุขภาวะที่ดี สตรีสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่ได้มาตรฐาน มีระดับการศึกษาและความรู้ที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพที่มั่นคง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยสามารถเข้าใจและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเข้าถึงข้อมูล ความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตอย่างมีศักยภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และมีส่วนร่วมในการ นำการพัฒนาประเทศให้ก้าวโลกทันสมัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาเงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาสตรีที่มีประสิทธิผลและเสมอภาค (Enabling Condition Measures) เป็นยุทธศาสตร์ที่จะเร่งพัฒนาเงื่อนไขและปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เพื่อเอื้อให้ เกิดการพัฒนาศักยภาพการพัฒนาสตรี และการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของสตรีในสังคมไทยทุกกลุ่มทุกวัย เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่สงบสุข มั่นคงปลอดภัย สตรีอยู่ในครอบครัว ชุมชน และสังคม ที่อบอุ่นและมั่นคงปลอดภัย ปราศจากความรุนแรงทุกรูปแบบ ลดหรือขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และป้องกัน และแก้ไขปัญหาคาความยากจนของกลุ่มเป้าหมายสตรีที่ด้อยโอกาสต่างๆ โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาปรับปรุง กฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการ และการดำเนินงานต่างๆ เพื่อเสริมสร้างโอกาสและบทบาทของสตรีต่อการพัฒนา ประเทศ ซึ่งเกิดจากการกำหนดในกฎหมาย มาตรการและเงื่อนไขต่างๆ ทั้งในระดับสากล และระดับประเทศ **ในระดับสากล** การที่องค์การสหประชาชาติ ได้ลงทุนลงแรงจัดกิจกรรมรณรงค์และการกระตุ้นให้ประเทศสมาชิก ให้ความสนใจในการพัฒนาสตรีและการสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ **ในระดับประเทศนั้น** ได้มีความก้าวหน้า ในการพัฒนาสตรี ซึ่งเกิดจากการที่ในอดีต ประเทศไทยได้มีการกำหนดมาตรการ กำหนดและแก้ไขหรือยกเลิก กฎระเบียบ กฎหมาย และเงื่อนไขในการปฏิบัติงาน เช่น การกำหนดหลักการสำคัญๆ ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยหลายฉบับที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม งานด้านการพัฒนาสตรียังไม่บรรลุเป้าหมายและมาตรฐาน ที่กำหนดไว้ในระดับสากลหลายประการ ยังจำเป็นต้องเดินหน้าในการกำหนดหรือแก้ไขกฎหมาย การกำหนด มาตรการต่างๆ เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาสตรีและการสร้างสังคมเสมอภาคบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ กำหนดมาตรการเฝ้าระวัง ขจัดปัจจัยเสี่ยง ป้องกัน คุ้มครอง ช่วยเหลือและเยียวยา (Protective and Corrective Measures) เน้นการพัฒนาปรับปรุงมาตรการ กฎหมาย กลไก และกระบวนการ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี เพื่อนำไปสู่การมีสังคมที่เท่าเทียมกัน สตรีมีโอกาสและมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อย่างเต็มศักยภาพและเท่าเทียมกัน ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และปัญหาความยากจนของกลุ่มเป้าหมาย สตรีที่ด้อยโอกาส รวมทั้งสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่สงบสุข มั่นคงปลอดภัย สตรีอยู่ในครอบครัว ชุมชน และ สังคมที่อบอุ่น มั่นคงและปลอดภัย ปราศจากความรุนแรงทุกรูปแบบ ยุทธศาสตร์นี้ กำหนดแนวทางการพัฒนาสตรี ที่ยังเป็นปัญหาสำคัญ คือ ความรุนแรงในครอบครัว ชุมชน และสังคม ที่จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน ยุทธศาสตร์นี้ กำหนดแนวทางในการป้องกัน แก่ไข และช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาอย่างครบวงจร เนื่องจากเป็น ปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนมาก ในการดำเนินการจึงจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญที่เป็นสหวิชาชีพและดำเนินการอย่าง มืออาชีพ นำไปสู่การป้องกัน เยียวยาผู้กระทำและผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ไม่ให้เกิดซ้ำหรือทวีความรุนแรงมากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ สร้างความเข้มแข็งของกลไก และกระบวนการพัฒนาสตรี (Strengthen WID Mechanism and Processes) ให้ความสำคัญในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของกลไกทุกระดับ และเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาสตรี ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล เพื่อเป็นกลไกและแนวทางหลักในการพัฒนาสตรี ในทุกระดับ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนระดับชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ รวมทั้งพัฒนาสตรีในฐานะที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศ ให้รู้เท่าทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในอาเซียนและในโลก รวมถึงเตรียมพร้อมเพื่อรองรับหรือป้องกันผลกระทบที่จะเกิด กับผู้หญิงในมิติต่างๆ จากการที่ประเทศได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน กลไกที่ขับเคลื่อนการพัฒนามีความสำคัญต่อความสำเร็จ ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของสตรี ประเทศไทยได้กำหนดกลไกระดับต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสตรี สร้างความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ โดยมีการจัดตั้งกลไกการดำเนินการเพื่อส่งเสริมงาน ด้านการพัฒนาสตรี การจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และส่งเสริมความเสมอภาคและเท่าเทียมระหว่างเพศ ๓ ระดับ คือ ๑) กลไกทางรัฐสภา ๒) กลไกระดับชาติ ๓) กลไกส่วนกลาง ส่วนจังหวัด และองค์กรเครือข่าย แม้ว่าจะมี การจัดตั้งกลไกต่างๆ แต่ปัญหาจากความอ่อนแอขององค์กรและกลไกการพัฒนาสตรีระดับต่างๆ โดยองค์กร และกลไกพัฒนาสตรีที่มีบทบาทในการผลักดันการกำหนดนโยบาย ขับเคลื่อนและส่งเสริมการพัฒนาสตรีทุกระดับ ยังขาดศักยภาพ ความตั้งใจ ค่านิยมหลัก และความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะความรู้และทักษะในการพัฒนา ยุทธศาสตร์ การจูงใจ และการต่อรองอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนการสร้างพลังอำนาจในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนา สตรีไทย

ความสำเร็จในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ ฉบับนี้ ขึ้นอยู่กับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องทุกระดับและทุกภาคส่วน มีการจัดสรร ทรัพยากรที่เพียงพอ สามารถดำเนินการได้ทันตามเวลาที่เหมาะสม และมีกระบวนการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และการรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะๆ

สารบัญ

คำนำ	๓
บทสรุปผู้บริหาร	๕
๑. บทนำ	๑๑
๒. ประเมินสถานการณ์การพัฒนาศรี	๑๓
๒.๑ สตรีและแนวโน้มประชากร	๑๓
๒.๒ ด้านการศึกษา	๑๔
๒.๓ บทบาทผู้หญิงทางเศรษฐกิจ	๑๖
๒.๔ ผู้หญิงกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๑๘
๒.๕ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารภาครัฐ	๒๐
๒.๖ สถานภาพด้านสาธารณสุขและสุขภาวะของผู้หญิง	๒๒
๒.๗ ปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กระทบต่อผู้หญิง	๒๓
๓. ความก้าวหน้าการพัฒนาศรีไทยสู่มาตรฐานสากล	๓๒
๓.๑ การพัฒนาศรีและมาตรฐานสากล	๓๒
๓.๒ ความก้าวหน้าในการพัฒนาศรีและการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ	๓๖
๔. เจ็อนไขและประเด็นท้าทายการพัฒนาศรี	๔๔
๔.๑ ทิศทางการพัฒนาประเทศ	๔๔
๔.๒ ประเด็นท้าทายการพัฒนาศรีและการสร้างสังคมเสมอภาค	๔๕
๔.๓ ประเด็นสตรีในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่	๕๐
๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔	๕๓
๕.๑ วิสัยทัศน์	๕๓
๕.๒ เป้าประสงค์รวม	๕๓
๕.๓ วัตถุประสงค์รวม	๕๔
๕.๔ เป้าหมายรวม	๕๕

สารบัญ (ต่อ)

๕.๕ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	๕๖
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมในประเด็นความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ระหว่างหญิงชาย (Paradigm Shift Measures)	๕๖
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เสริมพลัง เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต แก่สตรีทุกกลุ่มและทุกระดับ (Empowerment Measures)	๖๐
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาเงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาศรี ที่มีประสิทธิภาพและเสมอภาค (Enabling Condition Measures)	๖๙
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ กำหนดมาตรการเฝ้าระวัง จัดปัจจัยเสี่ยง ป้องกัน คุ้มครอง ช่วยเหลือ และเยียวยา (Protective and Corrective Measures)	๗๒
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ สร้างความเข้มแข็งของกลไก และกระบวนการพัฒนาศรี (Strengthen WID Mechanism and Processes)	๗๖
๖. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาศรีสู่การปฏิบัติ	๘๐
๖.๑ หลักการสำคัญ	๘๐
๖.๒ วัตถุประสงค์	๘๐
๖.๓ แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ	๘๐
ภาคผนวก	๘๒
ก. ข้อมูลสถานภาพการพัฒนาศรี	๘๓
ข. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๐๙
ค. คำสั่งแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและรองประธานกรรมการคนที่สองในคณะกรรมการนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาศรีแห่งชาติ	๑๑๖
ง. คำสั่งแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาศรี	๑๑๘
จ. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาศรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)	๑๑๙

๑. บทนำ

ประชากรสตรีมีสัดส่วนประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรในประเทศไทย ในช่วงกว่าสองทศวรรษ ประเด็นการพัฒนาสตรีได้รับความสนใจ ในมิติที่สตรีเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในมิติทางเศรษฐศาสตร์ การพัฒนาสตรี จึงหมายถึงการเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของสตรี เพื่อเพิ่มผลผลิตในทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการเพิ่มพูนศักยภาพของสตรีในด้านต่างๆ ซึ่งจะนำมาสู่การที่สตรีมีมาตรฐานความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีภาวะทางเศรษฐกิจและรายได้ที่ดีขึ้น ลดปัญหาความยากจน และยังนำไปสู่การปรับปรุงสวัสดิการต่างๆ ของครอบครัวที่สตรีเหล่านั้นเป็นสมาชิก ส่วนหนึ่งสำหรับนัยสำคัญของการพัฒนาสตรีในมิติทางสังคม เน้นถึงการที่สตรีเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีบทบาทในการสร้างสังคมที่มีคุณภาพ มั่นคง และยั่งยืน ในมิติทางการเมือง การพัฒนาสตรี เน้นการพัฒนาสตรีในฐานะที่เป็นพลเมือง มีสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม และเป็นกระบวนการพัฒนาที่เปิดโอกาสให้สตรีสามารถเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจในทุกระดับอย่างจริงจัง โดยที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายของไทย ได้กำหนดสิทธิของสตรีในฐานะที่เป็นพลเมือง ย่อมมีสิทธิหน้าที่ และความเสมอภาค เท่าเทียมบุรุษในทางการเมือง

สตรีมีบทบาทในทางสังคมเท่าเทียมกับบุรุษทุกประการ บทบาทของสตรีในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม คือหน้าที่หรือพฤติกรรมของสตรีที่ถูกคาดหวังหรือมีบทบาทกระทำในเรื่องต่างๆ ในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมประเมินผลของกิจกรรมต่างๆ ทางเศรษฐกิจ และสังคม ทั้งในด้านการศึกษา สตรีเป็นครูคนแรกของลูก ในการให้การศึกษา อบรมสั่งสอน และเลี้ยงดูให้ลูกมีความเจริญทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ด้านสุขภาพอนามัย สตรีเป็นผู้ที่ดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยของสมาชิกในครอบครัว ส่วนด้านการพัฒนาชุมชนสตรีมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนหรือสังคมที่ตนอยู่อาศัยเท่าเทียมกันกับบุรุษ โดยเข้ามามีบทบาทในการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาชุมชนตนเอง เช่น การรวมกลุ่มทอผ้า การรวมกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งเป็นงานด้านการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มแม่บ้าน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมในระดับหมู่บ้านเป็นอย่างดี

การพัฒนาสตรีด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ มุ่งเน้นการพัฒนาตามแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพสตรี โดยการเสริมสร้างภาวะผู้นำแก่สตรี ส่งเสริมและสนับสนุนให้สตรีได้รับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ได้รับการพัฒนาฝีมือแรงงาน ความรู้ทักษะใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพ และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในรูปแบบที่หลากหลาย ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่ทันสมัย การพัฒนากลไกและโอกาสการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสตรี โดยส่งเสริมให้สตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจทางเศรษฐกิจในองค์กรทุกระดับ อีกทั้งผลักดันให้มีบริการการเงิน สินเชื่อ และการลงทุนที่เท่าเทียม และกระจายไปอย่างกว้างขวางในภูมิภาค เพื่อให้สตรีผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าถึงได้โดยสะดวก และทบทวนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสตรี เพื่อให้สตรีมีโอกาสเข้าถึงและควบคุมทรัพยากรการผลิต ได้รับผลตอบแทนในการประกอบอาชีพ ได้รับความคุ้มครองแรงงานและประกันสังคมเท่าเทียมกับบุรุษ

ปัจจุบัน บทบาทของสตรีไทยทางการเมือง เริ่มเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเมืองในระดับท้องถิ่น พิจารณาได้จากจำนวนสตรีที่ได้เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองระดับท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต แม้ว่าสตรีจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ แต่การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของสตรี ก็ยังเป็นงานที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพราะค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรมของคนในสังคมไทยยังนำไปสู่ปัญหาในการที่สตรียังถูกกดขี่ ไม่ได้รับโอกาส ถูกเอารัดเอาเปรียบ และถูกเลือกปฏิบัติในมิติต่างๆ แม้ว่าประเทศไทย จะได้พยายามที่จะดำเนินการเพื่อยกระดับมาตรฐานการพัฒนาสตรี ตามที่องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญและกำหนดมาตรการในระดับสากล ว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาสตรีของประเทศสมาชิก รวมถึงการที่ได้กำหนดและกระตุ้นให้บรรดาประเทศสมาชิก หันมาสนใจในการยกระดับคุณภาพชีวิตของสตรี การพัฒนาศักยภาพ และสร้างความเท่าเทียมกัน

ประเทศไทยมีการดำเนินงานด้านการพัฒนาสตรีอย่างต่อเนื่อง และได้มีการจัดทำแผนพัฒนาสตรีฯ ขึ้นหลายฉบับ รวมถึงการตั้งกลไกในภาครัฐ เพื่อเป็นแกนนำในการผลักดันนโยบายและแผนการพัฒนาสตรี ฉบับต่างๆ จนกระทั่งในปัจจุบัน การพัฒนาสตรีของไทยมีความก้าวหน้าในระดับที่น่าพึงพอใจระดับหนึ่ง ดังข้อมูลทีวีแคระห์และประเมินในหัวข้อต่อไป

ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ฉบับนี้ ดำเนินการโดยคณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ร่วมกับกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นองค์กรหลักในระดับประเทศ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาสตรี ให้มีความก้าวหน้า แก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับสตรีในสังคมไทย และยกระดับมาตรฐานการพัฒนาสตรีและสถานภาพของสตรีให้สอดคล้องกับหลักการสากล ในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ ฉบับนี้ ได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี การประเมินสถานภาพของการพัฒนาสตรีในช่วงที่ผ่านมา และการศึกษาเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มเครือข่ายสตรี และการวิเคราะห์เงื่อนไขและประเด็นสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี ดังรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

๒. ประเมินสถานการณ์การพัฒนาสตรี

ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาสตรีของประเทศไทย มีความก้าวหน้ามากเป็นลำดับ เห็นได้จากข้อมูลและความก้าวหน้าของการพัฒนาสตรีด้านต่างๆ โดยเฉพาะความก้าวหน้าของสตรีไทยด้านการศึกษา และสาธารณสุขโดยรวม การเข้าร่วมมีบทบาททางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การบริหาร และการปกครอง เพิ่มมากขึ้น และที่สำคัญภาครัฐมีการกำหนดกลไก และการกำหนดมาตรการและกฎหมายหลายฉบับ เพื่อส่งเสริมสถานภาพสตรี และสร้างความเท่าเทียมกัน เช่น การตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้น แผนพัฒนาสตรีฉบับต่างๆ ในอดีต มีเป้าหมายที่เน้นการส่งเสริมศักยภาพของสตรี ความเสมอภาคระหว่างเพศ สร้างสังคมที่มีเจตคติที่เอื้อต่อการส่งเสริมบทบาทของหญิงและชายในการร่วมพัฒนาประเทศ ส่งผลให้การพัฒนาสตรีมีความก้าวหน้า ประสบความสำเร็จ และแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อสตรีไปได้ระดับหนึ่ง ดังเห็นได้จากข้อมูลและการประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสตรีที่สำคัญด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการศึกษา การใช้และการเข้าถึงเทคโนโลยี ด้านการมีส่วนร่วมและบทบาททางเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารในภาครัฐ และประเด็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลกระทบต่อผู้หญิง สำหรับการศึกษาด้านสถานภาพและความก้าวหน้าด้านสตรี ศึกษาจากข้อมูลสถิติด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาและความก้าวหน้าจากผลการพัฒนาสตรี และความพยายามในการสร้างความเท่าเทียมกัน และจัดการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศในช่วงที่ผ่านมา ข้อมูลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และสังคม จะเห็นได้ว่ามีความก้าวหน้าในหลายๆ ด้าน ที่สังคมไทยได้เปิดโอกาสให้สตรีได้มีความเท่าเทียมกับบุรุษ โดยประเด็นการพัฒนาที่ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการสร้างความเสมอภาค คือ เรื่องการศึกษา ที่ให้โอกาสผู้หญิงได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ความต้องการแรงงานและการขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของแรงงานสำคัญในการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญ ในอันดับต่อมา คือ ด้านสาธารณสุข ผู้หญิงได้รับโอกาสในการบริการทางสาธารณสุขพื้นฐานอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งให้โอกาสสตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น แม้ว่าจะยังไม่เพิ่มขึ้นในอัตราที่น่าพึงพอใจ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับความก้าวหน้าและสถานภาพการพัฒนาสตรีด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

๒.๑ สตรีและแนวโน้มประชากร

ผู้หญิงเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการพัฒนา และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ จากข้อมูลการสำรวจจำนวนประชากรทั่วราชอาณาจักร โดยสำนักทะเบียนกลาง พบว่า ข้อมูลประชากรในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีจำนวนทั้งหมด ๖๕,๗๒๙,๐๘๘ คน โดยแบ่งเป็น ชาย ๓๒,๒๘๐,๘๘๖ คน และหญิง ๓๓,๔๔๘,๒๐๒ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๐.๘๙^๑ (ดูรายละเอียดตารางที่ ๑ ในภาคผนวก ก) จากสถิตินี้ จะเห็นได้ว่า จำนวนประชากรในประเทศไทยเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย อย่างไรก็ตามจำนวนผู้หญิงที่มีมากกว่าผู้ชาย ไม่ได้หมายความว่าผู้หญิงจะได้รับการที่ผู้หญิงจะได้รับโอกาสทางสังคม การศึกษา และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าเทียมกับผู้ชายแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้าม สังคมไทยยังคงเผชิญกับปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชาย ซึ่งเกิดจากการมีเจตคติของคนในสังคมที่มองว่า ผู้หญิงมีความสามารถด้อยกว่าผู้ชาย และปลูกฝังให้ผู้หญิงเป็นผู้ตามเป็นข้างเท่าหลังเสมอ

^๑ สำนักทะเบียนกลาง, กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ๒๕๕๘

ด้วยเหตุผลที่ประชากรที่เป็นผู้หญิงมีสัดส่วนสูงขึ้น และตามข้อมูลที่ผ่านมาในรอบหนึ่งทศวรรษ จะเห็นว่าจำนวนประชากรผู้หญิงมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ จะมีสัดส่วนของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เนื่องจากผู้หญิงมีอายุขัยสูงกว่าผู้ชาย ดังนั้น การกำหนดทิศทางในยุทธศาสตร์การพัฒนาศรีฯ ได้คำนึงถึงภาพรวมสถานการณ์การพัฒนาศรีและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายสตรี

๒.๒ ด้านการศึกษา

การศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการช่วยสร้างพลังปัญญาและเพิ่มศักยภาพให้ผู้หญิงสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และถือเป็นเครื่องมือที่สามารถยกระดับทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของผู้หญิงได้ ดังนั้นการส่งเสริมทางด้านการศึกษาก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องใส่ใจ สนใจ และทำอย่างทั่วถึง เท่าเทียมกัน ที่ผ่านมามีหน่วยงานหลายหน่วยงานให้การสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษา อีกทั้งมีนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อผลักดันให้ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง

รัฐธรรมนูญฉบับต่างๆ ได้กำหนดให้รัฐจัดการศึกษาสำหรับประชาชนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน ทั้งหญิงและชาย ซึ่งเป็นบทบัญญัติในนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งการได้รับการศึกษาเป็นหลักสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่เด็กผู้หญิงควรได้รับ อีกทั้งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการบรรลุเป้าหมายสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาประเทศ นั่นคือการไม่เลือกปฏิบัติทางด้านการศึกษา ให้หญิงและชายได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม ทั่วถึงและเหมาะสม ซึ่งการที่ผู้หญิงมีการศึกษาและรู้หนังสือ เป็นบันไดที่ก้าวสู่ความสำเร็จในชีวิตและการประกอบอาชีพการงาน และเสริมสร้างศักยภาพของผู้หญิง การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาตนเอง เป็นการเสริมสร้างและผลักดันพลังในตัวให้ผู้หญิงเข้าไปมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

ในปัจจุบัน ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมทางด้านการศึกษาให้กับผู้หญิง ภาครัฐมีนโยบายและมาตรการทางด้านการศึกษาเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๙^๒ ที่ได้ยกเลิกไปแล้ว แต่ประเด็นการศึกษาก็ยังปรากฏอยู่ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๙ ฉบับลงประชามติ ในหมวดหน้าที่ของชาวไทย มาตรา ๕๐ (๔) บุคคลมีหน้าที่เข้ารับการศึกษอบรมในการศึกษาภาคบังคับ และหมวดที่ ๕ หน้าที่ของรัฐ ในมาตรา ๕๔ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่วัยก่อนเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย^๓ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๐^๔ ที่ให้มีสิทธิเสมอกัน ในการได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี ที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เพื่อให้ทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับผู้ที่มีปัญหาทางการเงิน หรือผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ภาครัฐได้จัดให้มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายถึงระดับปริญญาตรี และกองทุนคุ้มครองเด็ก โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นกองทุนสงเคราะห์เด็กยากจนให้ได้รับการศึกษา ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการศึกษา ที่เป็นนโยบายเร่งด่วน โดยกำหนดให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี ๑๕ ปี ตั้งแต่อนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้การสนับสนุนหนังสือเรียน ชุดนักเรียน อุปกรณ์การเรียนและค่าใช้จ่ายอื่นๆ

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

^๓ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙

^๔ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

ผลจากข้อกำหนดในกฎหมายต่างๆ จะเห็นว่าจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุต่างๆ ของไทย โดยการเปรียบเทียบ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (ตารางที่ ๒) พบว่า ในช่วงอายุ ๑๕ – ๓๙ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ๙.๗ ปี ในขณะที่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ๑๐.๕ ปี ในช่วงอายุ ๔๐ – ๕๙ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ และ ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ๖.๖ และ ๗.๓ ปี ตามลำดับ ในขณะที่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ๗.๕ ปี และอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ และ ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ๓.๙ ปี และ ๔.๔ ปี ตามลำดับ ในขณะที่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ๕.๐ ปี จะเห็นได้ว่า จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นจากอดีตอย่างต่อเนื่อง แม้ว่า ในภาพรวม จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของคนไทยในกลุ่มอายุ ๑๕–๓๙ ปี ยังต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด คือ ๑๒ ปี แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนปีเฉลี่ยของผู้หญิงกลุ่มอายุ ๑๕–๓๙ ปี และ ๔๐–๕๙ ปี มีจำนวนปีเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ชายในกลุ่มอายุเดียวกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะทางภาครัฐให้การสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อให้ทุกคนมีโอกาสได้เข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นสิทธิของประชาชนที่ควรจะได้รับ^๕ กลุ่มเป้าหมายผู้หญิงที่ยังได้รับการศึกษาน้อยอยู่ในกลุ่มผู้ที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผลพวงมาจากระบบและโอกาสการเข้าเรียนของผู้หญิงในอดีต ที่ผู้หญิงได้รับโอกาสในการศึกษาที่ค่อนข้างจำกัด ส่วนหนึ่งมาจากค่านิยมในสังคมไทย ที่มองว่าผู้หญิงมีบทบาทเป็นแม่บ้านแม่เรือน ไม่จำเป็นต้องเรียนสูง ผูกงานบ้านงานเรือนอยู่กับบ้าน ไม่เหมือนกับผู้ชายที่มีโอกาสได้เรียนรู้ มีสิทธิได้รับการศึกษาเพื่อให้เป็นใหญ่และก้าวหน้าทั้งในหน้าที่การงานและเป็นใหญ่ในบ้าน เป็นหัวหน้าครอบครัวที่ต้องหาเลี้ยงครอบครัว

จากสถิติระดับการศึกษาและอัตราการอ่านออกเขียนได้ของผู้สูงอายุ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗ (ตารางที่ ๓) พบว่า ผู้สูงอายุชายมีโอกาสได้เข้าศึกษาสูงกว่าผู้สูงอายุหญิงมาก และพบว่าอัตราการอ่านออกเขียนได้ของผู้สูงอายุชายอยู่ที่ร้อยละ ๘๘.๐ ของประชากรในกลุ่มอายุนี้น ในขณะที่ผู้สูงอายุหญิง อยู่ที่ร้อยละ ๗๗.๔ เห็นได้ว่าผู้หญิงไทยยุคก่อนยังไม่ได้รับความเท่าเทียมทางด้านการศึกษา อัตราที่ผู้หญิงสูงอายุถึงร้อยละ ๖๘.๙ อยู่ในกลุ่มที่ไม่เคยเรียนหรือเรียนต่ำกว่าประถมศึกษา ส่วนที่เรียนสูงกว่าระดับประถมศึกษา มีเพียงร้อยละ ๙.๒ เท่านั้น ซึ่งส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถอ่านออกเขียนได้ที่เป็นผู้หญิงสูงอายุมีสัดส่วนน้อยกว่าผู้ชาย ทั้งนี้เพราะในสมัยก่อน ผู้หญิงไม่ค่อยได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาระบบอย่างต่อเนื่อง บางส่วนต้องออกกลางคันเพื่อทำงานในภาคเกษตรหรืออุตสาหกรรม เป็นแรงงานไร้ฝีมือ การขาดการฝึกฝนการอ่านการเขียน ทำให้ผู้หญิงในกลุ่มนี้ขาดทักษะและไม่สามารถอ่านออกเขียนได้กว่าร้อยละ ๒๐^๖

ผลจากพัฒนาการด้านการศึกษาและข้อกำหนดในช่วงที่ผ่านมา ส่งผลให้อัตราการเข้าศึกษาของเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย ในระดับต่างๆ มีจำนวนสูงขึ้นถึง ๑๓,๓๕๘,๗๔๒ คน ในปี ๒๕๕๘ (ตารางที่ ๔) ในภาพรวม ผู้หญิงมีจำนวนน้อยกว่าผู้ชายเล็กน้อย คือ เป็นผู้หญิง ๖,๖๑๔,๕๐๓ คน เป็นผู้ชาย ๖,๓๔๔,๒๓๙ คน^๗ ทั้งนี้เพราะจำนวนเด็กผู้ชายที่ได้เข้าโรงเรียนในระดับก่อนประถม ประถมต้น และระดับมัธยมต้น มีจำนวนมากกว่านักเรียนหญิง เป็นที่น่าสังเกตว่า ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าระดับปริญญาตรี พบว่า ผู้หญิงมีจำนวนมากกว่าผู้ชาย ข้อมูลนี้แสดงว่าผู้หญิงได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษา และระดับที่สูงกว่า นั่นอาจเป็นเพราะผู้หญิงมีความอดทนและสามารถเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี มีความขยัน ทำให้สามารถเรียนในระดับที่สูงกว่าผู้ชาย ในขณะที่ผู้ชายมักจะเข้าเรียนในสายอาชีพ (ปวช./ปวส.) เพื่อสามารถออกมาทำงานได้เลย

^๕ คำนวณจากข้อมูลตัวอย่างของการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร รอบที่ ๓ สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓

^๖ รายงานผลเบื้องต้นการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

^๗ กลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

นอกจากนี้ ยังมีนักเรียนที่เป็นเด็กด้อยโอกาส ตัวอย่างเช่น เด็กที่ถูกบังคับขายแรงงาน เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศ เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กที่อยู่ในสถานพินิจ เด็กเร่ร่อน เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเชื้อ HIV เด็กที่ถูกทำร้าย เด็กยากจน เด็กที่มีปัญหาสุขภาพเสียดิต หรือแม้กระทั่งชนกลุ่มน้อย

ข้อมูลในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (ตารางที่ ๕) พบว่า เด็กนักเรียนที่อยู่กลุ่มเด็กยากจนเป็นกลุ่มใหญ่ของเด็กนักเรียนด้อยโอกาส ในจำนวนนี้ เป็นเด็กหญิงยากจนเป็นจำนวนมากถึง ๒,๒๘๗,๙๐๘ คน ซึ่งมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับเด็กผู้ชายในกลุ่มยากจน รองลงมา คือ กลุ่มนักเรียนด้อยโอกาสในชนกลุ่มน้อย ที่มีจำนวนของเด็กผู้หญิงมากกว่าเด็กผู้ชาย เมื่อพิจารณาจากข้อจำกัดด้านจารีตประเพณีของชนเผ่า ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่าง โดยจารีตประเพณี ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับผู้หญิง และถือเอาผู้ชายเป็นใหญ่ ชนเผ่ามีภูมิสำเนาที่ห่างไกลความเจริญ เด็กนักเรียนหญิงในกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่จะประสบปัญหามากกว่าเด็กนักเรียนหญิงโดยทั่วไป

โดยรวมนักเรียนด้อยโอกาสทุกกลุ่มประเภท จำเป็นที่ต้องได้รับการดูแล โดยเฉพาะนักเรียนหญิงซึ่งอาจจะต้องศึกษาถึงความเหมาะสมในการดูแลและเยียวยา หรือมีมาตรการเฉพาะกลุ่มเพื่อจะสามารถให้บริการสาธารณะได้ตรงจุด เด็กเหล่านี้อีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับโอกาส และเข้าถึงสิทธิที่ควรจะได้รับอย่างแท้จริง แม้จะมีนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อมาส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับโอกาสทางการศึกษา แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันสภาพทางเศรษฐกิจ หรือสภาพความเป็นอยู่ของครัวเรือนไม่ได้เอื้ออำนวยต่อการศึกษาต่อและการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มนี้

๒.๓ บทบาทผู้หญิงทางเศรษฐกิจ

ผู้หญิงไทยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่เดิมผู้หญิงเป็นกำลังสำคัญในภาคเกษตร ต่อมาเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ธุรกิจเอกชน และมีส่วนร่วมในภาคบริการ ในยุคเศรษฐกิจเกษตร ผู้หญิงเป็นแรงงานที่ช่วยงานในไร่นาในช่วงฤดูเพาะปลูกหรือเก็บเกี่ยว เมื่อภาคอุตสาหกรรมพัฒนามากขึ้น ผู้หญิงก็เข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม หรือเป็นผู้รับเหมางานมาทำที่บ้าน เป็นลูกจ้างนอกระบบ ปัจจุบัน ผู้หญิงมีบทบาทมากในการค้าปลีกค้าส่ง สำหรับผู้หญิงมีการศึกษาสูงจำนวนมาก ทำงานนอกบ้าน เพื่อใช้วิชาชีพที่เรียนมาในการหาเลี้ยงตนเองและช่วยเพิ่มรายได้ในครอบครัว จึงนับได้ว่า รายได้จากผู้หญิงเป็นรายได้สำคัญส่วนหนึ่งของครอบครัว แรงงานของผู้หญิงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นแรงงานที่ทำงานทั้งในระบบและนอกระบบการจ้างงาน และที่สำคัญ อาจจะนับรวมถึงผลผลิตของการทำงานนอกระบบการจ้าง คือ ผู้หญิงเป็นกำลังแรงงานในครัวเรือน เช่น การทำงานบ้าน การตั้งครรภ์ คลอดลูก อบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน และดูแลสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น ซึ่งแรงงานและผลผลิตเหล่านี้ ยังไม่ได้นับรวมไว้ในผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ จึงดูเหมือนว่า ผู้หญิงส่วนหนึ่งไม่ได้มีส่วนร่วมสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศ

ข้อมูลสถิติ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ตารางที่ ๖) ระบุว่า ประเทศไทยมีประชากรที่อยู่ในวัยแรงงาน คือผู้ที่อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น ๕๕.๔๗ ล้านคน เป็นผู้หญิง ๒๘.๖๖ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๑.๖๗ เป็นสัดส่วนที่มากกว่าผู้ชายในวัยแรงงาน ครอบครัวสมัยใหม่จำเป็นต้องพึ่งพิงรายได้จากทั้งผู้หญิงและผู้ชาย เพื่อให้เพียงพอในการจุนเจือครอบครัว ในกรณีแม่เลี้ยงเดี่ยว ผู้หญิงจำเป็นต้องดิ้นรนในการหาเลี้ยงครอบครัว ท่ามกลางความผันผวนทางเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมา ที่มีแนวโน้มตกต่ำอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าการเปิดเขตการค้าเสรี การส่งเสริมการลงทุน ซึ่งส่งผลต่อความต้องการใช้แรงงานเพิ่มมากขึ้น แต่ปัญหาการขึ้นอัตราค่าแรงขั้นต่ำ ส่งผลต่อการแข่งขันในตลาดแรงงาน แม้ว่าจะมีประชากรผู้หญิงที่อยู่ในวัยแรงงานมากกว่าผู้ชาย แต่ภาวะการทำงานของผู้หญิงในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่า

มีผู้หญิงที่อยู่ในวัยแรงงาน จำนวนทั้งสิ้น ๒๘.๖๖ ล้านคน เป็นผู้หญิงที่อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวน ๑๗.๔๘ ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้ มีผู้หญิงว่างงานประมาณ ๐.๑๖ ล้านคน ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่มีจำนวนถึง ๐.๓๙ ล้านคน และผู้หญิงที่อยู่นอกกำลังแรงงาน จำนวน ๑๑.๑๘ ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่มีเพียง ๙.๓๖ ล้านคน (และมีจำนวนสูงกว่าผู้ชายที่อยู่นอกกำลังแรงงานในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่มีจำนวน ๕.๘๗ ล้านคน) และจะเห็นได้ว่า แม้ผู้หญิงเข้าสู่ตลาดงานมากขึ้น โดยมีอัตราการว่างงานลดลงจากร้อยละ ๑.๐๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นร้อยละ ๐.๔๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ แต่อัตราของผู้หญิงที่มีงานทำก็ยังต่ำกว่าผู้ชายในปีเดียวกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้หญิงเป็นผู้อยู่นอกระบบแรงงานมากกว่าผู้ชาย^๙

จากจำนวนผู้มีงานทำที่สำรวจในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ตารางที่ ๗) พบว่าผู้มีงานทำในภาคเกษตรกรรม มีสัดส่วนเพียงร้อยละ ๒๙.๕ ของแรงงาน ซึ่งลดน้อยลงกว่าในอดีตมาก ในจำนวนนี้เกือบครึ่งเป็นผู้หญิง คือ ร้อยละ ๔๑.๔๗ และแรงงานส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๐.๕) อยู่นอกภาคเกษตรกรรม เป็นผู้หญิงถึงร้อยละ ๔๗.๒๖ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจดังกล่าว ส่งผลให้มีการพัฒนาและลงทุนในภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น อาทิ อุตสาหกรรมประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ รถยนต์ แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์พลาสติก อัญมณี เครื่องประดับ การบริการทางการเงิน ธนาคาร การประกันภัย การบริการด้านการศึกษา การแพทย์ ภาพยนตร์ การท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรมและภัตตาคาร เป็นต้น ทำให้แรงงานหญิงหลังไหลเข้าสู่ตลาดแรงงาน ในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และทำให้มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น โดยพบว่าผู้หญิงส่วนใหญ่ ทำงานในสาขาการผลิตและสาขาการขายส่งขายปลีก การซ่อมยานยนต์ และรถจักรยานยนต์^๙

จากตารางที่ ๘ ผู้มีงานทำส่วนใหญ่ ร้อยละ ๔๘.๕๖ มีชั่วโมงการทำงาน ๔๐-๔๙ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ร้อยละ ๒๖.๗๑ ทำงานมากกว่า ๕๐ ชั่วโมงขึ้นไปต่อสัปดาห์ และร้อยละ ๑๑.๒๖ ทำงานระหว่าง ๓๕- ๓๙ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แสดงให้เห็นว่า ผู้มีงานทำส่วนใหญ่ทำงานมากกว่าวันละ ๗ ชั่วโมง เมื่อจำแนกชั่วโมงการทำงานตามเพศ พบว่า ผู้ทำงานที่มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า ๓๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ขึ้นไป ทั้งหญิงและชายมีอัตราไม่แตกต่างกันมากนัก คือผู้ทำงานมากกว่า ๕๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ขึ้นไป เป็นชาย ร้อยละ ๒๗.๙๓ หญิง ร้อยละ ๒๕.๒๗ ผู้ทำงานระหว่าง ๔๐- ๔๙ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นชาย ร้อยละ ๔๘.๖๑ หญิง ร้อยละ ๔๘.๔๙ และผู้ที่ทำงานระหว่าง ๓๕-๓๙ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีหญิงมากกว่าชายเล็กน้อย คือ หญิง ร้อยละ ๑๒.๐๒ และชาย ร้อยละ ๑๐.๖๒^{๑๐}

ตารางที่ ๙ ข้อมูลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีแรงงานหญิงในภาคเกษตร และอุตสาหกรรม โดยทำงานในภาคเกษตร (เกษตรกรรม ป่าไม้ ล่าสัตว์ และการประมง) จำนวน ๕.๕๘ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๒.๒๐ ของแรงงานผู้หญิง รองลงมาคือภาคการผลิต มีจำนวน ๓.๑๓ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๘.๐๗ ของแรงงานผู้หญิง การขายส่ง ขายปลีก และการซ่อมยานยนต์ ๓.๐๓ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๑ ของแรงงานผู้หญิง ที่พักรวมและบริการด้านอาหาร ๑.๖๙ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๙.๘๐ ของแรงงานผู้หญิง ด้านการศึกษา จำนวน ๐.๗๕ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๔.๓๔ ของแรงงานผู้หญิง^{๑๑}

^๙ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๙

^๙ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๙

^{๑๐} การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักรไตรมาสที่ ๓ : กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๗, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

^{๑๑} การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๘ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๒.๔ ผู้หญิงกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ทั้งหญิงและชายเป็นอย่างมาก โดยนำระบบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน รวมทั้งการติดต่อสื่อสาร หรืออาจกล่าวได้ว่า เราสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้ประโยชน์ได้เกือบทุกกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นการรับส่งอีเมล การสนทนาออนไลน์ผ่านโปรแกรมต่างๆ การเข้าเว็บไซต์ การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ และการเล่นคอมพิวเตอร์^{๑๒} ในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสตรี พบว่า มีการใช้งานแบ่งเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ การใช้อินเทอร์เน็ต การใช้คอมพิวเตอร์ และการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่

อินเทอร์เน็ต มีบทบาทและมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของผู้หญิงเป็นอย่างมาก เนื่องจากทำให้วิถีชีวิตมีความทันสมัยและทันเหตุการณ์อยู่เสมอ เพราะอินเทอร์เน็ตจะมีการเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปทุกวันให้ผู้ใช้ทราบ สารสนเทศที่เสนอในอินเทอร์เน็ตจะมีมากมายหลายรูปแบบเพื่อตอบสนองความสนใจและความต้องการของผู้ใช้ทุกกลุ่ม

จากการสำรวจจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตของประชากรอายุ ๖ ปีขึ้นไป (ตารางที่ ๑๐) พบว่าจำนวนและสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้หญิงและผู้ชายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๕๘ พบว่า สัดส่วนการใช้เน็ตของเพศชายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๑.๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นร้อยละ ๓๙.๗ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ สัดส่วนการใช้เน็ตของผู้หญิงก็เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๒.๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นร้อยละ ๓๘.๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ในการใช้คอมพิวเตอร์ (ตารางที่ ๑๑) พบว่า จำนวนและสัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้หญิงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน เห็นได้จากสัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๔.๔ (๗.๓ ล้านคน) ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นร้อยละ ๓๕.๑ (๑๑.๒๕ ล้านคน) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประชากรผู้ใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ ๓๔.๙^{๑๓}

โทรศัพท์มือถือกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตของคนไทย จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (ตารางที่ ๑๒) พบว่า จำนวนของผู้ที่มีโทรศัพท์มือถือ เพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวในรอบสิบปีที่ผ่านมา คือ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ที่มีมือถือ มีเพียง ๒๑.๖๘ ล้านคน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เพิ่มขึ้นเป็น ๔๙.๕๙ ล้านคน ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว การใช้มือถือในกลุ่มผู้หญิงก็เพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวเช่นกัน จำนวนและสัดส่วนการใช้โทรศัพท์มือถือของผู้หญิงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จาก ๑๐.๑๗ ล้านคน ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็น ๒๕.๓๗ ล้านคน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘^{๑๔}

^{๑๒} อธิพัล ปริติประสงค์, Girls in Cyberspace : Opportunities and Risks, รายงานการวิจัยได้รับการสนับสนุนจากองค์การแพลนแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓

^{๑๓} การสำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๘

^{๑๔} การสำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๘

เวทีการทำงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังเป็นพื้นที่ของผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ จากข้อมูลในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ (ตารางที่ ๑๓) ซึ่งสำรวจผู้ที่ทำงานในสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า มีสัดส่วนของผู้หญิงที่แตกต่างกับผู้ชายมาก โดยภาพรวมมีผู้หญิงที่จบสาขานี้จำนวน ๒๘,๕๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑๙ ของจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในสาขานี้ และในจำนวนนี้ส่วนใหญ่จบในระดับปริญญาตรี จำนวน ๒๑,๒๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕๒ ของผู้ที่จบระดับปริญญาตรีทุกสาขา และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๓,๙๑๒ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๗.๒๖ ของผู้ที่จบระดับเดียวกัน^{๑๕}

เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า ผู้ทำงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และแนวโน้มผู้ทำงานด้านนี้ มีอัตราการเพิ่มในเพศชายค่อนข้างมาก โดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ ๘๙.๒ ส่วนเพศหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่ในอัตราน้อยกว่าเพศชายโดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ ร้อยละ ๑๐.๗^{๑๖}

เมื่อพิจารณาข้อมูลผู้ทำงานด้านนี้แยกตามเพศในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่า ผู้ทำงานด้าน ICT ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ ๙๐.๒ ส่วนเพศหญิง ร้อยละ ๙.๘ โดยจำนวนเพศชายมีสัดส่วนที่มากกว่าในทุกช่วงกลุ่มอายุ ผู้ทำงานด้าน ICT เพศชายที่อยู่ในกลุ่มอายุ ๔๐ – ๔๙ ปี มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ ๓๐ – ๓๙ ปี และกลุ่มอายุ ๒๕ – ๒๙ ปี ในขณะที่ผู้ทำงานด้าน ICT เพศหญิง ในกลุ่มอายุ ๒๕ – ๒๙ ปี มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ ๓๐ – ๓๙ ปี และกลุ่มอายุ ๓๕ – ๓๙ ปี ตามลำดับ^{๑๗}

การทำงานของหญิงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เมื่อพิจารณาในลักษณะงาน ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗ ดังแสดงในตารางที่ ๑๔ พบว่า ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้หญิงมีการทำงานเป็นผู้ประกอบวิชาชีพด้าน ICT ๖๒,๑๙๖ คน ส่วนใหญ่ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ มีจำนวน ๒๔,๘๖๒ คน รองลงมาเป็นช่างเทคนิคด้าน ICT จำนวน ๑๑,๖๓๙ คน และเป็นช่างเครื่องและช่างปรับทางด้านอุปกรณ์ไฟฟ้ากำลังและอิเล็กทรอนิกส์ ๘,๒๔๕ คน ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้หญิงมีการทำงานเป็นผู้ประกอบวิชาชีพด้าน ICT ๕๕,๙๓๒ คน โดยประกอบวิชาชีพเป็นช่างเทคนิคด้าน ICT เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนถึง ๒๑,๔๙๓ คน ด้านการพัฒนาระบบลดลง เหลือ ๑๙,๑๙๐ คน และเป็นช่างเครื่องและช่างปรับทางด้านอุปกรณ์ไฟฟ้ากำลังและอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นเล็กน้อย เป็น ๘,๗๑๔ คน^{๑๘}

และเป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ที่ทำงานด้าน ICT ยังกระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองเป็นส่วนใหญ่ จากข้อมูลในการสำรวจ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่า ส่วนมากทำงานในภาคเอกชน มีจำนวน ๓๑๘,๐๕๕ คน เป็นหญิงจำนวน ๓๒,๙๔๑ คน และทำงานในภาครัฐจำนวน ๑๐๒,๒๐๕ คน เป็นหญิงจำนวน ๑๐,๗๕๐ คน ที่น่าสนใจคือ ผู้หญิงที่ทำงานในสาขานี้ได้รับเงินเดือนค่าตอบแทนเฉลี่ยสูงกว่าผู้ชาย ทั้งที่ทำงานในภาครัฐและภาคเอกชน คือในภาครัฐผู้หญิงได้เงินเดือนเฉลี่ย ๒๓,๘๑๕ บาท ส่วนผู้ชายได้ ๑๘,๙๘๓ บาท ในขณะที่ในภาคเอกชน ผู้หญิงจะได้เงินเดือนเฉลี่ยที่ ๒๖,๑๗๘ บาท ผู้ชายได้ ๑๕,๗๔๖ บาท^{๑๙}

^{๑๕} การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๗

^{๑๖} สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๓

^{๑๗} การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๗

^{๑๘} การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๗

^{๑๙} สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สรุปผลสำคัญผู้ทำงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. ๒๕๕๗ <http://service.nso.go.th/hso/nsopublish/themes/files/ictwkRep57.pdf> สืบค้นวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙

๒.๕ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารภาครัฐ

ในอดีต สตรีไทยถูกมองว่าด้อยค่า ไร้ความสามารถ ถูกกดขี่ กีดกันและไม่ให้การยอมรับ โดยเฉพาะด้านการเข้าร่วมการเมือง ทำให้ไม่ค่อยมีบทบาทหน้าที่ในเวทีการเมืองมากนัก ไม่ได้ได้รับความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุรุษในการสมัครลงแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเมืองในระดับชาติ หลังการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศ พ.ศ. ๒๕๑๖ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ มีความเปลี่ยนแปลงการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ประชาชนมีความตื่นตัวและต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การรวมตัวของกลุ่มเครือข่ายสตรี การเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาสตรีในระดับประเทศและระดับสากล รวมถึงการยอมรับและเข้าร่วมกำหนดมาตรฐานต่างๆ โดยองค์การสหประชาชาติ และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นต้นมา ส่งผลให้บรรยากาศทางการเมืองระดับท้องถิ่นคึกคักมากขึ้น และบทบาทของสตรีในเวทีทางการเมืองและการบริหารภาครัฐ โดยเฉพาะในตำแหน่งสำคัญๆ ระดับการตัดสินใจ หน่วยงานภาครัฐ เริ่มให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสตรี เพื่อให้มีมุมมองของผู้หญิงในกระบวนการกำหนดกฎหมาย กฎกติกาของสังคม การกำหนดนโยบายสาธารณะ การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณแผ่นดิน และการสร้างเวทีทางการเมืองที่มีความเท่าเทียมกับบุรุษมากขึ้น อีกทั้งความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมทางการเมืองและการบริหาร ส่งผลให้เกิดความเคลื่อนไหวด้านสิทธิสตรีมากขึ้น องค์กรสตรีต่างพยายามเคลื่อนไหว เรียกร้อง และการวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศ ความไม่เสมอภาค และอคติที่สังคมมีต่อสตรี จนนำไปสู่การที่สังคมได้ปรับเปลี่ยนวิธีคิดและทัศนคติใหม่ เกิดการเรียนรู้และหันมาให้โอกาสสตรีในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศมากขึ้น

การเปรียบเทียบจำนวนผู้สมัครและผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ – ๒๕๕๔ (ตารางที่ ๑๕) พบว่า มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๑ ครั้ง ผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งเฉลี่ย ร้อยละ ๘.๒๑ ของผู้หญิงที่ลงสมัคร ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๓ ครั้ง มีผู้หญิงได้รับการเลือกตั้ง เฉลี่ยร้อยละ ๑๖.๗๙ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้สมัครและผู้ได้รับการเลือกตั้ง พบว่า มีอัตราส่วนชายต่อหญิง คือ ๑๐ : ๑ คน^{๒๐} ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าผู้หญิงเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองและการบริหารมากขึ้น แต่ยังไม่ได้รับโอกาสในการเข้ามาในสภาเทียบเท่ากับผู้ชาย อาจเนื่องมาจากสังคมยังไม่ให้การยอมรับที่ผู้หญิงจะมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชาย อีกทั้งผู้หญิงด้วยกันเองไม่ให้การสนับสนุนผู้หญิงเข้ามาเป็นปากเป็นเสียงแทนตนเองในสภา ทั้งที่ในความเป็นจริง มีผู้หญิงที่มีศักยภาพและมีความสามารถอีกจำนวนไม่น้อยที่รอการได้รับโอกาสเข้ามาในสภา^{๒๑}

จากตารางที่ ๑๖ หลังจากรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ มีการแต่งตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เพื่อทำหน้าที่ตรากฎหมายต่างๆ มีสมาชิกทั้งสิ้น ๒๒๐ คน มีผู้หญิงได้รับการแต่งตั้งเพียง ๑๔ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๖.๓๖ และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนดให้มีสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ซึ่งสมาชิกจะมาจากการสรรหาและคัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขาต่างๆ ทำหน้าที่ในการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อจัดทำแผนปฏิรูปประเทศไทย และจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งการได้มาซึ่งสมาชิก สปช. นั้น ได้กำหนดให้มี

^{๒๐} สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ๒๕๕๔

^{๒๑} สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, ๒๕๕๔

คณะกรรมการที่ คสช. แต่งตั้งในแต่ละสาขาเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกจากผู้ที่มีความสมบัติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด มีผู้สมัครเข้ารับการสรรหาเป็นจำนวนกว่าแปดพันคน และได้รับการคัดเลือกเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง จำนวน ๒๕๐ คน มีผู้หญิงได้รับการแต่งตั้งทั้งสิ้น ๓๗ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘

เมื่อสภาพปฏิรูปแห่งชาติหมวดละลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) ที่มีการแก้ไขในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้มีการแต่งตั้งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ขึ้นทดแทน เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทยต่อไป ในการแต่งตั้งครั้งนี้ คสช. เป็นผู้กำหนด ส่งผลให้ในจำนวนสมาชิก ๒๐๐ คน มีผู้หญิงได้รับการแต่งตั้งเพียง ๑๗ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๘.๕ จะเห็นได้ว่า จากการแต่งตั้งและการสรรหาจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิของสมาชิกสภาทั้งสามคณะ ในครั้งที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถส่งใบสมัครโดยการรับรองจากองค์กรนิติบุคคล แม้จะมีการคัดเลือกโดยคณะกรรมการสรรหา แต่ด้วยคุณสมบัติ ผู้หญิงจะมีโอกาสได้รับการพิจารณา มากกว่าการแต่งตั้งโดยไม่เปิดโอกาสให้มีการสมัคร อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะได้รับการแต่งตั้งด้วยวิธีใด สัดส่วนของผู้หญิงก็ยิ่งต่ำกว่ามาตรฐานสากล ที่ควรมีสัดส่วนของสมาชิกสภา ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ หรือถ้าจะให้เกิดความสมดุลเป็นไปตามสัดส่วนของจำนวนประชากร ก็ควรมีสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐

ประเทศไทยเคยมีนายกรัฐมนตรีหญิงเพียงคนเดียวคือ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งได้ถูกรัฐประหารก่อนที่จะหมดวาระ สำหรับคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลชุดต่างๆ ที่ผ่านมา จะไม่ค่อยมีผู้หญิง ปัจจุบันคณะรัฐมนตรีที่มาจากการแต่งตั้งโดยรัฐบาลทหาร มีผู้หญิงเพียง ๓ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๘.๘ ของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน

การมีส่วนร่วมของผู้หญิงในระดับบริหารในหน่วยงานภาครัฐที่มีการมีส่วนรับผิดชอบในระดับตัดสินใจ (ตารางที่ ๑๗) พบว่า สัดส่วนของผู้หญิงในกระทรวงต่างๆ (ไม่นับรวมกระทรวงกลาโหม) มีแนวโน้มที่ดีขึ้นกว่าในอดีต เมื่อพิจารณาจากข้อมูลผู้บริหารระดับต้นและระดับสูง ณ วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า ตำแหน่งนักบริหารระดับสูง ซึ่งได้แก่ ปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ รองปลัดกระทรวง รองผู้อำนวยการ และรองเลขาธิการ (ระดับ ๑๐ และ ๑๑) ทั้งหมด ๒๒๙ คน เป็นผู้หญิง ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓๔ นักบริหารระดับต้น (ระดับ ๙) ทั้งหมด ๒๖๙ คน เป็นผู้หญิง ๗๗ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๘.๖๒ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ดีกว่านักบริหารระดับสูง และเป็นนิมิตรหมายที่ดีที่อาจจะมีผู้บริหารระดับสูงในสัดส่วนที่สูงขึ้นในอนาคต^{๒๒}

ในภาพรวม นักบริหารทั้งสองกลุ่มจะมีสัดส่วนของผู้หญิงร้อยละ ๒๓.๙๐ ซึ่งก็ยิ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้คือไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ (ตารางที่ ๑๙) สำหรับกระทรวงที่มีสัดส่วนของผู้บริหารผู้หญิงเกินกว่าร้อยละ ๕๐ มี ๒ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ (ร้อยละ ๖๔) และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ร้อยละ ๕๐) กระทรวงที่มีสัดส่วนผู้บริหารผู้หญิงสูงกว่าร้อยละ ๓๐ มี ๓ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ (ร้อยละ ๓๕) กระทรวงวัฒนธรรม (ร้อยละ ๓๘.๔๖) และส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ร้อยละ ๔๒.๑๑) กระทรวงที่มีสัดส่วนของผู้บริหารผู้หญิงต่ำกว่าร้อยละ ๑๐ มี ๑ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย (ร้อยละ ๗.๔๑) ซึ่งสัดส่วนผู้บริหารระหว่างชายและหญิงแตกต่างกันอย่างชัดเจน ในขณะที่กระทรวงที่มีสัดส่วนผู้บริหารหญิงสูงมักเป็นกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสังคม เพราะผู้ที่มีความรู้ความสามารถจะได้รับโอกาส และผู้หญิงก็จะทำงานได้ดีไม่แพ้ผู้ชาย ทั้งในด้านความสามารถด้านการบริหารจัดการ และในทางการเมืองการปกครอง^{๒๓}

^{๒๒} ศูนย์สารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงาน ก.พ., ๒๕๕๘

^{๒๓} ศูนย์สารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงาน ก.พ., ๒๕๕๘

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๒ เมษายน ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ตารางที่ ๒๐) ระบุว่า ผู้บริหารในระดับภูมิภาคที่ได้รับการแต่งตั้งโดยกระทรวงมหาดไทย จากจำนวนผู้ว่าราชการทั้งหมด ๗๖ จังหวัด เป็นผู้หญิง ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖๓ และเป็นผู้ชาย ๗๔ คน หรือร้อยละ ๙๗.๓๗ มีรองผู้ว่าราชการผู้หญิง ๔ คน หรือร้อยละ ๒.๓๑ และเป็นรองผู้ว่าราชการชาย ๑๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๖

ข้อมูล ณ วันที่ ๒ พฤษภาคม ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ระบุว่า มีนายอำเภอหญิง ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๙ และเป็นนายอำเภอชาย ๘๕๘ คน หรือร้อยละ ๙๘.๕๑ สำหรับตำแหน่งปลัดจังหวัดนั้น ทั้งหมด ๗๖ คน^{๒๔} ไม่มีผู้หญิง

สำหรับการเมืองระดับท้องถิ่น ข้อมูลในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ตารางที่ ๒๑) พบว่า ในระดับบริหาร ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศบาลนคร นายกเทศบาลเมือง นายกเทศบาลตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายที่ลงสมัครและมีโอกาสเข้ามาบริหารงาน มีผู้หญิงจำนวนน้อยมาก หากมองในระดับสมาชิกของสภาฯ ก็ไม่แตกต่างจากในระดับบริหาร เมื่อเทียบจำนวนของผู้หญิงชายจะมีสัดส่วนที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด^{๒๕}

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาในการเข้าร่วมในการบริหารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิงนั้นคือ เรื่องทัศนคติต่างๆ รวมทั้งกฎหมายระเบียบต่างๆ ที่เป็นข้อจำกัด ผู้หญิงที่มีสิทธิเลือกตั้งยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการเลือกผู้หญิงด้วยตนเองเข้าไปเป็นนักการเมือง ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงแล้ว การที่ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการสร้างความหลากหลายทางความคิด เปิดมุมมอง และเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนา เนื่องจากมีมุมมองความคิดที่แตกต่างจากชาย มีความละเอียดรอบคอบทั้งในการคิด การมองปัญหา การจัดสรรงบประมาณ และมีการทำโครงการที่เน้นคุณภาพชีวิตของครอบครัวและชุมชน รวมทั้งงานสวัสดิการสังคมอีกด้วย

๒.๖ สถานภาพด้านสาธารณสุขและสุขภาวะของผู้หญิง

ที่ผ่านมา ภาครัฐได้ปรับปรุงระบบบริการด้านสาธารณสุข ให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพที่ดี โดยจัดบริการสุขภาพถ้วนหน้า ยกกระดับสถานอนามัยเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และพัฒนาเครือข่ายการส่งต่อในทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกันทั้งภาครัฐและเอกชน การให้ความรู้แก่ประชาชน การสร้างความตระหนักในการดูแลสุขภาพ สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้หญิงมีสุขภาวะโดยรวมดีขึ้น จากสถิติสุขภาพอายุเฉลี่ยของผู้หญิงไทยจะอยู่ที่ ๗๕ ปี ขณะที่ผู้ชายเฉลี่ยเพียง ๖๘ ปี เนื่องจากผู้ชายส่วนใหญ่จะมีอารมณ์และพฤติกรรมที่รุนแรงก้าวร้าว ซึ่งเป็นสาเหตุให้ผู้ชายมีโอกาสเสียชีวิตมากกว่าผู้หญิง ๔ - ๕ เท่า การตายจากโรคระบาด หรือโรคติดต่อเช่นในอดีตลดน้อยลง บางโรคสามารถควบคุมได้ เช่น อหิวาตกโรค เป็นต้น อย่างไรก็ตามคนไทยในยุคนี้ กลับต้องเผชิญหน้ากับโรคไม่ติดต่อ ที่เป็นสาเหตุของการเสียชีวิตของคนไทย ได้แก่ โรคมะเร็ง โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง ปอดอักเสบ โรคที่เกี่ยวข้องกับปอด และการตายจากอุบัติเหตุ หรือการฆ่าตัวตาย และการฆาตกรรม โรคไม่ติดต่อต่างๆ เกิดจากการที่คนไทยยังไม่ตระหนักรู้ในการรักษาสุขภาพ ส่วนการตายจากอุบัติเหตุเกิดจากความประมาท

ข้อมูลในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ (ตารางที่ ๒๒) พบว่าสาเหตุการตายอันดับต้นๆ ของผู้ชายมาจากโรคมะเร็ง อุบัติเหตุ ความดันโลหิตสูง ปอดอักเสบ และโรคที่เกี่ยวข้องกับปอดอื่นๆ โรคหัวใจ การฆ่าตัวตาย การฆาตกรรม ซึ่งเป็นความเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ และความเครียดต่างๆ ส่วนสาเหตุอันดับต้นๆ ในกลุ่มผู้หญิงเป็นการตายด้วยโรคมะเร็ง ความดันโลหิตสูง โรคปอด และโรคหัวใจ ส่วนการตายจากอุบัติเหตุในกลุ่มผู้หญิงต่ำกว่าผู้ชาย^{๒๖}

^{๒๔} กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๙

^{๒๕} กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ๒๕๕๙

^{๒๖} สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๗

สำหรับโรคติดต่อที่เป็นอันตรายของผู้หญิงโดยเฉพาะในกลุ่มแม่บ้านและผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวกับเพศพาณิชย์ คือ โรคเอดส์ แม้ว่าจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์มีแนวโน้มที่ลดลง^{๒๗} โดยดูได้จากตารางที่ ๒๓ มีผู้ป่วยเอดส์ จำนวน ๑,๐๓๘ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ลดลงเป็น ๔๑๔ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ แสดงว่า ทั้งหญิงและชายมีความสนใจ ในการป้องกันและดูแลสุขภาพมากขึ้น แต่การติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ก็ยังเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สูงที่สุด สำหรับ ในกรณีอื่นๆ เช่น การได้รับเลือด ในช่วง ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๗ ไม่พบการติดเชื้อ ในขณะที่การติดเชื้อจากมารดา ก็มีอัตราที่ลดลงอย่างมาก^{๒๘}

๒.๗ ปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กระทบต่อผู้หญิง

๒.๗.๑ การก้าวสู่สังคมสูงอายุ

ผลการศึกษาของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล^{๒๙} แสดงถึงการคาดประมาณประชากรของประเทศไทยในช่วง พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๖๘ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงโครงสร้างประชากรที่กำลังเปลี่ยนแปลง โดยจำนวนประชากรสูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ อายุคาดเฉลี่ยที่มีแนวโน้มยืนยาวขึ้น เมื่อเทียบกับในอดีตจากสถานะทางสุขภาพที่ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง อัตราส่วนประชากรวัยเด็กที่ลดลง ในขณะที่อัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างมาก ประชากรวัยแรงงานเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ส่งผลให้ประเทศไทย จะเป็นสังคมผู้สูงอายุที่เร็วมากขึ้น และวัยแรงงานต้องรับภาระเลี้ยงดูทั้งเด็กและผู้สูงอายุมากขึ้น

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Ageing Society)^{๓๐} ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓^{๓๑} เป็นต้นมา โดย ๑ ใน ๑๐ ของประชากรไทยเป็นประชากรที่มีอายุเกินกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป และคาดว่าประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ คือ อีกเพียง ๕ ปีข้างหน้า ประชากรสูงอายุจะมีถึง ๑ ใน ๕ และเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super Aged Society) และในอีก ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๘) โดยประมาณการว่าจะมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มเป็นร้อยละ ๓๐^{๓๒} ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในจำนวนประชากรสูงวัยนี้ จะมีสัดส่วนของผู้หญิงที่สูงกว่าผู้ชาย เนื่องจากผู้หญิงมีอายุขัยเฉลี่ยที่สูงกว่าผู้ชาย

งานสำคัญที่เป็นประเด็นท้าทายในช่วงยุทธศาสตร์การพัฒนาศตวรรษที่ ๒๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ คือ การกำหนดมาตรการและแผนสำหรับกลุ่มเป้าหมายสตรีทุกลุ่มอายุ มิใช่เฉพาะกลุ่มผู้หญิงสูงอายุให้สามารถก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างมีศักยภาพ คุณภาพและมีความมั่นคง

^{๒๗} ศูนย์ข้อมูลทางระบาดวิทยา, ๒๕๕๓

^{๒๘} กองควบคุมโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์, ๒๕๕๗

^{๒๙} การฉายภาพประชากรของประเทศไทย สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsr-th/population_projection.html.

^{๓๐} รายงานนี้จัดทำโดยคณะกรรมการปฏิรูประบบรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย โดยผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘ และวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ และได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๘ และวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๘

^{๓๑} นิยามของสหประชาชาติเมื่อประเทศใดมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป เกินร้อยละ ๑๐ หรืออายุ ๖๕ ปีขึ้นไป เกินร้อยละ ๗ ของประชากรทั้งหมด ถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ เมื่อมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๐ และร้อยละ ๑๔ ตามลำดับ ส่วนสังคมผู้สูงวัยระดับสุดยอดจะมีจำนวนประชากรสูงอายุที่มีอายุเกินกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป เกินร้อยละ ๒๕ ของประชากรทั้งหมด

^{๓๒} United Nations, World Population Prospect 2012 Revision, 2013

๒.๗.๒ ปัญหาของผู้หญิงที่เป็นมารดากลุ่มต่าง ๆ

สถานการณ์ปัญหาของมารดาแต่ละกลุ่ม ที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ที่ส่งผลกระทบต่อเด็กปฐมวัย และคุณภาพชีวิตของผู้เป็นมารดา ดังนี้ (๑) การที่แม่ไม่มีเวลาในการดูแลสุขภาพ ในระหว่างช่วงตั้งครรภ์ และไม่มีเวลาดูแลบุตรด้วยตนเองหลังคลอดบุตรแล้ว (๒) การที่แม่ไม่มีรายได้ในระหว่าง การตั้งครรภ์ ช่วงก่อนคลอด และหลังคลอดที่ต้องดูแลบุตรด้วยตนเอง ทำให้แม่จึงต้องตัดสินใจเลือกไปทำงาน ให้มีรายได้ในการเลี้ยงชีพแทน (๓) สำหรับในกรณีที่แม่ยังไม่พร้อมจะดูแลบุตรด้วยตนเอง พบว่า ยังขาดระบบบริการในเรื่องต่างๆ ที่จะให้ความรู้หรือคำแนะนำสำหรับแม่ รวมถึงยังขาดสถานรับเลี้ยงเด็กเล็ก หรือศูนย์เด็กเล็กที่มีมาตรฐานตามเกณฑ์ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

มีรายละเอียดแต่ละกลุ่ม ดังนี้

๑) มารดาที่เป็นแรงงานในระบบและแรงงานในภาครัฐวิสาหกิจ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (เมษายน ๒๕๕๘) ได้ระบุจำนวนแรงงานในประเทศไทยทั้งหมด รวมทั้งสิ้น ๓๗.๖ ล้านคน แยกเป็นจำนวน แรงงานในระบบ ๑๕.๕ ล้านคน^{๓๓} และแรงงานนอกระบบ ๒๒.๑ ล้านคน^{๓๔} และเป็นแรงงานในภาครัฐวิสาหกิจ รวม ๒๔๓,๐๒๓ คน ทำงานอยู่ในภาครัฐวิสาหกิจ ๖๕ แห่ง ปัญหาสำคัญของมารดาที่เป็นแรงงานในระบบและแรงงาน ในภาครัฐวิสาหกิจ มักพบในกลุ่มแรงงานที่เป็นลูกจ้างรายวัน หรือลูกจ้างที่ทำงานในกลุ่มเหมาช่วง เหมาค่าแรงงาน มากกว่าลูกจ้างประจำในสถานประกอบการหรือในองค์การรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งโดยตรง กล่าวคือ

๑.๑) การไม่ได้ไปฝากครรภ์ เนื่องจากหญิงตั้งครรภ์ในกลุ่มนี้มักมีรายได้หรือค่าจ้างแบบรายวัน การต้องไปฝากครรภ์และไปพบแพทย์ตามกำหนด จึงส่งผลการไม่ได้รับค่าจ้างจากการทำงานเนื่องจากต้องขาดงาน ในวันดังกล่าว จึงพบว่า หญิงตั้งครรภ์มักจะมาฝากครรภ์ภายหลังจากที่ครรภ์มีอายุหลัง ๑๒ สัปดาห์ไปแล้ว จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเด็กในด้านต่างๆ ถ้าไม่ได้รับการดูแลที่ดีพอ มักพบในกลุ่มแม่ที่อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี และแม่ที่ อายุ ๓๕ ปีขึ้นไป^{๓๕} โดยสาเหตุที่ทำให้หญิงตั้งครรภ์ในกลุ่มนี้ไม่ไปฝากครรภ์ มีดังนี้

๑.๑.๑) การรับรู้ของหญิงตั้งครรภ์ หญิงตั้งครรภ์ที่ไม่มารับบริการฝากครรภ์ตามเกณฑ์ เกิดจากการรับรู้ของหญิงตั้งครรภ์ เช่น คิดว่าตนเองสบายดีและยังสามารถทำงานได้ตามปกติ ขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการฝากครรภ์ ไม่ได้วางแผนการตั้งครรภ์ และไม่ทราบว่าตนเองตั้งครรภ์เนื่องจากรอบเดือนที่ไม่สม่ำเสมอ หรือไม่มีอาการแพ้ท้อง หรือไม่รู้สึกว่าเด็กดิ้น หรือยังยกของได้และไม่รู้สึกว่ามึนอะไรเปลี่ยนแปลง

^{๓๓} แรงงานในระบบในที่นี้ หมายถึง แรงงานที่ทำงานในระบบการจ้างงานที่มีรายได้ประจำ มีเงินเดือนที่แน่นอน ได้รับการคุ้มครองสวัสดิการต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนใหญ่ทำงานในภาคอุตสาหกรรม เช่น สาขาการผลิต รองลงมา ได้แก่ สาขาการขนส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ สาขาการก่อสร้าง ที่เหลือทำงานอยู่ในสาขาอื่นๆ ทั้งนี้แรงงานในระบบยังแบ่งเป็นแรงงานที่เป็นลูกจ้างประจำ และลูกจ้างรายวัน ซึ่งสภาพปัญหา จะแตกต่างกันออกไป

^{๓๔} สำนักงานประกันสังคมให้ความหมาย “แรงงานนอกระบบ” ว่าหมายถึง “ผู้มีการทำงาน มีรายได้ และไม่มีนายจ้าง หรือไม่อยู่ในความคุ้มครอง ของกฎหมายประกันสังคม” โดยจำแนกออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ กล่าวคือ กลุ่มที่มีการทำงานหรือรับจ้างและมีรายได้ เช่น ผู้รับงานไปทำที่บ้าน ผู้รับจ้างทำของ แรงงานรับจ้างตามฤดูกาล (แรงงานภาคเกษตร) แรงงานในกิจการประมง ผู้รับจ้างทำงานบ้าน คนขับรถส่วนตัว กับกลุ่มผู้ประกอบการ อาชีพอิสระทั่วไป เช่น คนขับรถรับจ้าง ผู้ทำการเกษตรทั้งที่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือเช่า ช่างเสริมสวย ช่างตัดผม ช่างซ่อมรองเท้า ช่างซ่อมนาฬิกา เจ้าของร้านขายของชำ รวมถึงผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ระดับวิชาชีพซึ่งมีรายได้สูงด้วย เช่น ทนายความ แพทย์ ทันตแพทย์

^{๓๕} ข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย” โดย คณะกรรมการการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส สภาพัฒน์แห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการการ หมายเลข ๒๑๕-๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

๑.๑.๒) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ หญิงตั้งครรภ์ตัดสินใจไม่มาฝากครรภ์ เช่น กลุ่มที่ใช้สิทธิประกันสังคมต้องสำรองเงินจ่ายก่อน ทำให้เกรงว่าจะไม่มีเงินสำรองอย่างเพียงพอกับค่าใช้จ่าย และการไม่สามารถเบิกค่าจ้างล่วงหน้า รวมทั้งเกรงว่าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นเงินจำนวนมากจากการฝากครรภ์ข้ามเขต เนื่องจากการใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพนอกจังหวัดที่ตนเองได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนในระบบหลักประกันสุขภาพไว้

๑.๑.๓) ปัญหาภาระงาน ทำให้หญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ไม่ครบตามเกณฑ์ เช่น ไม่สามารถลงงานได้ ไม่สามารถทำงานล่วงเวลาได้ ตลอดจนการถูกกดดันให้ออกจากงานเมื่อตั้งครรภ์หรือลักษณะงานที่ต้องมีการเดินทางและทำอย่างต่อเนื่อง

๑.๒) การไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ด้วยตนเอง นอกจากปัญหาการไม่ไปฝากครรภ์แล้ว ยังพบปัญหาแม่ไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย ๖ เดือน ตามเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลกกำหนด ซึ่งในกรณีนี้ พบในกลุ่มหญิงที่เป็นลูกจ้างประจำด้วยเช่นกัน แม้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ จะกำหนดให้ลูกจ้างหญิงได้รับสิทธิประโยชน์ทดแทนในการลาคลอดในอัตราร้อยละ ๕๐ ของค่าจ้าง โดยมีการกำหนดระยะเวลาจ่าย ๙๐ วัน ซึ่งคล้ายกับว่าแม่ที่ลาคลอดครบ ๙๐ วัน ก็จะได้รับเงินทดแทนค่าจ้างในส่วน ๔๕ วัน ที่นายจ้างไม่ได้จ่ายให้ หากจะลาคลอด ๙๐ วัน แต่การให้สิทธิประโยชน์ในส่วนนี้เป็นการให้โดยไม่คำนึงถึงระยะเวลาการลาคลอดที่แท้จริง ทำให้มีแม่หลายรายเลือกที่จะกลับมาทำงานเมื่อครบกำหนด ๔๕ วัน เนื่องจากต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น หรือสถานประกอบการต้องการให้กลับไปทำงานเพราะขาดคนทำงาน หรืออยากกลับไปทำงานเองเพราะกลัวจะถูกหักโบนัสหรือไม่ขึ้นเงินเดือน รวมทั้งการถูกไล่ออกจากงาน สำหรับลูกจ้างในภาครัฐวิสาหกิจ พบว่า ระเบียบคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่องมาตรฐานของสิทธิประโยชน์ของพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้กำหนดไว้ว่า พนักงานซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์มีสิทธิลาคลอดบุตรโดยได้รับเงินเดือนเท่าเวลาที่ลาตามอัตราที่ได้รับอยู่ แต่ไม่เกิน ๖๐ วัน ตั้งแต่วันเริ่มวันลาคลอดบุตร ทั้งนี้หากจะลาเพื่อเลี้ยงบุตรเพิ่มอีก ให้มีสิทธิลาอีกส่วนตัวเพื่อเลี้ยงบุตรต่อเนื่องจากการลาคลอดบุตรโดยได้รับเงินเดือนอีกไม่เกิน ๓๐ วันทำงาน แม้จะมีระเบียบดังกล่าวที่อนุญาตให้แม่ลาเพื่อเลี้ยงบุตรหลังคลอดได้ แต่ก็เพียง ๓ เดือนเท่านั้น จึงพบว่ากรณีที่แม่ต้องกลับไปทำงานเร็วเกินไปนั้น นับเป็นอุปสรรคที่สำคัญ ที่ทำให้แม่ต้องเลิกการให้นมแม่ก่อนเวลาอันควร กล่าวคือ ในระยะสองเดือนแรกการให้นมอาจจะยังไม่เข้าที่ ทำให้น้ำนมแห้งได้ง่าย หรือแม้จะเข้าที่แล้วเมื่อแม่ไปทำงานอาจจะเกิดความเครียดที่อาจมีผลทำให้ปริมาณน้ำนมลดน้อยลงได้ โอกาสที่แม่ส่วนใหญ่จะหยุดการให้นมแม่ในช่วงนี้จึงสูงมาก

๑.๓) สถานรับเลี้ยงเด็กเล็กไม่เอื้อต่อสภาพการจ้างงาน แรงงานในระบบบางกลุ่มที่ได้ค่าแรงขั้นต่ำ จะไม่สามารถส่งลูกเข้าสู่สถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพได้ บางคนต้องส่งลูกไปต่างจังหวัด โดยแต่ละปีมีโอกาสได้เจอลูกไม่กี่ครั้ง หรือไม่ก็จ้างเลี้ยงไปตามฐานะ ปัญหาสำคัญในกรณีนี้ คือ แรงงานในระบบที่ทำงานในโรงงานจะมีลักษณะการทำงานแบบกะหรือช่วงเวลา เช่น เวลาทำงาน ๐๘.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. หรือ ๑๖.๐๐ - ๒๔.๐๐ น. หรือ ๐๐.๐๐ - ๐๘.๐๐ น. จึงทำให้ไม่ได้เลิกงานตามเวลาปกติของคนทั่วไป ซึ่งสถานรับเลี้ยงเด็กเล็กมักจะเปิดตามเวลาปกติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับเวลาทำงานของแรงงานในโรงงาน โดยเฉพาะในแหล่งที่มีคนงานจำนวนมาก มีฉะนั้นพวกเขาก็ไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ ต้องส่งกลับไปต่างจังหวัด

กรณีที่แม่ต้องกลับไปทำงานทำให้ไม่มีโอกาสได้เลี้ยงดูลูกด้วยตนเอง สะท้อนให้เห็นว่าเพราะสังคมยังไม่เห็นความสำคัญของแม่ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูลูกให้เป็นทรัพยากรที่มีค่าของสังคม ทำให้ไม่มีระบบสนับสนุนแม่ที่ออกมาเลี้ยงดูลูกด้วยตนเอง ทำให้แม่จำเป็นต้องเข้าสู่ระบบการจ้างงานทันทีภายหลังจากหมดวันลาตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว

สิ่งนี้จึงนับเป็นปัญหาหลักประการหนึ่ง เนื่องจากผู้หญิงมีบทบาท ภาระและความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยเหลือครอบครัว หรือการต้องการความก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามศักยภาพ ในขณะที่ยังต้องทำหน้าที่พื้นฐานที่สำคัญและยิ่งใหญ่ของผู้หญิง คือ บทบาทของการเป็นแม่ สำหรับแม่ที่ทำงานนอกบ้านจะสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเต็มที่เพียงช่วงระยะเวลาที่แม่ได้รับสิทธิลาคลอดได้ตามกฎหมาย แต่เมื่อแม่กลับไปทำงาน ลูกจึงไม่สามารถดูดนมแม่ในช่วงกลางวันจึงเป็นเหตุทำให้น้ำนมแม่แห้งไปในที่สุด แม่ปัจจุบันจะมีความพยายามแก้ปัญหาโดยการรณรงค์ให้แม่บีบน้ำนมเก็บไว้ให้ลูกกินระหว่างที่แม่ออกไปทำงาน แล้วก็ตาม แต่ลักษณะของงานบางอย่างหรือทัศนคติของผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงานอาจจะยังไม่เอื้อต่อการที่จะให้แม่ทำเช่นนั้นได้ รวมทั้งความเครียดที่เกิดจากการทำงานยังอาจส่งผลให้น้ำนมแม่น้อยลง และแห้งไปในที่สุด

๒) มารดาที่เป็นแรงงานนอกระบบ

๒.๑) การไม่ได้ไปฝากครรภ์ เนื่องจากปัญหาสำคัญของแรงงานนอกระบบ คือ ค่าตอบแทนน้อย รองลงมา คือ งานหนัก งานไม่ต่อเนื่อง ไม่มีสวัสดิการ และไม่มีวันหยุด ตามลำดับ โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานในภาคเกษตร ประมง ก่อสร้าง ค้าขาย และร้านอาหาร เหตุผลสำคัญ คือ แรงงานนอกระบบไม่ได้รับการคุ้มครอง เนื่องจากขาดสถานะที่เป็นทางการ/กฎหมาย โดยเฉพาะในด้านความปลอดภัยและด้านสุขภาพ กล่าวคือ ลูกจ้างส่วนใหญ่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากนายจ้างเมื่อประสบอุบัติเหตุ หรือการเป็นโรคจากการทำงาน ส่วนใหญ่ใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพ (โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า) มีลูกจ้างน้อยมากที่ได้รับการช่วยเหลือ ค่ารักษาพยาบาลบางส่วนจากนายจ้าง เนื่องจากแรงงานนอกระบบจะไม่สามารถใช้สิทธิจากกฎหมายประกันสังคมได้เหมือนกับแรงงานในระบบ ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๗ คุ้มครองซึ่ง ๗ ประการ คือ เจ็บป่วย คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ทูพพลภาพ วางงาน ชราภาพ และเสียชีวิต อีกทั้งยังรวมถึงการมีรายได้ไม่สม่ำเสมอ การจ้างงานไม่มั่นคง และขาดหลักประกันการมีงานทำ สถานการณ์ดังกล่าวทำให้หญิงตั้งครรภ์ในกลุ่มแรงงานนอกระบบนี้เลือกที่จะไม่ไปฝากครรภ์ เนื่องจากเกรงว่าจะกระทบต่อเวลางาน และส่งผลต่อการขาดรายได้ติดตามมา อีกทั้งด้วยสภาพการทำงานที่แรงงานนอกระบบบางกลุ่มที่ตั้งครรภ์และอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่การคมนาคมไม่สะดวก มีภูมิลำเนาอยู่ในภูมิประเทศเป็นเกาะหรือภูเขา หรือในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกลความเจริญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูฝน ยิ่งเลือกที่จะไม่มาฝากครรภ์เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นแล้ว พบว่า ข้อจำกัดของการคลอดบุตรที่จะได้สิทธิจากระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) นั้น จำกัดการคลอดบุตรได้แค่เพียง ๒ ครั้งเท่านั้น ทำให้แม่ที่ตั้งครรภ์ครั้งที่ ๓ จึงเลือกที่จะไม่ไปฝากครรภ์ เพราะจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น^{๓๖}

๒.๒) การไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ด้วยตนเอง ยังพบปัญหาในกรณีแม่ไม่มีโอกาสเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ด้วยข้อจำกัดของการขาดรายได้ สถานการณ์ดังกล่าวจึงส่งผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กในช่วงนี้ ที่มารดาต้องดูแลและให้ความสำคัญทั้งในด้านโภชนาการ การเลี้ยงดู การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการ แต่พบว่ามารดาที่เป็นแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจถึงความสำคัญของการพัฒนาการเจริญเติบโตของเด็กในช่วงวัยนี้ เช่น ไม่รู้ว่าจะสนับสนุนเด็กอย่างไรให้มีพัฒนาการที่ดีให้เติบโตได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นเพราะการไม่สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องได้

^{๓๖} เนื่องจากสังคมไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้ประชากรวัยแรงงานเริ่มลดน้อยลง จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้มีจำนวนประชากรมากขึ้น ดังนั้น คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจึงมีมติขยายสิทธิการคลอดจากจำนวน ๒ ครั้ง เป็นไม่จำกัดจำนวนครั้ง ตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง ประเภทและขอบเขตของบริการสาธารณสุข (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ กรณีสิทธิการคลอดบุตร ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

๒.๓) สถานรับเลี้ยงเด็กเล็กยังขาดคุณภาพ มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ยืนยันได้ว่าในชุมชนที่มีการเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างถิ่นเข้ามาทำงานในชุมชน มักพบว่า มีการเปิดสถานรับเลี้ยงเด็กเล็กจำนวนมาก แต่ยังขาดคุณภาพและมาตรฐาน อีกทั้งยังไม่มีระบบบันทึกข้อมูลสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งนั้นๆ ในฐานะข้อมูลของชุมชน หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ไม่มีการตรวจสอบเรื่องมาตรฐานในการจัดบริการ เช่น ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

๓) **มารดาที่เป็นข้าราชการ** ปัญหาสำคัญของแม่ที่เป็นข้าราชการ คือ การไม่มีโอกาสในการเลี้ยงดูบุตรได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้น พบทั้งในกลุ่มแรงงานในระบบ ที่ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างประจำหรือลูกจ้างรายวัน แรงงานนอกระบบ รวมถึงในกลุ่มข้าราชการ แม้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๕๕ จะอนุญาตให้ข้าราชการหญิงสามารถลาคลอดบุตรได้ โดยจะลาในวันที่คลอดก่อนหรือหลังวันที่คลอดบุตรก็ได้ แต่รวมวันลาแล้วต้องไม่เกิน ๙๐ วัน รวมถึงหากจะลาอีกเพื่อเลี้ยงดูบุตรต่อ ก็ให้มีสิทธิลาต่อเนื่องจากการลาคลอดบุตรได้ไม่เกิน ๑๕๐ วันทำการ หรือ ๕ เดือน และในข้าราชการชายสามารถลาไปช่วยเหลือภริยาที่คลอดบุตรได้เช่นเดียวกัน แต่ต้องเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยให้มีสิทธิลาได้ครั้งหนึ่งติดต่อกัน ไม่เกิน ๑๕ วันทำการ และต้องลาภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่คลอดบุตร แต่เมื่อสิ้นสุดการลาแล้วมารดาในกลุ่มนี้มักมีปัญหา เรื่องการไม่มีสถานรับเลี้ยงเด็กเล็กที่มีคุณภาพ แม้มีศูนย์เด็กเล็กกระจายอยู่ทั่วถึงทุกตำบลจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ ศูนย์ แต่ยังพบปัญหาด้านคุณภาพอยู่อีกมาก นอกจากนี้ยังมีสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนอีกจำนวนหนึ่ง ที่ยังไม่มีการตรวจสอบคุณภาพการเลี้ยงดูและการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน

๔) **มารดาที่เป็นกลุ่มพิเศษหรืออยู่ในประชากรกลุ่มเปราะบาง** สำหรับแม่ที่เป็นประชากรกลุ่มเปราะบางหรือกลุ่มพิเศษ พบว่า แม่กลุ่มนี้โอกาสที่จะมาฝากครรภ์มีน้อยมาก โดยเฉพาะหญิงตั้งครรภ์ที่อยู่ในกลุ่มประชากรที่ไม่พร้อมตั้งครรภ์ ซึ่งในขณะนี้อยู่ขาดช่องทางหรือกลไกที่ทำให้สามารถเข้าสู่ระบบการฝากครรภ์เพื่อให้สามารถตั้งครรภ์ที่มีคุณภาพได้ เช่น การมีบริการหรือคลินิกพิเศษเพื่อให้ประชากรกลุ่มนี้สามารถเข้าถึงบริการได้โดยไม่รู้สึกลำบาก ปัญหาของมารดาที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันสมควรมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากการที่วัยรุ่นมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป เกิดความอยากรู้อยากลอง การใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ พร้อมทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของสื่อลามกและยาเสพติด ความพึงพอใจและวัตถุนิยมของเด็กและเยาวชน ซึ่งสถานการณ์ต่างๆ ดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาสภาวะการตั้งครรภ์ไม่พร้อม จากข้อมูลระบบรายงานสภาวะการมีบุตรของวัยรุ่น แสดงให้เห็นแนวโน้มในช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมา สถานการณ์การคลอดบุตรของวัยรุ่นอายุต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์ และอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีบริบูรณ์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่อายุต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์ เป็นกลุ่มที่ต้องระวังเป็นพิเศษ เพราะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ที่ร้อยละ ๑๐ โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้นมา ซึ่งสถานการณ์ล่าสุด พบว่า การคลอดบุตรของมารดาวัยรุ่นในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ในกลุ่มมารดาอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี มีจำนวน ๑๓๓,๐๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕๙ ของมารดาที่คลอดบุตรทั้งหมด และมารดาที่อายุต่ำกว่า ๑๕ ปีบริบูรณ์ มีจำนวน ๓,๗๐๗ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๔๖^{๓๗} จากมารดาที่คลอดบุตรทั้งหมด ซึ่งการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นนั้นจะทำให้ปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย ทั้งการเกิดผลกระทบทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ และอารมณ์ เกิดความเครียด ซึมเศร้า วิตกกังวล และสภาพสังคมที่อยู่ รวมถึงการออกจากโรงเรียนกลางคันโดยไม่กลับมาเรียนต่ออีก ซึ่งจากสถิติเด็กนักเรียนชายและหญิงทั่วประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ลาออกจากโรงเรียนกลางคัน

^{๓๗} สภาวะการมีบุตรของวัยรุ่นไทย เอกสารเผยแพร่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๕๓

เพราะแต่งงาน ในปีการศึกษา ๒๕๕๗ พบว่า เป็นนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชายในอัตราส่วนถึง ๑ : ๗.๕๗^{๓๘} ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ได้ส่งผลไปในเรื่องของอาการเกิดความแตกแยกในครอบครัว การเข้าไปพัวพันกับสิ่งเสพติด และปัญหาทางเศรษฐกิจ ตลอดจนสภาพสังคมโดยรวม เช่น การทำแท้งเถื่อน มีเด็กถูกทอดทิ้งมากขึ้น มีเด็กและเยาวชนที่กลายเป็นปัญหาสังคมมากขึ้น ที่สำคัญ การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นจะมีความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน ทั้งในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด เช่น ครรภ์เป็นพิษ คลอดก่อนกำหนด มากกว่ามารดาในวัยผู้ใหญ่^{๓๙}

๒.๗.๓ ปัญหาผู้พิการสตรีในสังคม

นอกเหนือจากกลุ่มเด็กด้อยโอกาสที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังพบว่า ผู้หญิงพิการ เป็นอีกกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่ต้องให้ความสนใจและให้ความช่วยเหลือให้ตรงตามความต้องการของคนเหล่านี้ จากการศึกษา ยังพบว่า ภาพรวมในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวนผู้พิการหญิงมีจำนวน ๗๔๓,๙๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖ ส่วนผู้พิการชายมีจำนวน ๘๕๓,๗๗๙ คน ผู้พิการเหล่านี้มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคต่างๆ โดยส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ ประชากรพิการที่มีอายุตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๑๕.๓ ที่ไม่ได้รับการศึกษา ผู้พิการเพศหญิงไม่ได้รับการศึกษาถึงร้อยละ ๑๖.๕ และผู้พิการที่ได้รับการศึกษาส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา และมีเพียงส่วนน้อยที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือสูงกว่า เมื่อพิจารณาระดับการศึกษา ที่สำเร็จของประชากรที่พิการ จำแนกตามเพศ พบว่า มีลักษณะเช่นเดียวกับภาพรวม โดยประชากรพิการที่ได้รับการศึกษา มีมากกว่าสองในสามของประชากรพิการที่มีอายุตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป แต่ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาเพียงระดับก่อนประถมศึกษา (มากกว่าร้อยละ ๕๐) ประชากรพิการที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ของทั้งประเทศ มีเพียงร้อยละ ๑.๐ โดยไม่มีความแตกต่างกันมากนักระหว่างเพศชายและเพศหญิง คือเพศชาย มีร้อยละ ๑.๒ และเพศหญิง มีร้อยละ ๐.๘^{๔๐}

คนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษา แบ่งเป็นไม่ได้รับการศึกษา จำนวน ๖๑๔,๕๕๔ คน (ร้อยละ ๓๘.๘๑ ของคนพิการที่ออกบัตรประจำตัวคนพิการ) แบ่งเป็น อายุไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเรียน จำนวน ๓,๘๔๒ คน (ร้อยละ ๐.๖๓ ของคนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษา) และอายุถึงเกณฑ์แต่ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน ๖๑๐,๗๑๒ คน (ร้อยละ ๙๙.๓๗ ของคนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษา)

คนพิการที่ได้รับการศึกษา มีการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด จำนวน ๗๔๑,๖๔๐ คน (ร้อยละ ๕๐) รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๑๐,๒๕๒ คน (ร้อยละ ๖.๙๖) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช./ปวส./ปวท.) จำนวน ๒๑,๐๙๓ คน (ร้อยละ ๑.๓๓) ระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๓,๕๔๔ คน (ร้อยละ ๐.๘๖) ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑,๗๗๕ คน (ร้อยละ ๐.๑๑) และคนพิการได้รับการศึกษาระดับอนุปริญญา น้อยที่สุด จำนวน ๑,๔๑๔ คน (ร้อยละ ๐.๐๙)^{๔๑}

^{๓๘} สถิติทางการศึกษา, ๒๕๕๘

^{๓๙} ระบบฐานข้อมูลด้านสังคมและคุณภาพชีวิต, ๒๕๕๙

^{๔๐} รายงานการสำรวจความพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ, ๒๕๕๐

^{๔๑} รายงานสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๕๙

๒.๗.๔ ผลกระทบต่อสุขภาพผู้หญิงจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต

สุขภาพ มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและพัฒนาคุณภาพของคน แม้ว่าในปัจจุบันคนรู้จักดูแลตนเอง ดูแลสุขภาพ และมีความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข แต่กลับพบข้อมูลจากการสำรวจปัญหาสุขภาพจิต ของกรมสุขภาพจิต ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ พบว่า คนไทยมีปัญหาสุขภาพจิตสูงถึงร้อยละ ๒๐ หรือประมาณ ๖ - ๑๒ ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้านและรับผิดชอบดูแลบ้านและครอบครัว รวมทั้งผู้ที่มีรายได้ไม่แน่นอน เช่น ลูกจ้าง พนักงานบริษัท กรรมกร เป็นต้น คนกลุ่มนี้เสี่ยงมีปัญหาสุขภาพจิตสูงกว่ากลุ่มอื่นถึง ๓ เท่า อีกทั้งปัญหาสุขภาพของผู้หญิงมีแนวโน้มสูงขึ้น แม้ว่าผู้หญิงจะมีอายุคาดเฉลี่ยอยู่ที่ยาวกว่าผู้ชาย แต่กลับสูญเสียช่วงชีวิตที่มีสุขภาพสมบูรณ์ในสัดส่วนที่สูงกว่า และมีอัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่สูงขึ้น^{๔๒} สังเกตจากสาเหตุการเสียชีวิต ไม่ว่าจะเป็นโรคมะเร็ง โรคของหลอดเลือดสมองและความดันเลือด โรคปอดต่างๆ และหลอดเลือดหัวใจขาดเลือด ที่อัตราการตายสูงสุดของผู้หญิงในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งของโรคร้ายเหล่านี้ เกิดจากการใช้ชีวิตที่มีความเครียดสะสมมากขึ้น บวกกับปัญหาทางเศรษฐกิจสังคมที่ผู้หญิงใช้ชีวิตที่อยู่ภายใต้ภาวะที่กดดัน เคร่งเครียด และเร่งรีบ ทำให้มีการบริโภคอาหารที่ไม่ค่อยถูกสุขลักษณะ เช่น อาหารจำพวก แป้ง น้ำตาล และไขมันสูง ขาดการออกกำลังกาย และรวมไปถึงการมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการทำลายสุขภาพ โดยเฉพาะการดื่มเหล้าและสูบบุหรี่

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว และกระแสดันทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้ลูกหลานย้ายถิ่นไปทำงานในพื้นที่ห่างไกล ทั้งให้ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง ในช่วงหลังๆ จึงมีผู้ที่ป่วยด้วยโรคซึมเศร้าเป็นจำนวนมากขึ้น จากข้อมูลของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข แสดงถึงจำนวนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ตารางที่ ๒๘) ผู้ป่วยที่เป็นผู้หญิงมีจำนวน ๒๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๙๑ ซึ่งมากกว่าผู้ชายถึงกว่าเท่าตัว กลุ่มผู้หญิงสูงอายุ ตั้งแต่ ๖๕ ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มเสี่ยงที่เป็นโรคนี้มากกว่าในกลุ่มผู้หญิงที่อายุน้อย^{๔๓}

นอกจากนี้ ผู้หญิงมีแนวโน้มการสูบบุหรี่มากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นเป้าหมายทางการตลาดของบริษัทที่ผลิตบุหรี่ โดยบริษัทจากต่างประเทศที่ผลิตบุหรี่ชนิดใหม่ๆ ให้มีรูปลักษณ์หรือลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามและมีสีสันสดใส เพื่อดึงดูดลูกค้าผู้หญิง อีกทั้งขนาดของบุหรี่ที่เล็กลง ซึ่งเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ทางการตลาดที่เจาะกลุ่มเป้าหมายวัยรุ่นหญิงโดยเฉพาะ ประกอบกับสื่อโฆษณาที่นำเสนอในภาพยนตร์ ทำให้เกิดการเลียนแบบและส่งผลให้จำนวนผู้หญิงสูบบุหรี่เพิ่มขึ้น ซึ่งพิจารณาจากการสำรวจประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ที่สูบบุหรี่และดื่มสุร่า จำแนกตามพฤติกรรมการสูบบุหรี่/การดื่มสุร่า เพศ และกลุ่มอายุ พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๗ (ตารางที่ ๒๙) พบว่า ข้อมูลในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้หญิงสูบบุหรี่ถึง ๖๑๖ พันคน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔๒ ของผู้ที่สูบบุหรี่ เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๕๑๐ พันคน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๙ ซึ่งถ้าพิจารณากลุ่มอายุจะพบว่า กลุ่มอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี มีอัตราการสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นมากขึ้นทุกปี มากกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุการเสียชีวิตของประชากรโลกประมาณ ๕ ล้านคน ต่อปี โดยเฉลี่ยผู้ชาย ๑ ใน ๕ คน และผู้หญิง ๑ ใน ๒๐ คน^{๔๔} สำหรับเรื่องการดื่มสุร่า พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้หญิงมีการดื่มสุร่ามากถึง ๓,๖๕๘ พันคน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๖ ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก ๒,๓๑๔ พันคน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔๕ จากปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งการสูบบุหรี่และพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปที่เป็นผู้หญิงยังมีอัตราไม่คงที่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๗ ซึ่งคาดว่าในอนาคตมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อยๆ^{๔๕}

^{๔๒} กนิษฐา บุญธรรมเจริญ, บทความเรื่องสุขภาพกาย ในวารสารสุขภาพคนไทย, ๒๕๕๔

^{๔๓} กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๙

^{๔๔} ภาวะสังคมไทย ไตรมาสที่ ๓ ภาพรวมปี พ.ศ. ๒๕๕๓ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๔

^{๔๕} การสำรวจอนามัย สวัสดิการ และพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ๒๕๕๔

๒.๗.๕ ปัญหาความรุนแรง

ปัจจุบัน สถานการณ์การกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงในสังคมไทยยังคงมีตัวเลขที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของสังคมที่ต้องเร่งดำเนินการ ทั้งด้านการป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาอย่างจริงจัง การกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน มีรากเหง้าของปัญหามาจากค่านิยม เจตคติของสังคม ที่ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เที่ยงกันระหว่างหญิงชาย

๑) **ความรุนแรงในครอบครัว** นับได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญของสังคม ที่ต้องได้รับแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งความรุนแรงในครอบครัวมักเกิดขึ้นจากทฤษฎีอำนาจและค่านิยม ความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า ผู้ชายเป็นใหญ่ ในครอบครัว ลูกสาวเป็นสมบัติของครอบครัว และภรรยาเป็นสมบัติของสามี ซึ่งการกระทำรุนแรงกับผู้หญิง ในครอบครัว ถือว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว ในยุคที่ครอบครัวเปลี่ยนจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว ทำให้ข้อพิพาทในครอบครัว ขาดผู้ใหญ่ที่เข้ามาไกล่เกลี่ยปัญหา ส่งผลให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว และนำไปสู่ การหย่าร้าง ทำให้ปัจจุบันมีครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยวจำนวนมากกว่าพ่อเลี้ยงเดี่ยว ทั้งนี้ ความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้น ได้หลายลักษณะ ทั้งการทำร้ายร่างกาย การทำร้ายทางวาจาและจิตใจ การค้ามนุษย์โดยชายลูกสาว การบังคับให้ ภรรยาค้าประเวณี การข่มขืนกระทำชำเรา หรือการคุกคามทางเพศโดยสามี พ่อ และญาติพี่น้องผู้ชาย ปัญหาต่างๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ มีสาเหตุมาจากการเมาสุรา การติดสารเสพติด การนอกใจ หึงหวง ทะเลาะวิวาท เป็นต้น^{๔๖}

ความรุนแรงในครอบครัวจากการกระทำของสามีต่อหญิงที่สมรสด้วย โดยการทำร้ายร่างกายและ จิตใจ จากการศึกษาพบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้หญิงอายุ ๑๕ – ๔๙ ปี ถูกสามีทำร้าย ประมาณ ๓ คน จาก ๑๐๐ คน^{๔๗} ซึ่งอาจจะดูไม่มากแต่ก็ถือว่ายังมีผู้หญิงที่ถูก “สามี” ทำร้าย โดยเฉพาะหญิงในกลุ่มอายุ ๑๕ – ๑๙ ปี ซึ่งถูกทำร้าย มากที่สุด คือ ร้อยละ ๖.๓ ซึ่งการมีคู่ตั้งแต่อายุน้อย ความไม่พร้อมในการมีครอบครัว และวุฒิภาวะไม่มากพอ กับการใช้ชีวิตคู่ แม้จะพบมานานๆ ครั้ง ที่ผู้หญิงจะถูกคู่สมรสทำร้ายร่างกายและจิตใจ (ร้อยละ ๘๗.๗) แต่ก็มีผู้หญิง เกือบร้อยละ ๑๐ ที่ถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจ ค่อนข้างบ่อย คือ ๒ – ๓ ครั้งต่อสัปดาห์ และอีกร้อยละ ๑.๓ ถูกทำร้าย ร่างกายและจิตใจทุกวัน ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากพฤติกรรมส่วนตัวที่ไม่เหมาะสม เช่น จู้จี้ ขี้บ่น เจ้าชู้ เป็นต้น ร้อยละ ๓๒.๗ รองลงมาคือ การเมาสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ ๒๔.๙ และปัญหาเศรษฐกิจ ร้อยละ ๒๒.๔

๒) **ความรุนแรงในสังคม** คือ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นทั้งในสถานศึกษา สถานที่ทำงาน และสถานที่ สาธารณะต่างๆ ทั่วไป เกิดขึ้นในลักษณะของการค้ามนุษย์ ทำร้ายร่างกาย การข่มขืนกระทำชำเรา การคุกคาม ทางเพศ การบังคับค้าประเวณี ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นจากปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ค่านิยมและเจตคติที่ไม่เหมาะสม เกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย พฤติกรรมการดื่มสุรา ติดสารเสพติด ติดการพนัน การทะเลาะวิวาท รวมทั้งปัญหาเศรษฐกิจ สื่อลามกอนาจาร ฯลฯ ส่งผลให้เกิดการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงในสังคมได้

จากข้อมูลของศูนย์พึ่งได้ (ตารางที่ ๓๑-๓๒) พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีเด็กและผู้หญิงถูกกระทำ ความรุนแรงในทุกด้านมาขอรับความช่วยเหลือ จำนวน ๑๒,๕๕๒ คน ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวน ๒,๐๔๐ คน โดยเป็นผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง ๒๕ – ๔๕ ปี ซึ่งถูกกระทำรุนแรงทางกายโดยคู่สมรส มากที่สุด (ร้อยละ ๕๐) และ เด็กอายุระหว่าง ๑๐ – ๑๕ ปี ถูกกระทำรุนแรงทางเพศโดยแฟน มากที่สุด (ร้อยละ ๔๒)^{๔๘}

^{๔๖} การสำรวจความคิดเห็นของพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว พ.ศ. ๒๕๕๒ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

^{๔๗} การสำรวจอนามัยการเจริญพันธุ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๓

^{๔๘} สำนักบริหารการสาธารณสุข <http://phdb.moph.go.th/hssd1/????bW9kdWxlPXJlcG9ydCY=> สืบค้นวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙

สำหรับข้อมูลจากมูลนิธิเพื่อนหญิง ทางด้านนักสังคมสงเคราะห์ กฎหมายและคดีความ พบว่า ปี พ.ศ. ๒๕๕๒^{๔๙} มีผู้ขอคำปรึกษามากถึง ๗๗๕ ราย แบ่งเป็น (๑) ความรุนแรงในครอบครัว ๖๖๘ ราย หรือร้อยละ ๘๖ เรื่องที่ขอคำปรึกษามากที่สุดคือ กรณีสามีมีหญิงอื่น รองลงมาคือ สามีไม่รับผิดชอบ โดยตัวการสำคัญก็ยังคงเป็นสุรา ถึงร้อยละ ๒๕ (๒) ปัญหาความรุนแรงทางเพศ มี ๘๓ ราย หรือร้อยละ ๑๑ มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นการข่มขืนกระทำชำเรา จำนวน ๔๕ ราย รองลงมากรณีพราศุภผู้เยาว์และข่มขืนกระทำชำเราในเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี จำนวน ๘ ราย และเป็นกรณีรุมโทรม จำนวน ๗ ราย โดยมีข้อสังเกตว่า อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ทั้งที่เป็นผู้ถูกกระทำและผู้กระทำมีมากขึ้น ถึงร้อยละ ๓๑

นอกจากนี้หากติดตามจากข่าวทางหนังสือพิมพ์ จะพบว่า ข่าวการล่วงละเมิดทางเพศมีมากถึง ๒๗๑ ข่าว โดยมีผู้ถูกกระทำทั้งหมด ๓๓๑ ราย ผู้กระทำ ๔๘๕ ราย ส่วนใหญ่ถูกข่มขืน รุมโทรม และอนาจาร

ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ได้รวบรวมสถิติจำนวนเหตุการณ์ ความรุนแรงในครอบครัว ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘ พบว่า ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘ จำนวนค่อยๆ ลดลง แต่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยมีจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ๖๑๖ ครั้ง และมีจำนวนเด็ก และสตรีที่ถูกกระทำ ความรุนแรงในทุกด้านเฉลี่ยวันละ ๓๕ คน^{๕๐}

๓) ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของประเทศไทยยังคงมีสถานการณ์ความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่เหตุการณ์เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๗ เป็นต้นมา ถึงปัจจุบัน สถานการณ์ความรุนแรงดังกล่าว ทำให้สูญเสียทรัพย์สิน ครอบครัว บุคคลเป็นที่รัก ญาติพี่น้อง^{๕๑} และส่งผลให้ผู้หญิงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องแบกรับภาระหนักในการเลี้ยงดูลูกและการดูแลครอบครัวแต่เพียงผู้เดียว อีกทั้งยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้หญิงเป็นอย่างมาก

สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กและผู้หญิง โดยความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงปัจจุบัน จากข้อมูล วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๗ (ตารางที่ ๓๓) พบว่าผู้หญิงที่ประสบปัญหาจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ เป็นหม้ายจำนวนทั้งสิ้น ๒,๗๘๙ คน ซึ่งพบมากที่สุดในจังหวัดปัตตานี ร้อยละ ๓๘.๔๐ (๑,๐๗๑ คน) รองลงมา คือ จังหวัดนราธิวาส ร้อยละ ๒๙.๘๗ (๘๓๓ คน) ถัดลงมา คือ จังหวัดยะลา ร้อยละ ๒๘.๖๘ (๘๐๐ คน) และน้อยที่สุด คือ จังหวัดสงขลา ร้อยละ ๓.๐๕ (๘๕ คน) ซึ่งผู้หญิงส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านและมีอาชีพรับจ้าง^{๕๒} ในขณะเดียวกันก็ทำให้เด็กหญิงกลายเป็นเด็กกำพร้าจำนวนทั้งสิ้น ๒,๘๔๙ คน ซึ่งพบมากที่สุดในจังหวัดปัตตานี ร้อยละ ๓๙.๕๖ (๑,๑๒๗ คน) รองลงมา คือ จังหวัดนราธิวาส ร้อยละ ๓๔.๘๒ (๙๙๒ คน) ถัดลงมา คือ จังหวัดยะลา ร้อยละ ๒๒.๒๕ (๖๓๔ คน) และน้อยที่สุด คือ จังหวัดสงขลา ร้อยละ ๓.๓๗ (๙๖ คน)^{๕๓}

^{๔๙} มูลนิธิเพื่อนหญิง จากบทความในสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, ๒๕๕๒

^{๕๐} สำนักบริหารการสาธารณสุข <http://phdb.moph.go.th/hssd1/???bW9kdWxIPXJlcG9ydCY=> สืบค้นวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙

^{๕๑} รายงานสถานการณ์สตรี ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, ๒๕๕๓

^{๕๒} กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๒ อ้างถึงในรายงาน สถานการณ์สตรี ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

^{๕๓} ส่วนสนับสนุนและประสานราชการภูมิภาค สำนักตรวจและประเมินผล กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๒๕๕๗

๓. ความก้าวหน้าการพัฒนาศรไทยสู่มาตรฐานสากล

๓.๑ การพัฒนาศรและมาตรฐานสากล

การพัฒนาศรได้รับความสนใจในเวทีระดับสากล โดยการนำขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งได้จัดกิจกรรม เช่น การประกาศทศวรรษแห่งการพัฒนาศรระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๗๖ – ๑๙๘๕ การกระตุ้นให้ประเทศสมาชิกให้ความสนใจในการพัฒนาศรและการสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างเพศ การจัดทำอนุสัญญา ปรณญาต่างๆ ซึ่งประเทศสมาชิกได้ร่วมให้สัตยาบรรณและนำไปสู่การกำหนดเป็นกฎหมายเพื่อส่งเสริมความเสมอภาค และการพัฒนาศรในแต่ละประเทศ กติกาสากลที่เกี่ยวกับประเด็นศร ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบรรณและ รับหลักการมาบูรณาการในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของศรไทย เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล สรุปรได้ดังนี้

๓.๑.๑ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อศรในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, CEDAW)

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อศรในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, CEDAW)^{๕๔} ตั้งแต่วันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๘ อนุสัญญา CEDAW ได้กำหนดหลักการสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) ให้ความสำคัญความเสมอภาคเท่าเทียมกัน (Substantive equality) (๒) ไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discrimination) และ (๓) เป็นหน้าที่ของรัฐ (State obligation) โดยบทบัญญัติจัดทำขึ้นเพื่อปรับปรุงและประกัน พัฒนาการและความก้าวหน้าของศร ทั้งในด้านนิติบัญญัติ การศึกษา สุขภาพ ความมั่นคงในชีวิตและร่างกาย เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง และอื่นๆ ที่เหมาะสมบนพื้นฐานของความเสมอภาคระหว่างหญิง และชาย สำคัญของอนุสัญญา คือ การขจัดการเลือกปฏิบัติต่อศรทุกรูปแบบ รวมทั้งการประกันว่าศร และบุรุษมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติและการดูแลจากรัฐอย่างเสมอภาคกัน

๓.๑.๒ ปรณญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของศร (Beijing Declaration and Platform for Action, BPFA)

ประเทศไทยยังมีการยอมรับปรณญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของศร (Beijing Declaration and Platform for Action, BPFA) ซึ่งเป็นเอกสารจากการประชุมศรโลกครั้งที่ ๔ ซึ่งจัดที่กรุงปักกิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งไทยได้ให้การรับรองร่วมกับประเทศอื่นๆ อีก ๑๘๙ ประเทศ เพื่อแสดงความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการเพื่อส่งเสริมหลักการ “ความเสมอภาคการพัฒนา และ สันติภาพ” เพื่อประโยชน์แก่มนุษยชาติ

^{๕๔} อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อศรในทุกรูปแบบ คือ กฎหมายสนธิสัญญาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มีข้อผูกพันที่รัฐซึ่งแต่ละรัฐจะมีข้อปฏิบัติ ที่แตกต่างกัน ถือเป็นข้อผูกพันทางกฎหมายที่ต้องแก้ไขกฎหมายในแต่ละประเทศให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ นี้ จัดทำขึ้นโดยสหประชาชาติ โดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มีมติเห็นชอบและได้รับการรับรองจากที่ประชุมในการประชุมสมัชชาสมัยที่ ๓๔ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๗๙ (พ.ศ. ๒๕๒๒) และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ค.ศ. ๑๙๘๑ (พ.ศ. ๒๕๒๔)

๓.๑.๓ ปณญญาและเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals, MDGs) สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals, SDGs) ภายใต้กรอบสหประชาชาติ

ปณญญาและเป้าหมายนี้ได้รับการรับรองจากภาคีสมาชิกเข้าร่วมทั้ง ๑๘๙ ประเทศ จากการประชุมสุดยอดแห่งสหัสวรรษ ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ (ค.ศ. ๒๐๐๐) เพื่อยืนยันหลักการสากลเรื่องการพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลาง และการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน โดยได้ระบุเรื่องการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและส่งเสริมบทบาทสตรี ซึ่งเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ มีเอกลักษณ์อยู่ที่ความมุ่งมั่นในการบรรลุข้อผูกพันของปณญญาสหัสวรรษ ซึ่งร่วมลงนามโดยผู้นำโลกที่มุ่งมั่นจะจัดความยากจนให้หมดไปจากโลก และยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals, SDGs) ประกอบด้วย ๑๗ เป้าหมายหลักที่ต้องการบรรลุและดำเนินการให้ได้ภายในปี ค.ศ. ๒๐๓๐ (พ.ศ. ๒๕๗๓) โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการกิจของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คือ เป้าหมายที่ ๕ “บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และให้อำนาจผู้หญิงและเด็กผู้หญิงทุกคน” (Achieve gender equality and empowerment all women and girls) ซึ่งมีสาระสำคัญ ได้แก่ ยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงในทุกที่ จัดความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงทั้งในที่สาธารณะและที่รโหฐาน รวมถึงการค้ามนุษย์ การกระทำทางเพศ และการแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่น จัดแนวปฏิบัติที่เป็นภัยทุกรูปแบบ อาทิ การแต่งงานในเด็ก ก่อนวัยอันควรโดยการบังคับและการทำลายอวัยวะเพศหญิง ยอมรับและให้คุณค่าต่อการดูแลและการทำงานบ้านแบบไม่ได้รับค่าจ้าง โดยจัดเตรียมบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน และนโยบายการคุ้มครองทางสังคม ให้และสนับสนุนความรับผิดชอบร่วมกันภายในครัวเรือนและครอบครัว ตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ สร้างหลักประกันว่าผู้หญิงจะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ และมีโอกาสที่เท่าเทียมในการเป็นผู้นำในทุกระดับของการตัดสินใจในทางการเมือง เศรษฐกิจ และภาคสาธารณะ สร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงสุขภาพทางเพศอนามัยการเจริญพันธุ์และสิทธิการเจริญพันธุ์โดยถ้วนหน้า ตามที่ตกลงในแผนปฏิบัติการของการประชุมนานาชาติว่าด้วยประชากรและการพัฒนา และแผนปฏิบัติการปักกิ่ง รวมทั้งเอกสารผลลัพธ์ของการประชุมทบทวนเหล่านั้น ในการนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ ฉบับนี้ ได้รับเอาเป้าหมายต่างๆ ที่กำหนดในกรอบ SDGs มาบูรณาการไว้ในยุทธศาสตร์ต่างๆ แล้ว

๓.๑.๔ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, ICERD)

ปณญญาสหประชาชาติว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ มุ่งมั่นที่จะจัดให้มีมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นในการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบและทุกแง่มุมอย่างเร่งด่วน ตลอดจนป้องกันและต่อสู้กับลัทธิและแนวปฏิบัติใดๆ ที่เป็นไปในการเหยียดผิว เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างเชื้อชาติต่างๆ เคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ สร้างประชาคมระหว่างประเทศที่ปราศจากการแบ่งแยกทางเชื้อชาติและการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ โดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖

๓.๑.๕ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, In Human or Degrading Treatment or Punishment, CAT)

อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี มีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นอนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ ๖ ที่ไทยได้เข้าเป็นภาคี และจะมีผลบังคับใช้กับประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีวัตถุประสงค์ ในการระงับและยับยั้งการทรมาน รวมทั้งป้องกันมิให้องค์กรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใดอันเป็นการ ทรมานโดยเจตนาเพื่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าทางร่างกายหรือทางจิตใจ ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม รวมทั้งการบังคับ ชูเชื้อและการลงโทษบุคคลสำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามกระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ^{๕๕} ทั้งหมดนี้เพื่อยุติและขจัดการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ทุกรูปแบบ และการทรมานนี้ไม่สามารถกระทำได้แม้ในสถานการณ์พิเศษ หรือการปราบปราม การก่อความไม่สงบ เป็นอาชญากรรมที่ห้ามกระทำเด็ดขาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนโยบายการปราบปราม ก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๑.๖ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD)

อนุสัญญาฉบับนี้ เป็นอนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรก ที่ให้หลักประกัน ในสิทธิ เสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อคนพิการอย่างเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป และเป็นสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ขององค์การสหประชาชาติฉบับแรกของศตวรรษที่ ๒๑ ด้วยแรงผลักดันของเครือข่ายคนพิการ ประเทศไทยได้ร่วมเป็น แก่นนำในการยกร่าง เสร็จฯ ลงนามรับรอง รวมทั้งได้ให้สัตยาบันต่อ “อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD)” ไปเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยสาระสำคัญของอนุสัญญาฉบับนี้คือ เพื่อเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนให้สังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญของการคุ้มครอง และส่งเสริม สิทธิของคนพิการ โดยเน้นที่การจัดอุปสรรคจากภายนอกซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญและการแก้ไขความเสียเปรียบทางสังคม ของคนพิการ ซึ่งก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติ และขัดขวางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นอย่างยิ่ง โดยการกำหนดมาตรการที่มุ่งพัฒนาบริการในด้านต่างๆ เพื่อช่วยให้คนพิการได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ อย่างเท่าเทียม กับบุคคลทั่วไป และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของคนพิการ ซึ่งรวมถึงการจัดการเลือกปฏิบัติ และการสร้างหลักประกันความเสมอภาคในทุกมิติ^{๕๖}

๓.๑.๗ สมาคมอาเซียน (ASEAN Association – Thailand)

สมาคมอาเซียนของประเทศไทย (ASEAN Association – Thailand) ได้รับการประกาศจัดตั้งขึ้น โดยกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมุ่งหวังให้สมาคมฯ มีบทบาทสำคัญในการช่วยส่งเสริม

^{๕๕} มูลนิธิผสานวัฒนธรรม, ๒๕๕๔

^{๕๖} พันตรีศิริชัย ทรัพย์ศิริ, สมาคมคนพิการทางการเคลื่อนไหวสากล, ๒๕๕๑

การดำเนินงานของภาครัฐ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความร่วมมือของอาเซียนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๘ ณ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศไทย ได้มีข้อเสนอในประเด็นประชาคมอาเซียนในประชาคมโลก คือ เสนอให้มีการจัดทำกรอบการประเมินแนวโน้มโลก การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและข้อมูลระหว่างสถานทูตอาเซียนในประเทศโลกที่สาม และการเพิ่มความร่วมมือระหว่างอาเซียนในการจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกันในระดับโลก เช่น ปัญหาภัยพิบัติ ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ประเทศสมาชิกได้มีการลงนามร่วมในแถลงการณ์สำคัญเกี่ยวกับความมั่นคง ๒ ฉบับ คือ แถลงการณ์ร่วมของผู้นำอาเซียนว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอาเซียนเพื่อสันติภาพและความสมานฉันท์ (ASEAN Leaders' Joint Statement on the Establishment of the Institute for Peace and Reconciliation) และแถลงการณ์ร่วมของผู้นำอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมความร่วมมือด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN Leaders' Joint Statement on Enhancing Cooperation in Trafficking in Persons in South East Asia) นอกจากนี้ยังมีประเด็นการดำเนินการมาตรการเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิของแรงงานข้ามชาติ สิทธิสตรี และสิทธิเด็ก รวมทั้งประเด็นเกี่ยวกับความรุนแรง ซึ่งประเทศสมาชิกอาเซียนได้แสดงเจตจำนงร่วมกัน ในการดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันและขจัดปัญหาความรุนแรงที่มีต่อสตรี นำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการภูมิภาคอาเซียน (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๘) ซึ่งเป็นก้าวแรกในการนำนโยบายและหลักการไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ^{๕๗} ในการนี้ ประเทศต่าง ๆ จะต้องดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนดในข้อตกลงอาเซียนและดำเนินงานตามแผนงานรัฐบาลไทย รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนในสังคมไทย จำเป็นต้องทำความเข้าใจและเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินงานตามเงื่อนไขและแนวทางที่กำหนดร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยก้าวหน้าทันประเทศสมาชิกอื่นๆ สำหรับการเข้าร่วมในสมาคมอาเซียน ยังมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่อาจจะส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเป้าหมายสตรี ที่จำเป็นต้องได้รับข้อมูล มีความรู้ เตรียมความพร้อม และปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลง^{๕๘} ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โครงการสตรีอาเซียน (ASEAN Women's Programme – AWP) ได้รับการยกฐานะเป็นคณะอนุกรรมการอาเซียนด้านสตรี (ASEAN Sub-Committee on Women – ASW) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผู้นำสตรีในภาครัฐและภาคเอกชน สร้างความตระหนักในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทหญิงชาย และขจัดอคติทางเพศในระบบการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศในกลุ่มสื่อมวลชน เป็นต้น ผลจากการประชุมคณะกรรมการอาเซียนด้านสตรี (ASEAN Committee on Women – ACW) ครั้งที่ ๑๕ วันที่ ๕ – ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ ประเทศสิงคโปร์ ได้กำหนดแผนงานระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๑๖ – ๒๐๒๐ ที่เน้นประเด็นสำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมผู้นำสตรี การสร้างสังคมที่ปราศจากอคติระหว่างหญิงชาย ผลักดันให้การพัฒนาสตรีสู่การพัฒนากระแสหลัก ขจัดความรุนแรงต่อสตรี เสริมพลังบทบาทสตรีทางเศรษฐกิจ ป้องกันและเยียวยากลุ่มสตรีที่อยู่ในภาวะเปราะบาง^{๕๙}

^{๕๗} กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, แผนปฏิบัติการภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี เห็นชอบในการประชุมร่วมระหว่าง ACWC-ACW เพื่อจัดทำ RPA-ECAW ฉบับสมบูรณ์, เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๕๘} สมาคมอาเซียน-ประเทศไทย, การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN SUMMIT) ครั้งที่ ๑๘ : ก้าวอย่างของอาเซียนสู่ระดับโลก, ๒๕๕๔ สืบค้นเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๙ จาก http://www.asean-thailand.org/admin/file/doc_p4.pdf

^{๕๙} รายงานผลการประชุมคณะกรรมการอาเซียนด้านสตรี (ASEAN Committee on Women – ACW) ครั้งที่ ๑๕ วันที่ ๕ – ๗ ตุลาคม ๒๕๕๙ ณ ประเทศสิงคโปร์

๓.๒ ความก้าวหน้าในการพัฒนาสตรีและการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ

เพื่อเป็นการแสดงเจตนารมณ์อย่างชัดเจน และยืนยันถึงพันธกรณีที่ จะดำเนินการไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และเป็นพื้นฐานในการลดช่องว่างระหว่างหญิงชาย ประเทศไทยได้บูรณาการเนื้อหาของปฏิญญาปักกิ่งเข้าไว้ในแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๔๕) เป็นต้นมา อันเป็นต้นแบบของการจัดทำแผนพัฒนาสตรีภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับอย่างต่อเนื่อง จนถึงแผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับล่าสุด คือ แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) และกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวกำลังดำเนินการเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งก็จะนำหลักการเดียวกันนี้ไปบูรณาการไว้แผนเช่นกัน

นอกจากนี้ ในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ดำเนินการเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคและการพัฒนาสตรี ซึ่งมีความก้าวหน้าหลายประการ ทั้งด้านการกำหนดหลักการสำคัญๆ ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หลายฉบับที่ผ่านมา และฉบับปัจจุบันที่ได้ผ่านการทำประชามติ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ การบัญญัติและแก้ไขกฎหมาย เช่น การทบทวนประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการข่มขืนระหว่างการสมรส การให้สิทธิแก่ผู้หญิงในการเลือกใช้นามานามและชื่อสกุล การจัดทำพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจถึงประเด็นความละเอียดอ่อนทางเพศ ผลงานด้านการยกระดับสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก อนามัยเจริญพันธุ์ ทำให้ผู้หญิงมีสุขภาพที่ดีขึ้น ด้านการศึกษาที่มีข้อมูลแสดงว่าเด็กหญิงและผู้หญิงได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีโอกาสในการทำงานในภาคส่วนต่างๆ เพิ่มขึ้นกว่าเดิม อย่างไรก็ดี ยังคงพบว่ามีข้อท้าทายในเรื่องทัศนคติดั้งเดิมในสังคม และภาพเหมารวม การจัดเก็บข้อมูลจำแนกเพศที่เป็นระบบครบถ้วน และการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในทางการเมือง และการตัดสินใจที่ยังคงอยู่ในระดับต่ำ เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยตระหนักถึงข้อท้าทายดังกล่าวและมีการวางแผนในการดำเนินการทั้งในมาตรการทางกฎหมายและทางปฏิบัติอย่างเต็มที่ เพื่อยกระดับมาตรฐานการพัฒนาสตรีให้ทัดเทียมมาตรฐานสากลและตอบรับกับข้อท้าทายดังกล่าว ดังนี้

๓.๒.๑ การกำหนดกลไกระดับต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสตรี

เพื่อสามารถดำเนินงานตามที่กฎหมายกำหนด และเงื่อนไขตามพันธะสัญญาต่างๆ ประเทศไทยได้กำหนดกลไกระดับต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสตรี สร้างความเสมอภาค และจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ โดยมีการจัดตั้งกลไกการดำเนินการเพื่อส่งเสริมงานด้านการพัฒนาสตรี การจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และส่งเสริมความเสมอภาคและเท่าเทียมทางเพศ ๓ ระดับ คือ ๑) กลไกทางรัฐสภา ๒) กลไกระดับชาติ และ ๓) กลไกส่วนกลาง ส่วนจังหวัด และองค์กรเครือข่าย

๓.๒.๒ การกำหนดทิศทางการพัฒนาสตรี

ประเทศไทยมีแผนพัฒนาสตรีฉบับแรกจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งหมด ๙ แผน โดย ๒ ฉบับแรกเป็นแผนระยะยาว ได้แก่ (๑) นโยบาย และแผนงานหลักสตรีระยะยาว พ.ศ. ๒๕๒๕ – ๒๕๔๔ และ (๒) นโยบาย และแผนงานหลักสตรีระยะยาว พ.ศ. ๒๕๓๕ – ๒๕๕๔ ซึ่งวางกรอบทิศทางในการส่งเสริมการพัฒนาสตรีของประเทศ

เป็นแผนแม่บทการพัฒนาสตรีระยะยาว ๒๐ ปี โดยพัฒนาการของแผนพัฒนาสตรีเริ่มจากเป็นเพียงหัวข้อหนึ่งภายใต้นโยบายการพัฒนาสังคมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕ – ๒๕๑๙) และได้รับความสำคัญจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐ – ๒๕๒๔) ให้เป็นกลุ่มเป้าหมายพิเศษหนึ่งใน ๓ กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดของแผน ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ – ๒๕๒๙) มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรการการพัฒนาสตรีอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐ – ๒๕๓๔) แผนพัฒนาสตรีถูกแยกออกเป็นแผนฉบับเฉพาะแนบท้าย นับเป็นครั้งแรกที่มีการจัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะสั้น (๕ ปี) คู่ขนานไปกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งในช่วงต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ ได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) เป็นกลไกถาวรระดับชาติด้านการสตรีขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งได้จัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕ – ๒๕๓๙) ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๔๔) และฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๙)

ในปี ๒๕๔๕ ได้มีการปรับโครงสร้างส่วนราชการ ทำให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาสตรีและส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายได้ถูกโอนมายังสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (ปัจจุบันคือ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งได้ดำเนินการต่อเนื่องในการจัดทำแผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐–๒๕๕๔) และฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕–๒๕๕๙) ฉบับปัจจุบันที่ได้สิ้นสุดไปในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙

แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๔๔) ได้นำข้อเสนอและบูรณาการเนื้อหาของปฏิญญาปักกิ่งเข้าไปไว้ในแผนพัฒนาสตรีฯ ส่วนแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๙) ได้มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพสตรีในด้านต่างๆ เช่น การศึกษา สุขภาพอนามัย อาชีพและการมีงานทำ การให้สตรีมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกระดับ การส่งเสริมความคุ้มครองทางสังคม การพัฒนาสื่อเพื่อการดำเนินงานด้านสตรี และการพัฒนาองค์กรและการบริหารจัดการเพื่อดำเนินงานด้านสตรี จากการประเมินสถานการณ์สตรีภายหลังเสร็จสิ้นแผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับที่ ๙ จากการประเมินข้อท้าทายและข้อเสนอแนะจากการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาสตรีฯ มาเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับที่ ๑๐ โดยจะมุ่งเน้นในการจัดค่านิยม ความเชื่อดั้งเดิมและอคติทางเพศต่อผู้หญิงที่เป็นรากฐานในการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และเป็นอุปสรรคที่กีดขวางความเสมอภาคหญิงชาย อย่างไรก็ตามยังมีข้อท้าทายในการจัดเก็บข้อมูล การจัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และการรายงานข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งได้มีการนำประเด็นเหล่านี้ไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) ซึ่งมีเป้าหมายในการสร้างสังคมไทยเป็นสังคมที่เสมอภาค คนในสังคมมีเจตคติที่ดี ตระหนัก และยอมรับถึงบทบาทสตรีในบริบทต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้สังคมไทยมีความเป็นธรรม ยุติธรรม โดยสตรีทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าถึงและได้รับการศึกษาทุกระดับ มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม สตรีมีสุขภาวะ มีความมั่นคงในชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สตรีมีความมั่นใจและมีศักยภาพในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ รวมทั้งองค์กรและกลไกสตรีระดับต่างๆ มีความเข้มแข็ง และเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรี

๓.๒.๓ การกำหนดกฎหมายและมาตรการเพื่อสร้างความเสมอภาค และจัดการเลือกปฏิบัติ

สืบเนื่องจากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีการประกันการคุ้มครองสิทธิสตรีและความเสมอภาคทางเพศ ในมาตรา ๔, ๕, ๓๐, ๕๒ วรรค ๒, ๘๐ (๑) และ ๘๒ โดยในมาตรา ๓๐ ระบุว่า การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศจะกระทำมิได้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงได้ยกร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมโอกาสและความเท่าเทียมระหว่างเพศ โดยคณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เปลี่ยนชื่อเป็น **“พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘”** ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศอย่างไม่เป็นธรรม มีสาระสำคัญ คือ ๑) การกำหนดความหมายของ “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ” ๒) การมีคณะกรรมการระดับชาติกำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการต่างๆ และวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติทางเพศ ๓) มีบทกำหนดโทษผู้ที่กระทำการเลือกปฏิบัติ ๔) การเยียวยาผู้เสียหาย และ ๕) มีกองทุนส่งเสริมโอกาสและความเท่าเทียมระหว่างเพศ

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นแนวทางในการดำเนินการในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยมีการริเริ่มแผนฯ ฉบับที่ ๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งแผนฯ ดังกล่าวได้มีการพัฒนาแผนปฏิบัติการตามกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ครอบคลุมถึงสิทธิของกลุ่มต่างๆ เช่น สตรี ผู้หญิง เด็ก คนต่างด้าว ผู้สูงอายุ และผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ หลังจากนั้นได้มีการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๖) โดยมีเป้าหมายหลักในการสร้างสังคมไทย ให้เป็นสังคมที่เคารพสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายสิทธิมนุษยชนในทุกกระดับ เพื่อดำเนินการในการปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยบูรณาการในแผนงานของหน่วยงาน

มาตรการพิเศษเป็นวิธีการที่จะทำให้บรรลุซึ่งความเสมอภาค ซึ่งจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ และปี ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรค ๔ ซึ่งบัญญัติว่า “มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม” ในปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงระหว่างการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ได้มีความพยายามผลักดันจากทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคมในการกำหนดบทบัญญัติเพื่อกำหนดสัดส่วนแก่ผู้หญิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรง

๓.๒.๔ การขจัดความรุนแรงต่อสตรีและเด็ก

ผลของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งบัญญัติสิทธิและการคุ้มครองจากความรุนแรงไว้ในมาตรา ๔, ๔๐ (๖), ๕๒ และ ๘๑ โดยเฉพาะมาตรา ๘๑ (๒) และ (๕) บัญญัติว่า รัฐจะต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม โดยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิด รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองบุคคลจากจากความรุนแรงในครอบครัวในทุกรูปแบบ ตามหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน พระราชบัญญัติฯ เน้นการวิธียาบรรเทา ฟื้นฟู เยียวยาผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว และปรับทัศนคติ รวมไปถึงพฤติกรรมผู้กระทำความรุนแรงแทนการลงโทษทางอาญา

เพื่อให้มีโอกาสดำเนินการ ยับยั้งการกระทำผิด และพยายามรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว นอกจากนี้ พระราชบัญญัติฯ ยังได้กำหนดให้มีมาตรการชั่วคราวในการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และส่งเสริมความร่วมมือจากทีมสหวิชาชีพในหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และสื่อมวลชน ในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร้องทุกข์ จนถึงกระบวนการในชั้นศาล การไกล่เกลี่ยยอมความ และการนำเสนอข่าวความรุนแรงในครอบครัว นอกจากนี้ได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ ๑) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ ผ่านสื่อต่างๆ ๒) การออกกระเบียบหรืออนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ๓) จัดอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะผู้บังคับใช้กฎหมาย พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอม ๔) สนับสนุนการจัดตั้งและเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำรุนแรงในครอบครัว ๗๖ แห่งทั่วประเทศ ๕) จัดทำระบบข้อมูลและการรายงานข้อมูลความรุนแรงอย่างเป็นระบบ โดยได้พัฒนาเว็บไซต์ www.violence.in.th เพื่อเป็นฐานข้อมูลกลาง และ ๖) ส่งเสริมและสนับสนุนการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในเรื่องการป้องกัน คุ้มครอง ช่วยเหลือ และฟื้นฟูเยียวยา

๓.๒.๕ การค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากผู้หญิง

การค้ามนุษย์และการแสวงหาผลประโยชน์จากผู้หญิงเป็นปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในหลายประเทศมานานหลายทศวรรษ ประเทศไทยให้ความสำคัญในการปราบปรามและป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ การค้ามนุษย์และการแสวงหาผลประโยชน์จากผู้หญิงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้มีการประกาศใช้นโยบาย การจัดทำยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๙ เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานในการจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมาย คือ ๑) เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และผลักดันมาตรการป้องกันการดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือ การพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน และการพัฒนาและบริหารข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ๓) ส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงบริการของรัฐอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และ ๔) ผลักดันการดำเนินการอย่างจริงจัง เข้มงวดในการจัดการกับผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์ และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการในการจัดการปัญหาดังกล่าว เพื่อทำหน้าที่วางแผน กำหนดแนวทาง และยุทธศาสตร์ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว รวมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการและกระบวนการในการปฏิบัติ โดยประกอบด้วยคณะอนุกรรมการ ๕ คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการประมง คณะอนุกรรมการปราบปรามการค้ามนุษย์ คณะอนุกรรมการแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และแรงงานต่างด้าว คณะอนุกรรมการด้านสตรี และคณะอนุกรรมการกฎหมายและประชาสัมพันธ์

๓.๒.๖ การส่งเสริมศักยภาพและสถานภาพสตรีด้านต่าง ๆ

๑) การเมืองและการบริหาร

สืบเนื่องจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งได้บัญญัติสิทธิที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายในเรื่องการเมืองและการบริหารไว้ใน มาตรา ๘๗, ๙๗, ๑๑๔ และ ๑๕๒ และในแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔) ได้กำหนด

หนึ่งในเป้าประสงค์ ให้สตรีมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหาร รวมทั้งการกำหนดนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้มีการเพิ่ม ๑) สัดส่วนสตรีที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ๒) สัดส่วนสตรีที่ดำรงตำแหน่งในระดับตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารทุกระดับ และ ๓) สัดส่วนสตรีในคณะกรรมการระดับชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและองค์กรอิสระ ซึ่งหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ให้ความร่วมมือในการจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาสตรีฯ ดังกล่าว รวมถึงในแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้สตรีมีความมั่นใจ มีความรู้ ความเข้าใจในการเมืองระบอบประชาธิปไตย และมีศักยภาพในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและกระบวนการตัดสินใจในระดับต่างๆ โดยแนวทางการพัฒนาเน้นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และสร้างความพร้อมแก่สตรีทุกกลุ่มเป้าหมาย

๒) ด้านการศึกษา

ได้มีการกำหนดนโยบายการศึกษา โดยกำหนดให้เด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี และมีสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายจนถึง ๑๕ ปี ตั้งแต่อนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติ มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีในเรื่องโอกาสทางการศึกษาของผู้หญิง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โรงเรียนนายร้อยตำรวจได้เปิดรับนักเรียนนายร้อยตำรวจหญิงเข้าศึกษา ซึ่งถือเป็นครั้งแรกหลังจากการก่อตั้งเป็นเวลา ๑๐๗ ปี นอกจากนี้ โรงเรียนนายร้อยตำรวจยังได้จัดทำบันทึกความเข้าใจร่วมกัน (MOU) กับสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ในการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ โดยบูรณาการมุมมองเพศภาวะเข้าสู่การเรียนการสอนของสถาบัน

๓) การจ้างงาน

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้บังคับใช้เพื่อประกันค่าจ้างที่เท่าเทียมของหญิงชายตามทักษะและระดับความสามารถ ซึ่งเป็นมาตรการที่จะช่วยให้ลูกจ้างหญิงและชายได้รับค่าจ้างที่เท่าเทียมกันในการทำงานที่มีคุณค่าเท่ากัน นอกจากนี้รัฐบาลได้มีความพยายามในการส่งเสริมให้สถานประกอบการ ส่งเสริมโอกาสผู้หญิงในการเข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาทักษะเพื่อให้ได้รับค่าจ้างสูงขึ้น และได้มีการจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะแก่หญิงชายซึ่งอยู่ในวัยทำงาน เพื่อให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการจ้างงานของธุรกิจอุตสาหกรรม โดยมีกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อเป็นทุนหมุนเวียน ใช้จ่ายในการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕ กระทรวงแรงงานได้กำหนดมาตรการพิเศษ เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้หญิงเข้าถึงการฝึกอบรมพัฒนาทักษะ ตัวอย่างเช่น การกำหนดสัดส่วนของผู้เข้ารับการฝึกเพื่อพัฒนาฝีมือและศักยภาพของแรงงานใหม่ และการพัฒนาและส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ให้มีสตรีไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ และการกำหนดสัดส่วนของผู้เข้ารับการอบรมการฝึกยกระดับฝีมือและพัฒนาศักยภาพแรงงานให้สตรีเป็นผู้เข้ารับการอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ นอกจากนี้ ยังปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เช่น จัดสร้างหอพัก ปรับปรุงอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ฝึกอบรม ที่เอื้อต่อความต้องการเฉพาะของผู้หญิง

๔) ด้านสุขภาพอนามัย

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งประกันสิทธิด้านสุขภาพของคนไทยทุกคน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายโดยผ่านสมัชชาสุขภาพซึ่งได้เปิดเวทีสำหรับผู้หญิง ให้มีโอกาสนำเสนอประเด็นข้อห่วงใย และได้ให้ความสำคัญกับสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์และการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นกลไกคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ของคนไทย โดยคณะกรรมการฯ ได้จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนางานอนามัยเจริญพันธุ์แห่งชาติฉบับแรก (พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗) ขึ้น

๕) ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ประเทศไทยได้ดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการสตรี โดยการจัดตั้งสมาคมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สตรีไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการสตรี พัฒนาศักยภาพการบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการสตรี การจัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ การจัดทำระบบ e-training และการพัฒนาขีดความสามารถ และได้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อเป็นแหล่งทุนส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบทบาทสตรี ให้มีศักยภาพและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและความยากจนสำหรับผู้หญิงที่ขาดโอกาสและประสบปัญหาด้านต่างๆ โดยจัดสรรเงินกองทุนให้จังหวัดขนาดเล็ก ๒๐ ล้านบาท จังหวัดขนาดกลาง ๑๐๐ ล้านบาท และจังหวัดขนาดใหญ่ ๑๓๐ ล้านบาท และได้ออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. ๒๕๕๕ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีงบประมาณจัดตั้งกองทุน ๑,๕๔๐ ล้านบาท และงบบริหารจัดการกองทุน ๑๘๐ ล้านบาท

๖) การพัฒนาสตรีในชนบท

ในอดีตได้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพสตรี ๘ แห่ง ภายใต้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (ปัจจุบันสังกัดกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดฝึกอบรมอาชีพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แก่สตรีและเยาวชนสตรีที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาหรือประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ว่างงาน และมีความประสงค์ที่จะเข้ารับการฝึกทักษะวิชาชีพในสาขาต่างๆ พร้อมทั้งให้ความรู้เพื่อเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา เมื่อสำเร็จการอบรมแล้ว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้จัดหางานให้ทำ นอกจากนั้นยังมีโครงการฝึกอาชีพตามโครงการสร้างชีวิตใหม่ให้สตรีชนบท โดยให้การฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น หลักสูตร ๘๘ วัน ในพื้นที่ทั่วประเทศ โดยจัดการฝึกอาชีพให้แก่สตรีชนบทที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่มีโอกาสศึกษาต่อ สตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ว่างงาน และยากจน และมีวิชาชีพที่ฝึกอบรมตามความต้องการของท้องถิ่น ในระหว่างการฝึกอบรมผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับเงินเบี้ยเลี้ยงเพื่อเป็นค่ายังชีพ และได้รับเงินสงเคราะห์ครอบครัวระหว่างการฝึกอบรม ภายหลังสำเร็จการอบรมมีการส่งเสริมให้รวมกลุ่มประกอบอาชีพในท้องถิ่น

๗) การส่งเสริมความเสมอภาคทางกฎหมาย

มีการจัดบริการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนทั่วประเทศ เพื่อให้ความรู้และให้ความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เช่น คลินิกยุติธรรมโดยกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) โดยสำนักงานอัยการสูงสุด นอกจากนั้น ในส่วนขององค์กรเอกชนมีหลายองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่สตรีโดยเฉพาะ เช่น สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ มูลนิธิเพื่อนหญิง เป็นต้น

๓.๒.๗ การปรับเจตคติทางเพศ

ปัญหาเจตคติและค่านิยมทางเพศมีอิทธิพลต่อการกระทำ พฤติกรรม การตัดสินใจ และการกำหนดกฎหมาย นโยบาย และงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสตรี การส่งเสริมความเสมอภาคความเท่าเทียมกันทางเพศ และการจัดการเลือกปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ ดังนั้น แผนพัฒนาสตรีฯ ตั้งแต่ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔) และฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) จึงมุ่งปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมและค่านิยมเพื่อเสริมสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ โดยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อใช้อบรมวิทยากรในการส่งเสริมความเสมอภาคและเท่าเทียมทางเพศในครอบครัว เพื่อจัดทำทัศนคติดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและความรับผิดชอบทางเพศ โดยหลักสูตรได้เน้นในการจัดอคติทางเพศ

การปรับเจตคติของสังคมให้เหมาะสมเป็นงานที่ทำได้ยากและที่ผ่านมายังไม่การดำเนินงานอย่างจริงจังต่อเนื่อง ความสำเร็จในการสร้างค่านิยมและเจตคติ ที่เน้นความเสมอภาคระหว่างเพศจะทำให้การดำเนินการพัฒนาสตรีและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทำได้ง่ายดายยิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากยังไม่สามารถแก้ไขและก้าวข้ามสู่สังคมที่มีเจตคติที่ดีขึ้น ก็จะเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาสตรีทั้งหมด

๓.๒.๘ ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) เป็นความท้าทายและโอกาสใหม่ของประเทศไทย ที่จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง โดยเฉพาะภายใต้เสาประชาสังคมและวัฒนธรรมที่กำหนดให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่ยืดหยุ่น ยึดมั่นในพันธกรณี มีจิตวิญญาณของความร่วมมือ มีความรับผิดชอบร่วมกัน ส่งเสริมการพัฒนามนุษย์และสังคม โดยคำนึงถึงเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ความเท่าเทียมทางเพศ การส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน และการส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคม ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และมุ่งดำเนินงานไปสู่เป้าหมายข้างต้น

ผู้หญิงเป็นประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่ง ทั้งในประเทศไทยและประชาคมอาเซียน แต่กระนั้นพลังของผู้หญิงในปัจจุบันยังไม่ถูกพัฒนาเพื่อนำมามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ และผู้หญิงยังขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมในภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเต็มศักยภาพ อันเนื่องมาจากทัศนคติ ค่านิยม การยอมรับดั้งเดิมของสังคมไทยในเรื่อง “ชายเป็นใหญ่” แต่ในปัจจุบัน ปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้หญิงมีความสามารถและมีภาวะความเป็นผู้นำไม่ด้อยไปกว่าผู้ชาย เพียงแต่ยังขาดการส่งเสริมและสนับสนุน รวมทั้งนโยบายต่างๆ ยังขาดความต่อเนื่อง ไม่มีองค์รภาคเอกชนในการร่วมขับเคลื่อนเท่าที่ควร รวมถึงกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ยังไม่เพียงพอที่จะรองรับต่อการสนับสนุนงานด้านพัฒนาศักยภาพสตรีไทยให้มีความพร้อมที่จะก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบกับการที่ประเทศไทยมีพันธะผูกพันกับอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และพันธะสัญญาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายและสิทธิสตรี

คณะกรรมการการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดำเนินการโดยคณะอนุกรรมการกิจการสตรี ได้จัดทำยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ ที่ครอบคลุมการเตรียมความพร้อมสตรี เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนทั้ง ๓ เสาหลัก รวม ๕ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพและการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสตรีไทย ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนา ศักยภาพและเสริมสร้างภาวะผู้นำ ด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตัดสินใจในระดับต่างๆ ของสตรี ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาการเสริมสร้างความตระหนักรู้และยอมรับความเสมอภาคระหว่างเพศ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาสุขภาพ คุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต และ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างกลไก และพัฒนาศักยภาพขององค์กรสตรีระดับชาติ โดยมีข้อเสนอ ๒๘ แผนปฏิบัติการ แบ่งเป็น แผนปฏิบัติการด้าน นโยบาย ๒๑ แผน และแผนปฏิบัติการด้านนิติบัญญัติ ๗ แผน เกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐและองค์กร อิสระตามรัฐธรรมนูญไม่ต่ำกว่า ๑๕ หน่วยงาน รวมทั้งยังครอบคลุมถึงการบูรณาการความร่วมมือกับภาคธุรกิจ เอกชนและกลุ่มองค์กรเครือข่ายภาคประชาสังคมต่างๆ อย่างหลากหลาย โดยมีกรอบเวลาที่ได้อธิบายไว้ในแต่ละ ยุทธศาสตร์ เพื่อให้เกิดความตื่นตัวและขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมอย่างจริงจัง^{๖๐}

^{๖๐} รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน” ของคณะกรรมการการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ๒๕๕๘

๔. เงื่อนไขและประเด็นท้าทายการพัฒนาศาสตร์

๔.๑ ทิศทางการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาศาสตร์ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) จำเป็นต้องคำนึงถึงทิศทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) จึงเป็นแผน ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนเป้าหมายในยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ โดยมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

๔.๑.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) เป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศไทย ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยวิสัยทัศน์ดังกล่าวต้องตอบสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณาภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักแห่งชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่นมีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคม และการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและการอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน อาหารและน้ำ ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ประเทศไทยไม่เป็นการของโลก และสามารถก้าวสู่ประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าเดิม

กรอบทิศทางและเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีความเกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาศาสตร์ โดยเฉพาะประเด็นการพัฒนาทุนมนุษย์ในมิติต่างๆ ซึ่งมีสตรีเป็นครึ่งหนึ่งประชากร ดังนั้น แผนงานและเป้าหมายส่วนนี้ จึงเป็นการพัฒนากลุ่มเป้าหมายสตรีในกลุ่มต่างๆ และที่สำคัญ เป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติที่เน้นการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำน้อยลง และประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว (Developed Country) ในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วองค์ประกอบสำคัญด้านทุนมนุษย์ ประชาชนหญิงชายต้องเป็นคนที่มีคุณภาพ มีการศึกษา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีเกียรติ เท่าเทียมกัน และดำรงชีพอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ เป้าหมายการพัฒนาส่วนนี้ นำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนากลุ่มเป้าหมายสตรีเคียงคู่ไปกับการพัฒนาบุรุษ โดยในช่วงห้าปีแรกนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ก็เน้นประเด็นการลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

๔.๑.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

การพัฒนาในช่วง ๕ ปี ต่อจากนี้ เป็นการพัฒนาประเทศในช่วงแรกของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี สู่การปฏิบัติ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดหลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยมุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ ๕ ปี ที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาในระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยเน้นการยึดกรอบแนวคิดและหลักการในการวางแผนที่สำคัญดังนี้ (๑) การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (๒) คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม (๓) วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายอนาคตประเทศไทย ปี พ.ศ. ๒๕๗๔ และ (๔) หลักการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน ๕ ปี ที่ต่อยอดไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเป้าหมายระยะยาวในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

โดยสรุปวิสัยทัศน์ของการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว ๒๐ ปี ของยุทธศาสตร์ชาติ คือ ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ โดยมีเป้าหมายและแนวทางการพัฒนา ๓ ประการ ที่จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนา ส.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ดังนี้

๑) การพัฒนาศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและการสร้างสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ในเรื่องการพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัย การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง การพัฒนาด้านสุขภาพ และการสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรม ที่เอื้อต่อการดำรงชีพในสังคมสูงวัย

๒) การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ในเรื่องการยกระดับรายได้และสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ การจัดการบริหารทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิขั้นพื้นฐาน และเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับปัจเจก การสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากร และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค

๓) การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยส่วนที่เน้นการพัฒนาภาคการผลิต ภาคอุตสาหกรรม การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและแรงงาน

๔.๒ ประเด็นท้าทายการพัฒนาสตรีและการสร้างสังคมเสมอภาค

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยสู่สังคมยุคใหม่ตามกระแสโลกาภิวัตน์ เมื่อนำมาพิจารณาประกอบกับประเด็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสตรีที่สะสมมาในอดีต และข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสตรีด้านต่างๆ สามารถสรุปประเด็นความท้าทายการพัฒนาสตรีในอีกครึ่งทศวรรษหน้า ดังนี้

๔.๒.๑ คนในสังคมไทยบางส่วนยังมีอคติทางเพศ ที่นำไปสู่การมีค่านิยม วัฒนธรรม พฤติกรรม และแนวทางปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคในการสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ในช่วง ๕ ปี ข้างหน้ายังจำเป็นต้องเห็นหน้าปรับเปลี่ยนทัศนคติ (ทำให้เกิด Paradigm Shift) ของคนไทยทั้งหญิงและชาย ทั้งผู้ที่ปฏิบัติงาน

ในภาครัฐ (ทั้งนักการเมือง ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงภาครัฐในระดับท้องถิ่น) สื่อมวลชนทุกแขนง ผู้แทนสถาบันต่างๆ (รวมถึงสถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา) และประชาชนโดยรวมให้คลายความเชื่อเกี่ยวกับบทบาทสตรีในมุมมองของจารีตประเพณี ความเชื่อแบบดั้งเดิมที่เห็นว่าผู้ชายเป็นใหญ่ และปรับเปลี่ยนเป็นความเข้าใจบทบาทหญิงชายในมุมมองของโลกปัจจุบัน ที่เน้นความเสมอภาคเท่าเทียมกัน การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยอมรับในศักยภาพ และเข้าใจถึงข้อจำกัดของทั้งสองเพศ การดำเนินการให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในสังคมไทยเป็นงานที่ยาก ใช้เวลา และเสมือนเป็นภารกิจที่เป็นไปไม่ได้ (Mission Impossible) แต่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับงานด้านการพัฒนาสตรี การสร้างให้สังคมไทยเป็นสังคมเสมอภาค หากสามารถดำเนินการและมีความก้าวหน้ามากขึ้น จะนำไปสู่การคลี่คลายปัญหา ดังนี้

๑) ลดปัญหาการเลี้ยงดูลูกผู้หญิงและผู้ชาย โดยมีทัศนคติและมุมมองที่ดีขึ้น ให้ยอมรับความเสมอภาคและเท่าเทียมระหว่างเพศ พ่อแม่ไม่มีอคติหรือหยิบยกประเพณีผู้หญิงหรือผู้ชายในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรธิดา ความรับผิดชอบในครอบครัว (เช่น การช่วยงานบ้าน) การสมรส การสืบสกุล และการยกมรดก จะมีส่วนช่วยให้เด็กและเยาวชนที่เติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่มีอคติด้านเพศ (Gender Bias)

๒) สถาบันการศึกษาเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่บ่มเพาะคนไทยรุ่นใหม่ การปรับเปลี่ยนทัศนคติของครูอาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา และนักเรียน โดยรวม จะช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ ที่อาจจะแฝงหรือมีนัยของความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย การเน้นย้ำเรื่องความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศ (Gender Inequality) ที่อาจจะปรากฏ (โดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ) ทั้งในด้านบทเรียน พฤติกรรมของครูผู้สอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การมอบหมายงาน และการทำกิจกรรมในโรงเรียน เป็นต้น

๓) ส่งเสริมสื่อสาธารณะที่มีความสมดุล ไม่ลบหลู่ดูถูกผู้หญิง หรือตอกย้ำความไม่เท่าเทียมทางเพศ สื่อที่ลบหลู่ศักดิ์ศรีของผู้หญิง เช่น ที่ปรากฏในละคร ภาพยนตร์ โฆษณา สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ สื่อมวลชนแขนงต่างๆ หากมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงบทบาทหญิงชาย (Gender Sensitivity) และมีทัศนคติที่ดีในการสร้างสังคมเสมอภาคระหว่างหญิงชาย จะช่วยกระตุ้นให้คนในสังคมมีความเข้าใจที่ดีขึ้น

๔) ลดอคติและความเชื่อผิดๆ ของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ในองค์กรหรือสถาบันต่างๆ เช่น ผู้บริหารระดับต่างๆ ทั้งในหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน ที่มีอำนาจในการแต่งตั้ง โยกย้าย ให้ความดีความชอบ รวมถึงการมอบหมายงานและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติงานหญิงและชาย ที่ไม่นำประเด็นทางเพศมาพิจารณาเหนือประเด็นความสามารถและศักยภาพของปัจเจกบุคคล หากผู้ที่ทำงานในองค์กรเหล่านี้มีทัศนคติที่ดีขึ้น จะนำไปสู่การลดปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงาน (Sexual Harassment) ลงได้ แก้ไขปัญหาผู้หญิงกับการทำงานในองค์กรที่เป็นทางการ

๕) แก้ไขปัญหาพรรคการเมืองและนักการเมืองที่ยังไม่ยอมเปิดโอกาสให้กับผู้หญิง หรือสรรหานักการเมืองสตรีให้ลงสมัครในนามพรรค ซึ่งส่งผลให้สัดส่วนของผู้หญิงในเวทีการเมืองของไทยระดับต่างๆ ยังมีสัดส่วนที่ต่ำกว่ามาตรฐานสากล อันเป็นผลมาจากความเชื่อเดิมที่เห็นว่าผู้หญิงมีบทบาทในครัวเรือนเท่านั้น ส่วนการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย หากสังคมโดยรวมมีทัศนคติที่ดีขึ้น โอกาสที่ผู้หญิงที่มีความรู้ความสามารถก็จะได้รับการเลือกตั้งเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมโดยรวม เป็นกุญแจสำคัญที่เป็นทั้งอุปสรรคและเป็นกุญแจสำคัญที่ไขสู่ความสำเร็จในการพัฒนาสตรี และสร้างสังคมที่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในอนาคต

๔.๒.๒ ประเด็นท้าทายทางสังคม เกิดจากแนวโน้มที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านโครงสร้างสังคม สถาบันครอบครัว ชุมชน และอิทธิพลจากปัจจัยภายนอก มีประเด็นดังนี้

๑) สังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุ คนไทยมีอายุขัยเฉลี่ยยืนยาวขึ้น โดยเฉพาะผู้หญิงในอนาคตจะมีประชากรสูงอายุที่เป็นผู้หญิงเป็นจำนวนมากกว่าผู้ชาย ประเด็นที่ท้าทาย คือ ครอบครัวไทยและสังคมไทยจะดูแลจัดการกับสภาวะการณือย่างไร ภาระการดูแลบุพการีผู้สูงอายุของครอบครัวส่วนใหญ่มักจะมอบหมายให้ลูกสาวมากกว่าลูกชาย ประเด็นที่ท้าทาย คือ ผู้หญิงที่ต้องรับภาระทั้งการทำงานนอกบ้าน และทั้งการดูแลบุตรธิดา จะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระนี้อย่างไร ในขณะที่ผู้สูงอายุผู้หญิงบางส่วนที่ไม่มีครอบครัวหรือลูกหลานคอยดูแล จะใช้ชีวิตในช่วงสุดท้ายอย่างมีคุณภาพและศักดิ์ศรีได้อย่างไร

๒) สังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมเมืองมากขึ้น โดยลักษณะความเป็นเมือง (Urbanization) ทั้งความคิดและความเป็นอยู่จะแผ่ขยายเข้าสู่สังคมชนบทมากขึ้น ด้วยอิทธิพลจากสื่อสารมวลชนและการคมนาคมที่ทันสมัย ลักษณะของชุมชนชนบทอาจจะถูกกลืนหายไป การดูแลคนในชุมชน ความเอื้ออาทร การดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อาจจะลดน้อยลง ภาครัฐทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นต้องร่วมมือกับกลุ่มองค์กรสตรีทั้งในเขตเมืองและชนบท และต้องทำงานให้เข้มแข็งและเข้มข้นมากขึ้น เพื่ออนุรักษ์และรักษาเอกลักษณ์ของสังคมไทยที่คงความเป็นครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันปัญหาสังคมนานาประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน ปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน ปัญหาเด็กท้องก่อนวัยอันควร ปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง เป็นต้น

๓) ลักษณะของครอบครัวมีแนวโน้มสัดส่วนของครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยวมากขึ้น อันเป็นผลมาจากการหย่าร้าง การถูกทอดทิ้ง การตั้งครุณนอกสมรส และความต้องการจะดำรงสถานะโสดของผู้หญิงยุคใหม่ ส่งผลให้ผู้หญิงต้องรับภาระเป็นหัวหน้าครอบครัว ทำงานหาเงินเพื่อเลี้ยงดูบุตรธิดาโดยไม่ได้รับการเหลียวแลสนับสนุนจากผู้เป็นพ่อ หรืออยู่อย่างไร้ญาติขาดมิตร

๔) ความรุนแรงในสังคมขยายวงมากขึ้น อันเกิดจากความกดดันทางเศรษฐกิจ สังคม และการนำเสนอข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ ได้แก่ (๑) ปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัว ที่ผู้หญิงและเด็กยังมักตกเป็นเหยื่อ (๒) ความรุนแรงในหมู่บ้าน เด็กผู้หญิงหันมาใช้พฤติกรรมความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น และมีการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการเอาอย่าง (๓) ความรุนแรงและความปลอดภัยในสังคม และสถานประกอบการ ผู้ชายใช้ความรุนแรงข่มเหง ล่วงละเมิดทางเพศ ข่มขืนและทำร้ายผู้หญิงอย่างต่อเนื่อง (๔) ปัญหาที่ท้าทายในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงและความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (๕) ความรุนแรงและความไม่เป็นธรรมในกลุ่มผู้หญิงชนเผ่าหรือผู้หญิงที่ตกอยู่ภายใต้การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงจารีต

๔.๒.๓ ประเด็นท้าทายทางเศรษฐกิจ เป็นผลมาจากการที่เศรษฐกิจไทยตกอยู่ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและประกอบกับปัญหาร้ายแรงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง ๒ – ๓ ปีที่ผ่านมา ซึ่งมีผลต่อผู้หญิงดังนี้

๑) ปัญหาสถานประกอบการหลายแห่งต้องปิดตัวลง อันเป็นผลมาจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ และการที่รัฐบาลได้กำหนดค่าแรงขั้นต่ำในอัตราที่สูงขึ้น แรงงานสตรี โดยเฉพาะแรงงานที่มีอายุมากขึ้นมักถูกนายจ้างเลิกจ้าง แรงงานสตรีกลุ่มนี้มักกลับไปภูมิลำเนาเดิม ซึ่งมีอาชีพและรายได้ที่ไม่แน่นอน เนื่องจากขาดทักษะในการทำงานอื่นๆ

๒) ปัญหาความผันผวนทางเศรษฐกิจและปัญหาจากภัยแล้ง ทำให้ไม่สามารถผลิตสินค้าเกษตรได้ เกษตรกรขาดรายได้ เกษตรกรผู้หนึ่งต้องแสวงหางานทำในเขตเมือง หรือหาอาชีพอื่น ๆ ทดแทน ในขณะที่เศรษฐกิจโดยรวมอยู่ในภาวะที่ตกต่ำ ตำแหน่งงานในโรงงานอุตสาหกรรมมีจำนวนจำกัด ส่งผลให้เกิดภาวะการว่างงาน โดยเฉพาะในกลุ่มสตรีทั้งในเมืองและชนบท

๓) ปัญหาเศรษฐกิจส่งผลให้ค่าครองชีพสูง ในขณะที่แรงงานซึ่งได้ค่าตอบแทนสูงขึ้นแต่ก็ยังไม่เพียงพอ เพราะราคาสินค้ามีราคาสูงขึ้น ทำให้ผู้หญิงหลายคนที่ต้องดิ้นรน ปัญหาความยากจนและสภาพเศรษฐกิจในครอบครัวไม่ค่อยดี ทำให้ไม่มีทุนในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ผู้หญิงบางกลุ่มยังขาดวินัยทางการเงินและไม่รู้เท่าทันระบบเศรษฐกิจการเงินยุคใหม่ รวมทั้งการหลงเชื่อคำเชิญชวนและการโฆษณาของสถาบันการเงิน ส่งผลให้สตรีจำนวนมากเป็นหนี้บัตรเครดิต หรือสตรีที่ไม่มีความรู้หรือไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน มักตกเป็นเหยื่อของการกู้เงินนอกระบบ การเป็นหนี้ในระบบนั้น ยอดหนี้วันหนึ่งจะมีจำนวนเงินที่เพิ่มมากขึ้น อันเป็นผลมาจากอัตราดอกเบี้ยที่สูง

๔) ปัญหาแรงงานต่างด้าวจำนวนมากกำลังเข้ามาแย่งตลาดแรงงานที่เคยเป็นของผู้หญิง ซึ่งปัจจุบันเป็นที่เข้าใจว่าคนไทยไม่นิยมทำ เช่น การทำงานบ้าน การจ้างงานในภาคเกษตร ซึ่งคาดว่าจะทวีความรุนแรงในอนาคต โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การเข้าออกผ่านพรมแดนทำได้สะดวก และแรงงานต่างชาติได้เข้ามาทำอาชีพอื่น ๆ อีกมาก เช่น การค้าขาย และการทำงานในอาชีพที่เปิดสำหรับพลเมืองของอาเซียน เช่น แพทย์ พยาบาล และนักบัญชี เป็นต้น การจ้างงานประเภทนี้ สตรีที่สนใจอาจจะเสียเปรียบด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นเงื่อนไขในการจ้างงานที่พลเมืองของบางประเทศในกลุ่มอาเซียนได้เปรียบ เช่น ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เป็นต้น

๕) การที่ประเทศกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุ และผู้หญิงที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรมหรือธุรกิจเอกชน มักจะเกษียณอายุในช่วงประมาณ ๕๕ ปี ซึ่งยังเป็นวัยที่ยังมีคุณค่าต่อการเพิ่มผลิตภาพของประเทศ ในยุคปัจจุบัน กลับกลายเป็นผู้ว่างงาน และหากผู้หญิงมีชีวิตที่ยืนยาวต่อไป โดยไม่มีรายได้ที่แน่นอนก็จะกลับกลายเป็นปัญหาความยากจนในหมู่ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมที่แก้ไขยากกว่าปัญหาความยากจนในประชากรกลุ่มอื่นๆ ที่ยังอยู่ในวัยแรงงาน

๖) การแก้ไขปัญหาการว่างงานที่ผ่านมา รัฐบาลได้ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดย่อมหรือการทำผลิตภัณฑ์ของชุมชน (OTOP) โดยกลุ่มแม่บ้าน มีบางส่วนที่ประสบความสำเร็จ แต่ก็มีอีกเป็นจำนวนมากที่ประสบปัญหา อันเนื่องมาจากการรวมกลุ่มอาชีพของผู้หญิงยังขาดประสิทธิภาพ คุณภาพ และความรู้ความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน เช่น การรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้า มักประสบปัญหาการไม่มีตลาดรองรับสินค้าชุมชน ปัญหาด้านคุณภาพมาตรฐาน อันเป็นผลมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจด้านการออกแบบสินค้า ความเข้าใจเกี่ยวกับการตลาด การบริหารจัดการลงทุน และดำเนินกิจการอย่างจริงจัง เป็นต้น รวมถึงการขาดเงินทุนสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้กลุ่มขาดทุนและสมาชิกกลุ่มมีรายได้ตกต่ำ

๗) หญิงหม้ายในชุมชนทั้งในเมืองและชนบทขาดอาชีพและรายได้เพื่อการเลี้ยงชีพ เนื่องจากไม่เคยเป็นผู้หารายได้หรือทำงานนอกบ้าน หลังจากที่มีสามีตาย สตรีกลุ่มนี้มักมีรายได้ไม่เพียงพอรายจ่ายและไม่สามารถกลับเข้าสู่ระบบการจ้างงานหรือตลาดแรงงาน เนื่องจากขาดประสบการณ์ ทักษะ และความรู้ที่ผู้จ้างต้องการ

๘) สตรีบางกลุ่มยังต้องแบกรับภาระทางบ้าน ส่งผลให้สตรีต้องทำงานนอกบ้านเพื่อประกอบอาชีพ รวมทั้งช่วยงานชุมชน ทำให้มีภาระงานมากกว่าผู้ชาย เช่น ภาระการเงิน การเลี้ยงบุตร การประกอบอาชีพ และภาระจากหน่วยงานที่มอบหมายให้จนบั่นทอนการใช้ชีวิตประจำวัน รวมทั้งแบกรับภาระหนี้สินของครอบครัว

๔.๒.๔ ประเด็นท้าทายทางการเมือง ที่ยังไม่ได้เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงอย่างแท้จริง มีประเด็นหลัก ๕ ประเด็น ดังนี้

๑) ผู้หญิงมีโอกาสน้อยและไม่ได้รับการยอมรับในวงการการเมือง สถาบันทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมือง รัฐบาล หรือภาคประชาชน ยังไม่ยอมรับความสามารถของผู้หญิงในการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยที่พรรคการเมืองยังไม่เปิดโอกาสให้สตรีเข้าไปมีบทบาทในพรรคการเมืองมากนัก ไม่ค่อยให้ความสำคัญในการแสวงหาผู้หญิงเก่ง ๆ ให้เป็นตัวแทนพรรคในการลงสมัครรับเลือกตั้งในทุกระดับ และเมื่อมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลก็ไม่สนใจที่จะแต่งตั้งผู้หญิงให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี หรือการแต่งตั้งกรรมการในระดับชาติหรือหน่วยงานต่างๆ ก็ยังมีผู้หญิงที่ได้รับการแต่งตั้งในสัดส่วนที่น้อยกว่าผู้ชายมาก หากผู้หญิงที่เข้าสู่เวทีทางการเมืองด้วยความสามารถและไม่ทุจริตการเลือกตั้ง ก็ยังต้องเผชิญปัญหาการไม่ค่อยได้รับการยอมรับหรือการสนับสนุนจากประชาชน ดังนั้นโอกาสที่ได้รับการเลือกตั้งจึงมีน้อยกว่าผู้ชาย ซึ่งกลับไปสู่ประเด็นของพรรคการเมืองที่ไม่อยากเสี่ยงที่จะส่งผู้แทนผู้หญิง ซึ่งจะทำให้เสียที่นั่งในสภาและคะแนนให้พรรคคู่แข่ง

๒) ผู้หญิงที่มีความรู้ความสามารถยังไม่สนใจที่จะเข้าร่วมในเวทีทางการเมือง โดยไม่มั่นใจและไม่มีแรงสนับสนุนเพียงพอที่จะต่อสู้ในเวทีทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา กลุ่มผู้หญิงเองก็ยังไม่เข้าร่วมสนับสนุนผู้หญิงที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ผู้หญิงที่ลงสมัครรับเลือกตั้งหลายคนขาดความพร้อมหรือรู้เท่าทันทางเกมการเมือง การสร้างภาพลักษณ์ และการหาเสียงสนับสนุน

๓) ประชากรผู้หญิงที่เป็นผู้มีสิทธิในการลงคะแนนยังไม่มีความตื่นตัวทางการเมืองและตระหนักถึงการปกป้องและเรียกร้องสิทธิทางการเมืองของผู้หญิงอย่างจริงจัง การรวมกลุ่มสตรีในฐานะผู้มีสิทธิทางการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ยังกระจัดกระจาย ไม่มีเอกภาพ และไม่ต่อเนื่อง

๔) ขาดตัวแบบของนักการเมืองหญิง (Role Model) ที่โดดเด่น ประสบความสำเร็จ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีผลงานในการบริหารประเทศมากพอที่กล่าวได้ว่าเป็นหญิงเก่งหญิงเหล็ก ที่เกิดจากความสามารถของตนเอง มิใช่การสนับสนุนจากครอบครัวและเครือข่าย หรือก้าวเข้าสู่วงการการเมืองเพราะเป็นทายาททางการเมือง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนักการเมืองหญิงในระดับท้องถิ่นเริ่มมีการพัฒนามากขึ้น และมีหลายคนสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีได้ แต่ก็ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักในวงกว้าง และผลงานก็ยังคงอยู่ในวงจำกัด ดังนั้นเวทีการเมืองระดับท้องถิ่นก็ถือได้ว่าเป็นก้าวแรกของผู้หญิงสู่เวทีทางการเมืองระดับชาติ

๔.๒.๕ ขาดพลังสนับสนุนจากกฎหมายสูงสุดของประเทศ อันสืบเนื่องจากการกำหนดเงื่อนไขและกติกาทางการเมืองในระดับต่างๆ ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านการลงประชามติเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ มิได้กำหนดหลักการที่เอื้อให้ผู้หญิงได้มีโอกาสมากขึ้นกว่าเดิม ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมและบทบาทในเวทีทางการเมือง โดยเฉพาะในเวทีการเมืองระดับชาติ ซึ่งที่ผ่านมาสัดส่วนของผู้หญิงในเวทีการเมืองระดับนี้ยังอยู่ในสัดส่วนที่ค่อนข้างต่ำ ประเด็นเรื่องการกำหนดโควตานักการเมืองที่เป็นผู้หญิง ยังไม่ได้รับการยอมรับในสังคมไทย เช่นในประเทศทางตะวันตก

๔.๒.๖ ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องยกระดับมาตรฐานการพัฒนาสตรีและประเด็นความเสมอภาคสู่มาตรฐานสากล ประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ และได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, CEDAW) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ การยอมรับปฏิญญาปักกิ่งและ

แผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Beijing Declaration and Platform for Action, BPFA) ซึ่งเป็นเอกสารจากการประชุมสตรีโลก ครั้งที่ ๔ ซึ่งจัดที่กรุงปักกิ่ง ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ และไทยได้ให้การรับรองร่วมกับประเทศอื่นๆ อีก ๑๘๙ ประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ (Millennium Development Goals, MDGs) จากการประชุมสุดยอดสหัสวรรษ ที่นครนิวยอร์ก ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ หรือ ค.ศ. ๒๐๐๐ ที่เน้นเรื่องความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศ ในส่วนที่ยังเป็นประเด็นท้าทายสำหรับประเทศไทย คือ การเพิ่มสัดส่วนของผู้หญิงในระดับตัดสินใจ ซึ่งหมายถึงการที่ผู้หญิงจะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองและผู้บริหารในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

๔.๒.๗ การดำเนินงานด้านการพัฒนาสตรีและส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ยังไม่ได้บูรณาการเข้าสู่งานพัฒนาขององค์กรภาครัฐอย่างเต็มศักยภาพ งานด้านสตรีมักไม่ค่อยได้รับความสนใจหรือไม่มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์จากประเด็นและมุมมองด้านสตรี (Gender Benefit Analysis) อย่างจริงจัง กลไกสตรีระดับต่างๆ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพ เพื่อให้สามารถดำเนินงานการส่งเสริมและพัฒนาสตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะประเด็นที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีการกำหนดว่า “รัฐพึงให้ความช่วยเหลือสตรีให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้ถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมตลอดทั้งการบำบัด พิณฟู และเยียวยาผู้ถูกกระทำดังกล่าว ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างของเพศ เพื่อความเป็นธรรม” ด้วยข้อกำหนดนี้เป็นประเด็นที่ท้าทายการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐระดับต่างๆ ที่ต้องปรับแผนงาน วิธีการทำงาน การจัดสรรงบประมาณ และที่สำคัญต้องปรับทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ งานที่ท้าทายอีกระดับ คือ การริเริ่มและบูรณาการงานด้านการพัฒนาสตรีและส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย กับงานพัฒนาขององค์กรปกครองท้องถิ่นระดับต่างๆ ทั่วประเทศ ปัจจุบันและในอนาคต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการให้บริการสาธารณะด้านต่างๆ แก่สตรีในระดับพื้นที่ และมีโอกาสในการแสวงหางบประมาณเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นประเด็นที่ท้าทายการพัฒนาสตรีในช่วงต่อไป คือ การส่งเสริมและสร้างความเข้าใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสนใจ เข้าใจ และร่วมเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี ร่วมกับหน่วยงานหลักในส่วนกลางและองค์กรสตรีในระดับพื้นที่

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้เข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว โดยแต่ละประเทศมีมาตรฐานและระดับการพัฒนาสตรีที่แตกต่างกัน สำหรับประเทศไทย ประเด็นที่ท้าทาย คือ การยกระดับการศึกษาให้มีศักยภาพสูงขึ้นเพื่อรองรับการแข่งขันระหว่างประเทศในอาเซียน การพัฒนาฝีมือแรงงานระดับฝีมือในสาขาที่ยังขาดแคลนสำหรับแรงงานสตรี ศึกษาและกำหนดมาตรการที่จะคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของคนไทย โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายสตรี

๔.๓ ประเด็นสตรีในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๙ ฉบับลงประชามติ วันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙^{๖๑} ซึ่งคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ในอนาคตอันใกล้ และเป็นช่วงระยะเวลาเดียวกันกับที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ จะเริ่มมีผลบังคับใช้ สาระสำคัญเกี่ยวกับสตรีในรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ และนำมาพิจารณาประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดสาระที่น่าสนใจสรุปได้ดังนี้

^{๖๑} ปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐

หมวดที่ ๑ มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

หมวดที่ ๓ มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

หมวดที่ ๓ มาตรา ๔๘ สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังคลอดบุตรย่อมได้รับความคุ้มครอง และช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมวดที่ ๖ มาตรา ๖๘ รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ... ซึ่งข้อความในมาตรานี้ก็จะหมายรวมถึงการที่กลุ่มเป้าหมายสตรี ที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติ

หมวดที่ ๖ มาตรา ๗๑ รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม...

(วรรคที่ สาม) รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัดฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกระทำการดังกล่าว

(วรรคที่ สี่) ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม

ส่วนที่ ๔ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง มาตรา ๑๒๘ (วรรคที่ ๒) ...การตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุหรือคนพิการ หรือทุพพลภาพ ต้องกำหนดให้บุคคลประเภทดังกล่าว หรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้น โดยตรง ร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม...

บทบัญญัติข้างต้นเป็นมาตราต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่กล่าวถึงสตรี ที่สำคัญคือ มาตราว่าด้วยความเท่าเทียมกันของชายหญิง โดยมาตรา ๔ และ ๒๗ ระบุถึงการที่สตรีมีสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและมีความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ โดยสิทธิเหล่านี้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย มีข้อห้ามการเลือกปฏิบัติ

และเปิดโอกาสให้รัฐสามารถกำหนดมาตรการพิเศษต่างๆ เพื่อช่วยเหลือหรือจัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อสร้างความเป็นธรรมสำหรับสตรี อันจะนำไปสู่การจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้สตรีสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นเดียวกับบุรุษได้ ประเด็นที่กำหนดในรัฐธรรมนูญนี้ สอดคล้องกับข้อตกลงในอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปมาตรา ๗๑ ในการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐที่ต้องคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ หรือที่เรียกว่า **“Gender Responsive Budgeting”** แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะลดความชัดเจนลงมาระดับที่ต้อง “คำนึง” และก็นับว่าเป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่การใช้ทรัพยากรภาครัฐ ที่ตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายสตรีมากขึ้น นอกจากนี้ในมาตรา ๑๒๘ ยังเปิดโอกาสให้ผู้แทนสตรีหรือผู้แทนองค์กรสตรี เข้าร่วมเป็นกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสตรี ซึ่งจะทำให้การจัดทำกฎหมายต่างๆ ในอนาคตมีความสมดุล เป็นธรรม และสอดคล้องกับความต้องการของสตรีมากยิ่งขึ้น

๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

การศึกษาศถานการณ์และความก้าวหน้าการพัฒนาสตรี การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงพัฒนาการด้านต่างๆ ปัจจัยและเงื่อนไขภายในและภายนอกประเทศที่ท้าทายการพัฒนาสตรีในช่วงที่ผ่านมา รวมถึงประเด็นปัญหาสำคัญๆ ของกลุ่มเป้าหมายสตรีที่ยังไม่ได้รับการพิจารณาแก้ไข หรือปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ นำมาประกอบกับทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ดังที่สรุปข้างต้น เป็นแนวทางสำคัญในการวิเคราะห์และจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ที่กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี ไว้ดังนี้

๕.๑ วิสัยทัศน์

จากผลการระดมความคิดจากผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการศึกษาข้อมูลและการประเมินสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา การวิเคราะห์และการรวบรวมประเด็นปัญหา ปัจจัยท้าทายทั้งภายนอกและภายในประเทศ ตลอดจนเป้าหมายการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ในยุทธศาสตร์การพัฒนาศรีฯ ฉบับนี้ ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาศรี ไว้ดังนี้

**“สร้างสังคมเสมอภาค ปราศจากการเลือกปฏิบัติ สตรีมีคุณภาพชีวิตที่ดี
มั่นคงปลอดภัย ร่วมสร้างชาติน่าสมัย”**

๕.๒ เป้าประสงค์รวม

เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาศรีฯ เป้าประสงค์รวมในการพัฒนาศรีและสร้างสังคมที่เสมอภาคและเป็นธรรม จึงได้กำหนดเป้าประสงค์รวม ไว้ดังนี้

- ๑. สร้างสังคมเสมอภาค** – คนไทยมีเจตคติที่ดี เคารพความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย สังคมไทยเป็นสังคมที่เสมอภาค ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ที่เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในมิติต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ มีศักดิ์ศรีและทัดเทียมกัน
- ๒. ปราศจากการเลือกปฏิบัติ** – คนในสังคมไทยเข้าใจถึงสิทธิความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีเจตคติที่เป็นธรรม ปฏิบัติและยอมรับต่อสิทธิที่เท่าเทียมกันของสตรีและบุรุษ
- ๓. คุณภาพชีวิตที่ดี** – สตรีมีสุขภาพ (กายและใจ) สุขภาวะ มีการศึกษาที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพที่มั่นคง สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน
- ๔. มั่นคงปลอดภัย** – สังคมไทยเป็นสังคมที่สงบสุข สตรีอยู่ในครอบครัว ชุมชน และสังคมที่อบอุ่น และมั่นคงปลอดภัย ปราศจากความรุนแรง

๕. ร่วมสร้างชาตินาสมัย – สตรีมีความรู้เท่าทันโลก สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเข้าถึงข้อมูลความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตอย่างมีศักยภาพ เป็นพลังสำคัญในการร่วมสร้างชาติ สร้างสังคมไทยก้าวสู่สังคมที่พัฒนาในอนาคต

๕.๓ วัตถุประสงค์รวม

๑) เพื่อให้คนไทยทุกเพศทุกวัยมีเจตคติที่เคารพเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย ซึ่งจะนำไปสู่ความเสมอภาคทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ชุมชนและครอบครัว เป็นสังคมที่เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในมิติต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ มีศักดิ์ศรีและทัดเทียมกัน

๒) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเป็นธรรม มีความยุติธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ คนในสังคมไทยเข้าใจถึงสิทธิความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีเจตคติที่เป็นธรรม ปฏิบัติและยอมรับต่อสิทธิที่เท่าเทียมกันของสตรีและบุรุษ

๓) เพื่อเร่งพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของสตรีในสังคมไทยทุกกลุ่มทุกวัย โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในภาวะลำบากหรือกลุ่มด้อยโอกาส โดยเน้นให้สตรีมีสุขภาพ (กายและใจ) สุขภาวะที่ดี สตรีสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่ได้มาตรฐาน มีระดับการศึกษาและความรู้ที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพที่มั่นคง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยสามารถเข้าใจและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเข้าถึงข้อมูลความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตอย่างมีศักยภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และทันโลกทันสมัย

๔) เพื่อพัฒนาปรับปรุงมาตรการ กฎหมาย กลไก และกระบวนการที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี เพื่อนำไปสู่การมีสังคมที่เท่าเทียมกัน สตรีมีโอกาสและมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง อย่างเต็มศักยภาพ และเท่าเทียมกัน ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และปัญหาความยากจนของกลุ่มเป้าหมายสตรีที่ด้อยโอกาส

๕) เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่สงบสุข มั่นคงปลอดภัย สตรีอยู่ในครอบครัว ชุมชน และสังคมที่อบอุ่น มั่นคงและปลอดภัย ปราศจากความรุนแรงทุกรูปแบบ

๖) เพื่อพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของกลไกทุกระดับ และเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาสตรีให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล เพื่อเป็นกลไกและแนวทางหลักในการพัฒนาสตรีในทุกระดับ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนระดับชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๗) เพื่อพัฒนาสตรีในฐานะที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศ ให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น ทั้งในอาเซียนและทั่วโลก รวมถึงเตรียมพร้อมเพื่อรองรับหรือป้องกันผลกระทบที่จะเกิดกับผู้หญิงในมิติต่างๆ จากการที่ประเทศได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๕.๔ เป้าหมายรวม

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์การพัฒนสตรีฯ ได้กำหนดเป้าหมายหลักๆ ไว้ดังนี้

๑) คนไทยทุกเพศทุกวัยมีเจตคติที่เคารพเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย คือ มีทัศนคติและพฤติกรรมทั้งในระดับครอบครัว องค์กร ชุมชน และสังคม ตามมาตรฐานความเท่าเทียมกัน คนในสังคมไทยเข้าใจถึงสิทธิความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีเจตคติที่เป็นธรรม ปฏิบัติและยอมรับต่อสิทธิที่เท่าเทียมกันของสตรีและบุรุษ โดยมีสัดส่วนที่ดีขึ้นกว่าในช่วงที่ผ่านมา

๒) สังคมไทยมีความเสมอภาค มีความเป็นธรรม มีความยุติธรรม และการเลือกปฏิบัติลดลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ชุมชนและครอบครัว เป็นสังคมที่เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในมิติต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ มีศักดิ์ศรีและทัดเทียมกัน และสตรีมีโอกาสและมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน

๓) สตรีได้รับการพัฒนาศักยภาพและทักษะที่เหมาะสม มีระดับการศึกษาและความรู้ที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพที่มั่นคง มีความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยสามารถเข้าใจและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเข้าถึงข้อมูลความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตอย่างมีศักยภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และมีบทบาทในการร่วมสร้างชาติสร้างสังคมให้น่าโลกทันสมัย

๔) สตรีมีบทบาทและส่วนร่วมในทางการเมืองและกระบวนการตัดสินใจในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมากขึ้น สตรีได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีบทบาทมากขึ้นในเวทีระดับสากล

๕) สตรีมีสุขภาพ (กายและใจ) สุขภาวะที่ดี มีความตระหนักรู้ในการรักษาสุขภาพ และมีพฤติกรรมในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล สตรีทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่ได้มาตรฐาน

๖) สตรีในสังคมไทยทุกกลุ่มทุกวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในภาวะลำบาก หรือกลุ่มด้อยโอกาส โดยเน้นให้สตรีมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน

๗) ทบทวนและกำหนดมาตรการ กฎหมาย กฎระเบียบ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนสตรี เพื่อเอื้ออำนวยให้การพัฒนาสตรีดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การมีสังคมที่เท่าเทียมกัน สตรีมีโอกาสและมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อย่างเต็มศักยภาพและเท่าเทียมกัน ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และปัญหาความยากจนของกลุ่มเป้าหมายสตรีที่ด้อยโอกาส

๘) สตรีอยู่ในสังคมและสภาพแวดล้อมที่สงบสุข อบอุ่น มั่นคงปลอดภัย ปราศจากความรุนแรงทุกรูปแบบทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และองค์กร

๙) สังคมไทยมีระบบและกลไกที่ป้องกัน เยียวยา และแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆ ที่กระทบต่อสตรีทุกกลุ่มทุกเพศ ทุกวัย

๑๐) กระบวนการพัฒนสตรี กลไก และองค์กรการพัฒนสตรีทุกระดับทุกภาคส่วน มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถเป็นกลไกหลักในขับเคลื่อนการพัฒนาสตรีในทุกระดับให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนระดับชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๕.๕ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

กรอบทิศทางของยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ซึ่งได้กำหนดกรอบความคิดไว้ ๕ แนวทาง เพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ ความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อสร้างสังคมที่เท่าเทียมกัน และเผชิญกับประเด็นท้าทายต่างๆ โดยได้กำหนดแนวทางไว้ ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมในประเด็นความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย (Paradigm Shift Measures)

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เสริมพลัง เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตแก่สตรีทุกกลุ่ม และทุกระดับ (Empowerment Measures)

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาเงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาศรีที่มีประสิทธิภาพและเสมอภาค (Enabling Condition Measures)

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ กำหนดมาตรการเฝ้าระวัง จัดปัจจัยเสี่ยง ป้องกัน คุ้มครอง ช่วยเหลือ และเยียวยา (Protective and Corrective Measures)

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ สร้างความเข้มแข็งของกลไก และกระบวนการพัฒนาศรี (Strengthen WID Mechanism and Processes)

๕.๕.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมในประเด็นความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย (Paradigm shift Measures)

ปัญหาเจตคติและค่านิยม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกระทำ พฤติกรรม การตัดสินใจ และการกำหนดกฎหมาย นโยบาย และงบประมาณแผ่นดิน เป็นปัญหาสำคัญและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศรี การส่งเสริมความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันทางเพศ และการจัดการเลือกปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ แผนพัฒนาศรีฯ ฉบับที่ผ่านมา ต่างให้ความสำคัญในการมุ่งปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมและค่านิยม เพื่อเสริมสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ เช่น การพัฒนาหลักสูตรเพื่อใช้อบรมวิทยากรในการส่งเสริมความเสมอภาคและเท่าเทียมทางเพศ ในครอบครัว เพื่อจัดทัศนคติดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและความรับผิดชอบทางเพศ ในระบบการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้สร้างความตระหนักในเรื่องมิติทางเพศ โดยการอบรมและสัมมนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา การทบทวนตำราเรียน สื่อ และอุปกรณ์การสอน ในระดับเตรียมอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา และพบว่าหนังสือ ๑,๑๑๘ เล่ม มีเนื้อหาที่มีอคติทางเพศ ซึ่งได้เริ่มการปรับปรุงเนื้อหาของตำราเรียน สื่อ และอุปกรณ์การสอน การจัดทำหลักสูตรบทบาทหญิงชายในสถานศึกษา ในสังคมโดยรวม มีการดำเนินการเพื่อรณรงค์สาธารณะในการสร้างเจตคติที่ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และยังมีกิจกรรมที่ปรับเปลี่ยนเจตคติที่มุ่งเน้นกลุ่มเยาวชนโดยเฉพาะ

การปรับเจตคติของสังคมให้เหมาะสมเป็นเรื่องยาก ที่ผ่านมายังไม่มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง และต่อเนื่องเป็นระบบ แม้แผนพัฒนาศรี ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายไว้ แต่จากการประเมิน

พบว่า เป็นยุทธศาสตร์ที่มีการดำเนินงานต่ำที่สุด อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในเรื่องนี้ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนไทย ทั้งหญิงและชาย ทั้งผู้ที่ปฏิบัติงานในภาครัฐ (ทั้งนักการเมือง ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงภาครัฐในระดับท้องถิ่น) สื่อมวลชนทุกแขนง ผู้แทนสถาบันต่างๆ (รวมถึงสถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา) และประชาชนโดยรวม ให้คลายความเชื่อเกี่ยวกับบทบาทสตรีในมุมมองของจารีตประเพณี ความเชื่อว่าผู้ชายเป็นใหญ่ และปรับเปลี่ยนเป็นความเข้าใจบทบาทหญิงชายในมุมมองของโลกปัจจุบัน ที่เน้นความเสมอภาคเท่าเทียมกัน การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยอมรับในศักยภาพ และเข้าใจถึงข้อจำกัดของทั้งสองเพศ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และมีความจำเป็นสำหรับงานด้านการพัฒนาสตรีในทุกมิติ และการสร้างให้สังคมไทยเป็นสังคมเสมอภาค หากสามารถดำเนินการและมีความก้าวหน้ามากขึ้น จะนำไปสู่การส่งเสริมการพัฒนาสตรีและคลี่คลายปัญหาต่างๆ ดังนี้

๑) ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีการเลี้ยงดูลูกผู้หญิงและผู้ชายให้มีทัศนคติและมุมมองที่เท่าเทียมมากขึ้น ให้อยอมรับความเสมอภาคและเท่าเทียมทางเพศ พ่อแม่ไม่มีอคติหรือเหยียดหยามประเพณีหญิงหรือชายในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรธิดา การปลูกฝังความรับผิดชอบในครอบครัว (เช่น การช่วยงานบ้าน) การสมรส การสืบสกุล และการยกมรดก จะมีส่วนช่วยให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่มีอคติด้านเพศ (Gender Bias)

๒) สถาบันการศึกษาเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่บ่มเพาะคนไทยรุ่นใหม่ การปรับเปลี่ยนทัศนคติของครู อาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา และนักศึกษาโดยรวมจะช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ ที่อาจจะแฝงหรือมีนัยของความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย การเน้นย้ำเรื่องความไม่เท่าเทียมทางเพศ (Gender Inequality) ที่อาจจะปรากฏ (โดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ) ทั้งในด้านบทเรียน พฤติกรรมของครูผู้สอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การมอบหมายงาน และการทำกิจกรรมในโรงเรียน เป็นต้น

๓) ส่งเสริมสื่อสาธารณะที่มีความสมดุล ไม่ลบหลู่ดูถูกผู้หญิง หรือตอกย้ำความไม่เท่าเทียมทางเพศ สื่อที่ลบหลู่ศักดิ์ศรีของผู้หญิง เช่น ที่ปรากฏในละคร ภาพยนตร์หรือการโฆษณา สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ สื่อมวลชนแขนงต่างๆ หากมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงบทบาทหญิงชาย (Gender Sensitivity) และมีทัศนคติที่ดี ในการสร้างสังคมเสมอภาคระหว่างหญิงชายจะช่วยกระตุ้นให้คนในสังคมมีความเข้าใจที่ดีขึ้น

๔) การลดอคติและความเชื่อผิดๆ ของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในองค์กรหรือสถาบันต่างๆ เช่น ผู้บริหารระดับต่างๆ ทั้งในหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนที่มีอำนาจในการแต่งตั้ง โยกย้าย ให้ความดีความชอบ รวมถึงการมอบหมายงานและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติงานหญิงและชาย ที่ไม่นำประเด็นทางเพศมาพิจารณาเหนือประเด็นความสามารถและศักยภาพของปัจเจกบุคคล หากผู้ที่ทำงานในองค์กรเหล่านี้มีทัศนคติที่ดีขึ้น จะนำไปสู่การลดปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงาน (Sexual Harassment) ลงได้ ทำให้แก้ไขปัญหามือหญิงกับการทำงานในองค์กรที่เป็นทางการ

๕) แก้ไขปัญหาพรรคการเมืองและนักการเมือง ที่ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญและเปิดโอกาสหรือสรรหานักการเมืองสตรีให้ลงสมัครในนามพรรค ซึ่งส่งผลให้สัดส่วนของผู้หญิงในเวทีการเมืองของไทยระดับต่างๆ ยังมีสัดส่วนที่ต่ำกว่ามาตรฐานสากล อันเป็นผลมาจากความเชื่อเดิมที่เห็นว่าผู้หญิงมีบทบาทในครัวเรือนเท่านั้น ส่วนเรื่องการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย หากสังคมโดยรวมมีทัศนคติที่ดีขึ้นโอกาสที่ผู้หญิงที่มีความรู้ความสามารถ ก็จะได้รับเลือกตั้งเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมโดยรวมเป็นกุญแจสำคัญที่เป็นทั้งอุปสรรคต่อการพัฒนาสตรี และจะเป็นกุญแจสำคัญที่ไขสู่ความสำเร็จในการพัฒนาสตรี และสร้างสังคมที่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในอนาคต และจะทำให้การดำเนินการพัฒนาสตรีและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทำได้ง่ายดายยิ่งขึ้น ในทางตรงข้ามหากยังไม่สามารถแก้ไขและก้าวข้ามสู่สังคมที่มีเจตคติที่ดีขึ้นก็จะเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาสตรีทั้งหมด

๕.๕.๑.๑ เป้าประสงค์

เป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์นี้เน้นการสร้างสังคมเสมอภาค โดยเน้นที่การปรับเปลี่ยนและเสริมสร้างคนในสังคมไทยให้มีเจตคติที่ดี เคารพเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย สังคมไทยเป็นสังคมที่เสมอภาคทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในมิติต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ มีศักดิ์ศรีและทัดเทียมกัน ลดและขจัดปัญหาจากการเลือกปฏิบัติ และการที่คนในสังคมไทยมีเจตคติที่ดีเหล่านี้จะเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความก้าวหน้าในการพัฒนาสตรี และยกระดับมาตรฐานการพัฒนาสตรีให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล

๕.๕.๑.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อคนไทยทุกเพศทุกวัยตระหนักรู้และมีเจตคติที่เคารพความเสมอภาคและความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย ซึ่งจะนำไปสู่ความเสมอภาคทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ชุมชนและครอบครัว เป็นสังคมที่เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในมิติต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ มีศักดิ์ศรีและทัดเทียมกัน

๒) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเป็นธรรม มีความยุติธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ เพื่อบรรลุการเป็นสังคมของประเทศที่พัฒนาแล้วในอนาคต

๓) เพื่อปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม และพฤติกรรมของคนไทยทุกเพศ ทุกวัย โดยมีความเข้าใจถึงสิทธิความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีเจตคติที่เป็นธรรม ปฏิบัติและยอมรับต่อสิทธิที่เท่าเทียมกันของสตรีและบุรุษ

๔) เพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและคนรุ่นใหม่

๕.๕.๑.๓ เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑) คนไทยทุกเพศทุกวัยตระหนักรู้และมีเจตคติที่เคารพความเสมอภาคและความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย มีตัวชี้วัดระดับความสำเร็จที่เป็นตัวชี้วัดหลัก ดังนี้

๑.๑) ประชากร (หญิงชาย) ครอบครัว องค์กร ชุมชน และสังคม มีความเข้าใจทัศนคติและพฤติกรรมที่สะท้อนความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๑.๒) สัดส่วนสื่อมวลชนที่ได้รับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศนำเสนอข้อมูลข่าวสาร และสาระต่างๆ โดยปราศจากอคติทางเพศเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี

๒) สังคมไทยมีความเสมอภาค มีความเป็นธรรม มีความยุติธรรม และการเลือกปฏิบัติลดลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ชุมชนและครอบครัว เป็นสังคมที่เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในมิติต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ มีศักดิ์ศรีและทัดเทียมกัน และสตรีมีโอกาสและมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน

๒.๑) คนไทยในสังคมมีความพึงพอใจเกี่ยวกับความเสมอภาค ความเป็นธรรม ความยุติธรรม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ชุมชนและครอบครัว ในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

๒.๒) หน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินการเพื่อสร้างความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติครบทุกหน่วยงาน

๒.๓) ภาคเอกชนกำหนดมาตรการและแนวทางในการปฏิบัติที่เน้นความเสมอภาค ระหว่างหญิงชาย หรือกำหนดมาตรการเสริมตามที่รัฐธรรมนูญระบุให้สามารถดำเนินการเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติ และสร้างความเท่าเทียมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐

๓) มีการปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของเด็ก เยาวชน และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเข้าใจถึงสิทธิความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีเจตคติที่เป็นธรรม ปฏิบัติ และยอมรับต่อสิทธิที่เท่าเทียมกันของสตรีและบุรุษ

๓.๑) ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามเป้าหมาย ๓) โดยองค์กรและสถาบันการศึกษาทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๗๐

๓.๒) บุคลากรของสถาบันการศึกษามีความรู้ความเข้าใจในประเด็นความเท่าเทียม ระหว่างหญิงชายไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐

๓.๓) สถาบันการศึกษาของรัฐมีการกำหนดแนวทางและมาตรการที่เป็นรูปธรรม ในการปรับเปลี่ยนค่านิยม วัฒนธรรม สำหรับนักเรียน นักศึกษา และบุคลากรของสถาบันครอบคลุมทุกสถาบันการศึกษาของรัฐ

๕.๕.๑.๔ แนวทางการพัฒนา

๑) การปรับเจตคติของคนไทยโดยรวมให้มีค่านิยมด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ความเป็นธรรม และมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

๑.๑) พัฒนาองค์ความรู้เพื่อแสวงหามาตรการเชิงรุก และแนวทางเชิงสร้างสรรค์ ที่เหมาะสมในกำหนดวิธีการการปรับเจตคติของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในสังคมไทยให้มีค่านิยม และสามารถกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมในบริบทวัฒนธรรมประเพณีของสังคมไทย

๑.๒) เผยแพร่และรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจผ่านสื่อต่างๆ เกี่ยวกับประโยชน์ และความสำคัญในการสร้างสังคมเสมอภาค

๒) การสร้างเครือข่ายพันธมิตรกับสื่อแขนงต่างๆ เพื่อร่วมรณรงค์ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสตรี และการรณรงค์สร้างค่านิยมและวัฒนธรรมเสมอภาคระหว่างหญิงชาย

๒.๑) ดำเนินการร่วมกับองค์กรสื่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และความเหมาะสมในการนำเสนอของสื่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนให้มีการผลิตสื่อ อย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย

๒.๒) สร้างเครือข่ายติดตามและเฝ้าระวังสื่อที่เป็นภัย และตรวจสอบสื่อที่ขาด จรรยาบรรณ และนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในทางที่ไม่เหมาะสม

๓) การปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรม และปรับเจตคติ สำหรับเด็กและเยาวชน

๓.๑) ส่งเสริมและจัดให้มีการให้การศึกษาเพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีให้แก่เด็ก เยาวชน หญิงและชาย โดยการสอดแทรกในสาระการเรียนการสอน และการทำกิจกรรมในสถานศึกษา

๓.๒) ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครู อาจารย์ และผู้สอนในสถานศึกษา ให้เข้าใจถึงหลักการด้านความเสมอภาคและเท่าเทียมทางเพศ และมีการพัฒนาเจตคติของบุคลากรเหล่านี้ เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เน้นความเท่าเทียมกันในกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิบัติต่อนักเรียนนักศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสม

๓.๓) เร่งวิเคราะห์และพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาสาระ สื่อการเรียนการสอน สำหรับนักเรียน นักศึกษาทุกระดับ ที่จัดในสถานศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษา โดยเน้นเรื่องคุณค่าความเป็นมนุษย์ การเคารพสิทธิความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย และการสร้างทัศนคติเกี่ยวกับหญิงชาย

๓.๔) พัฒนาและส่งเสริมการสื่อสารการเรียนการสอนที่ทันสมัยและสอดแทรกสาระต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมการปรับเจตคติในการจัดกิจกรรมในระดับครอบครัว วัด และโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สตรีเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

๕.๕.๑.๕ หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานกฤษฎีกา (กรมประชาสัมพันธ์) กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวง ศึกษาธิการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

หน่วยงานสนับสนุน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรสื่อมวลชนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สถาบันการศึกษาต่างๆ คณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รัฐสภา

๕.๕.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เสริมพลัง เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสังคม และคุณภาพชีวิตแก่สตรีทุกกลุ่มและทุกระดับ (Empowerment Measures)

ผู้หญิงเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ และมีความสำคัญต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในภาวะที่โลกมีการแข่งขันสูง ประเทศไทยจำเป็นต้องพึ่งพิงพลังปัญญาและกำลังแรงงานจากผู้หญิงอย่างเต็มศักยภาพ หากประเทศไทยต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการรักษาระดับการพัฒนาให้ยั่งยืน การที่ประชากรผู้หญิงส่วนหนึ่งยังไม่ได้รับการพัฒนาด้านพลังปัญญา และมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง ก็จะทำให้ประเทศขาดพลังส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรผู้หญิงที่มีสัดส่วนสูงกว่าผู้ชายเล็กน้อย และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้หญิงมีอายุขัยที่ยืนยาวกว่าผู้ชาย ดังข้อมูลในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีประชากรจำนวนทั้งหมด ๖๕,๓๒๙,๐๙๘ คน โดยแบ่งเป็นชาย ๓๒,๒๘๐,๘๘๖ คน และหญิง ๓๓,๐๔๘,๒๑๒ คน หรือคิดเป็น

ร้อยละ ๕๐.๘๙ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ พบว่า มีจำนวนทั้งหมด ๖๒,๘๒๘,๗๐๖ คน โดยแบ่งเป็นชาย ๓๑,๐๐๗,๘๕๗ คน และหญิง ๓๑,๘๒๐,๘๔๙ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๐.๖๕ ในขณะที่อัตรา และจำนวนปีของการเข้าเรียนหนังสือจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีผู้หญิงจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิงสูงวัย ที่มีอัตราการไม่รู้หนังสือมากกว่าผู้ชาย และได้รับการศึกษาน้อยกว่าผู้ชายในวัยเดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีผู้หญิง ที่มีการศึกษาน้อยกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตชนบทห่างไกล กลุ่มเปราะบาง กลุ่มผู้หญิง ที่ออกจากระบบการศึกษากลางคัน (อันเป็นผลมาจากการท้องในวัยไม่สมควร ปัญหาความยากจน และการย้ายถิ่น ของครอบครัว) และกลุ่มสตรีชนเผ่า สตรีในภาคแรงงานก็เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แต่อัตราการทำงาน ของผู้หญิงในตลาดแรงงานยังอยู่ในสัดส่วนที่ต่ำกว่าผู้ชาย ด้านการดูแลสุขภาพอนามัยของสตรีในประเทศไทย มีการพัฒนาที่ดีมาโดยตลอด ประเทศไทยสามารถควบคุมโรคระบาดที่เคยคร่าชีวิตคนเป็นจำนวนมาก อัตราการตาย ของผู้หญิงที่เป็นมารดาและเด็กลดลง และผู้หญิงโดยรวมมีความรู้และสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน ยกเว้นกลุ่มสตรีที่อยู่ในชนบทห่างไกล ชนเผ่า และกลุ่มสตรีด้อยโอกาสต่างๆ ที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจถึงการดูแล รักษาสุขภาพที่เหมาะสม และยังไม่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานได้อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการที่ ขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลรักษาสุขภาพ แม้ว่าจะมีแนวโน้มดีขึ้น การที่สังคมไทยมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง วิธีการดำรงชีวิต ความเร่งรีบในชีวิตประจำวัน ความกดดันจากภาวะเศรษฐกิจสังคม ทำให้ผู้หญิงจำนวนไม่น้อย ต้องเผชิญกับการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ไม่ติดต่อใหม่ ๆ เช่น โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคอ้วน โรคเครียด เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิต และกระทบศักยภาพในการทำงาน ยุทธศาสตร์การเสริมพลังทั้งทางปัญญาและร่างกาย เพื่อเพิ่มพลังอำนาจแก่สตรีไทยทุกกลุ่ม และทุกระดับในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ ที่มีความสำคัญในแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ

๕.๕.๒.๑ เป้าประสงค์

ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ที่เน้นการพัฒนาทุนมนุษย์ เป้าประสงค์ ในยุทธศาสตร์นี้ ให้ความสำคัญในการพัฒนาพลังปัญญา เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของสตรีในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง พัฒนาสุขอนามัยและคุณภาพชีวิตของสตรีทุกกลุ่มทุกวัยในประเทศไทย ให้มีสุขภาพ (กายและจิต) สุขภาวะดีขึ้น มีการศึกษาที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพที่มั่นคง มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถเข้าถึงบริการ สาธารณะขั้นพื้นฐานที่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์นี้ยังให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อม และพัฒนาทักษะศักยภาพของสตรีเพื่อรองรับการเป็นสังคมสูงอายุในอนาคตอันใกล้

๕.๕.๒.๒ วัตถุประสงค์

เพื่อเร่งพัฒนาศักยภาพ เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของสตรีในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และเสริมสร้างสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของสตรีในสังคมไทยทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะกลุ่ม ที่อยู่ในภาวะยากลำบาก หรือกลุ่มด้อยโอกาส โดยเน้นให้สตรีมีสุขภาพ (กายและจิต) สุขภาวะที่ดี สตรีสามารถเข้าถึง บริการสาธารณะขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่ได้มาตรฐาน มีระดับการศึกษาและความรู้ที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ ที่มั่นคง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัวและชุมชน มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยสามารถเข้าใจ และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเข้าถึงข้อมูลความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตอย่างมีศักยภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และทันโลกทันสมัย

๕.๕.๒.๓ เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑) สตรีได้รับการพัฒนาศักยภาพและทักษะที่เหมาะสม มีระดับการศึกษา ทักษะ และความรู้ที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพที่มั่นคง

๑.๑) เด็กหญิงทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างครบถ้วนและอัตราการออกจากระบบการศึกษาลงถึงขั้นต้น

๑.๒) เด็กหญิงมีคะแนนเฉลี่ย IQ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

๑.๓) เด็กหญิงร้อยละ ๗๐ มีคะแนน EQ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

๑.๔) นักศึกษาหญิงที่เข้าเรียนในระบบทวิภาคีมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับนักศึกษาชาย

๑.๕) อัตราการไม่รู้หนังสือของผู้หญิงในวัยต่างๆ ลดลง

๑.๖) ผู้หญิงมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลข่าวสารสมัยใหม่เพิ่มขึ้น

๑.๗) ผู้หญิงในวัยแรงงานขอเทียบโอนประสบการณ์และความรู้เพื่อปรับวุฒิ ปวช. และ ปวส. เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐

๒) สตรีมีความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ มีการเรียนรู้และได้รับการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถเข้าใจและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเข้าถึงข้อมูลความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และทันโลกทันสมัย

๒.๑) สัดส่วนของผู้หญิงที่มีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน มีอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นเท่าเทียมกับผู้ชาย

๒.๒) แรงงานผู้หญิงได้รับค่าจ้างค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรม

๒.๓) ผู้หญิงผ่านการทดสอบมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่ใกล้เคียงผู้ชาย

๓) สตรีมีบทบาทและส่วนร่วมในทางสังคม การเมือง และกระบวนการตัดสินใจ ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นมากขึ้น สตรีได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีบทบาทมากขึ้นในเวทีระดับสากล

๓.๑) จำนวนผู้หญิงที่ได้รับการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเตรียมความพร้อมในการสร้างสถาบันครอบครัวเพิ่มขึ้นทุกปี

๓.๒) ผู้หญิงมีบทบาทในการร่วมในธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้น

๓.๓) สัดส่วนของผู้หญิงที่มีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

๓.๔) ผู้หญิงได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับตัดสินใจ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนเพิ่มขึ้น

๓.๕) ผู้หญิงได้รับการคัดเลือกให้สมัครแข่งขันในตำแหน่งต่างๆ ในเวทีระดับสากลมากขึ้น

๔) สตรีมีสุขภาพ (กายและจิต) สุขภาวะที่ดี มีความตระหนักรู้ในการรักษาสุขภาพ และมีพฤติกรรมในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล สตรีทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่ได้มาตรฐาน เพื่อที่สตรีในสังคมไทยทุกเพศทุกวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในภาวะลำบาก หรือกลุ่มด้อยโอกาส โดยเน้นให้สตรีไทยมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน

๔.๑) การคลอดของผู้หญิงในกลุ่มอายุ ๑๕ – ๑๙ ปี ไม่เกิน ๓๐ คน ต่อประชากร หญิง อายุ ๑๕ – ๑๙ ปี ๑,๐๐๐ คน (ร้อยละ ๐.๐๓)

๔.๒) ผู้หญิงอายุ ๑๕ – ๗๙ ปี มีภาวะน้ำหนักเกินลดลง

๔.๓) อัตราการเป็นโรคไม่ติดต่อที่สำคัญของผู้หญิงมีสัดส่วนที่ลดลง

๔.๔) อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จของผู้หญิงลดลงจากปีที่ผ่านมา

๔.๕) ดัชนีครอบครัวอบอุ่นอยู่ในระดับที่ดีขึ้น

๔.๖) ผู้สูงอายุหญิงที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นร้อยละ ๒๐

๔.๗) ผู้หญิงในกลุ่มยากลำบาก กลุ่มผู้พิการ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มด้อยโอกาสได้รับการดูแลไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐

๕.๕.๒.๔ แนวทางการพัฒนา

๑) การพัฒนาศักยภาพของสตรีให้มีระดับการศึกษา ทักษะ และความรู้ ที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพที่มั่นคง

๑.๑) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางสมองและทักษะทางอารมณ์แก่เด็กหญิงและเยาวชนสตรี อย่างเท่าเทียมกับกลุ่มเป้าหมายชาย (ลดอคติด้านเพศในกระบวนการให้การศึกษาทุกระดับ) โดยให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก ครูผู้สอน และบุคลากรด้านการศึกษาในเรื่องการเลี้ยงดู การกระตุ้นพัฒนาการทางสมองของเด็กผู้หญิง โดยอิงหลักวิชาการที่เน้นความเข้าใจการทำงานของสมองที่แตกต่างระหว่างเพศ (Gender Brain) และพัฒนาหลักสูตรกระบวนการสอนและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กผู้หญิง เพื่อกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และครบวงจร

๑.๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีทุกคนทุกกลุ่มให้เรียนจนจบ การศึกษาภาคบังคับ และส่งเสริมสตรีที่ยังไม่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือเทียบเท่า โดยผ่านกระบวนการการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย ที่ได้มาตรฐาน เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีในระดับต่าง ๆ ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้

๑.๓) ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาหญิงศึกษาหาความรู้ในสายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีด้านวิศวกรรม คณิตศาสตร์ ศิลปะ ภาษาต่างประเทศ และอาชีพศึกษามากขึ้น และกระตุ้นให้เลือกเรียน ในระบบทวิภาคีและสหกิจศึกษา ที่มุ่งการฝึกทักษะอาชีพให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน และมุ่งศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ในสาขาที่เลือก ให้ทุนการศึกษาหรือทุนวิจัยแก่สตรีที่มีความสามารถ เพื่อเปิดโอกาสในการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ในอนาคต

๑.๔) ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานที่เหมาะสม มีมาตรฐาน หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของแรงงานผู้หญิง ทั้งในชุมชนเมืองและชนบท และมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรที่เป็นพลวัตรกับความต้องการของตลาดแรงงาน พัฒนามาตรฐานและเปิดระบบการทดสอบ มาตรฐานสำหรับวิชาชีพที่สตรีสนใจให้หลากหลายมากขึ้น เพื่อขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้หญิง นอกจากนี้ พัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับผู้หญิงที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

๑.๕) ส่งเสริมให้สตรีได้เข้าถึงและพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้รู้เท่าทัน และสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาศักยภาพ โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่สตรีในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีต่างๆ ทั้งเพื่อการประกอบอาชีพ การเพิ่ม คุณภาพชีวิต และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการต่างๆ ให้ความรู้แก่สตรีให้รู้เท่าทัน วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารที่มากับเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสม และส่งเสริมการขยายเครือข่ายสารสนเทศสมัยใหม่ ให้ครอบคลุมทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อให้สตรีทุกคนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ส่งเสริม ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และข้อมูลด้านการตลาดและช่องทางการประกอบธุรกิจแก่ผู้ประกอบการสตรี

๒) การสร้างความมั่นคงและการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจสำหรับกลุ่มเป้าหมายสตรี

๒.๑) พัฒนากลไกสนับสนุน กำหนดมาตรการ และปรับปรุงกฎหมายหรือกฎระเบียบ เพื่อเอื้อให้ผู้หญิงมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจภาคการผลิตสาขาต่างๆ โดยเฉพาะการจ้างงาน ในภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการต่างๆ

๒.๒) เร่งศึกษา ทบทวน และปรับปรุงกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสตรี โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมด้านต่างๆ เพื่อให้ทราบว่ามีประเด็นใดที่ยังไม่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึง บริการของสตรี และกำกับดูแลให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการกำหนดและเสนอแนะ มาตรการเพื่อส่งเสริมการทำงานที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายสตรี เพื่อให้สตรีมีโอกาสเข้าถึงและได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย ได้รับสิทธิประโยชน์ และหลักประกันที่พึงได้อย่างเท่าเทียมกัน

๒.๓) เพิ่มมาตรการคุ้มครองแรงงานสตรีในด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน ที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจของแรงงานสตรี ตลอดจนการคุ้มครองด้านค่าจ้างที่เท่าเทียม กับแรงงานชายในงานลักษณะและประเภทเดียวกัน และเปิดช่องทางการร้องเรียนของแรงงานสตรี รวมถึงการแจ้งผล ให้ผู้ร้องเรียนทราบได้อย่างรวดเร็ว

๒.๔) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนกฎหมายและสิทธิที่สตรีพึงได้รับการคุ้มครอง รวมทั้งแนวทางในการเรียกร้องสิทธิเมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรม

๒.๕) สนับสนุนและจัดการศึกษาวิจัย และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ด้านการเพิ่มโอกาสและศักยภาพของสตรีทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และการนำความรู้มาใช้ประโยชน์

๒.๖) ส่งเสริมให้มีการจัดทำข้อมูลจำแนกเพศหญิงและชาย และเผยแพร่เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการค้นคว้าวิจัย เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนงานในการเข้าถึงทรัพยากร ทางเศรษฐกิจของสตรี และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนต่างๆ

๓) การส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคม

๓.๑) ส่งเสริมบทบาทสตรีในฐานะสมาชิกสำคัญของครอบครัวและชุมชนให้เป็นผู้นำทางความคิดในการสร้างครอบครัว ชุมชน และสังคม ที่ยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม และสร้างวัฒนธรรมความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

๓.๑.๑) ส่งเสริมและให้ความรู้แก่กลุ่มผู้นำสตรีและกลุ่มสตรีทั่วไปในระดับชุมชน (เมืองและชนบท) ให้เข้าใจหลักคุณธรรมและจริยธรรมในบริบทของสังคมสมัยใหม่ และส่งเสริมให้สตรีใช้หลักคุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิตในครอบครัว สังคม และชุมชน เพื่ออบรมบ่มนิสัยให้สมาชิกในครอบครัวมีความมั่นคงทางจิตใจ มีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม โดยตระหนักถึงคุณค่าการดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และมีพฤติกรรมที่เคารพความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

๓.๑.๒) ส่งเสริมบทบาทสตรีในการเลี้ยงดูครอบครัวที่เน้นการมีคุณธรรมและจริยธรรม และสร้างวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับสังคมสมัยใหม่ที่พัฒนาแล้ว

๓.๑.๓) ส่งเสริมให้สตรีมีความเข้าใจถึงหลักการสร้างครอบครัวและชุมชนที่เข้มแข็ง โดยเน้นความสามัคคี สันติภาพ ความสงบเรียบร้อย ความรับผิดชอบต่อครอบครัวและชุมชน และการพัฒนาให้เกิดกิจกรรมสาธารณประโยชน์

๓.๑.๔) ส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทและมีส่วนร่วมมากขึ้นในการบริหารจัดการ และการร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ การจัดระเบียบในสังคม การร่วมแก้ไขและป้องกันปัญหาสังคม และร่วมกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ละเว้น

๓.๒) รมณรงค์ให้ความรู้และกระตุ้นความสนใจของสังคมและสตรีทั่วไปเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมด้านความเสมอภาค และรณรงค์ให้สตรีเข้ามามีบทบาทในการปกป้องรักษาทุนทางสังคมที่ดีของสังคมไทย การสร้างค่านิยมวัฒนธรรมที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทย รวมถึงวัฒนธรรมความเอื้ออาทร การยึดมั่นในหลักคุณธรรม การอยู่ร่วมกันในครอบครัว ชุมชนและสังคมอย่างสงบสุขสันติ โดยการรณรงค์นั้นต้องจัดสรรเวลาและพื้นที่ออกอากาศสำหรับสื่อสร้างสรรค์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในสังคม

๓.๓) กำหนดมาตรการจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาภาคเอกชน และองค์กรธุรกิจเอกชน ที่มีการดำเนินกิจการ มีเป้าหมายการพัฒนา และกลุ่มลูกค้าที่เป็นกลุ่มสตรีเป็นส่วนใหญ่ เข้าร่วมการรณรงค์หรือจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจและการให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มเป้าหมายสตรีในการสร้างครอบครัว ชุมชน และสังคมที่เข้มแข็ง

๔) การพัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในทางการเมืองและกระบวนการตัดสินใจ ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น

๔.๑) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบบประชาธิปไตยตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมแก่สตรีทุกกลุ่มเป้าหมายให้เข้าใจกติกาและเงื่อนไขใหม่ทางการเมือง

๔.๑.๑) เตรียมความพร้อมและเสริมสร้างศักยภาพด้านภาวะผู้นำแก่สตรีทุกกลุ่มเป้าหมายที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งทุกระดับอย่างทั่วถึง ในการสมัครแข่งขันเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการบริหารที่เหมาะสม รวมถึงการพัฒนาและสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อเพิ่มศักยภาพของสตรีไทยทุกกลุ่มเป้าหมายในการใช้สิทธิของพลเมือง และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมือง ตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย

๔.๑.๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดองค์กรหรือกลไกที่เป็นกลางที่มีความชำนาญ เพื่อให้การแนะนำและคำปรึกษาแก่สตรีที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การเข้าดำรงตำแหน่งในการบริหาร การตัดสินใจ (ทั้งภาครัฐและเอกชน) และเตรียมความพร้อมสำหรับผู้หญิงที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการลงสมัครในเวทีการเมืองในระดับต่างๆ

๔.๑.๓) จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้กับสตรีทุกกลุ่มเป้าหมายที่จะลงสู่สนามการเมือง และเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานทางการเมืองแก่สตรีที่ได้รับเลือกตั้ง เพิ่มสมรรถนะแก่สตรีที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับกระบวนการในการกำหนดนโยบายสาธารณะโดยคำนึงถึงประโยชน์ จริยธรรม จรรยาบรรณ และธรรมาภิบาล

๔.๑.๔) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ปลุกฝังค่านิยม จริยธรรม จรรยาบรรณ และอุดมการณ์ด้านจิตอาสาและจิตสาธารณะแก่สตรีทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่การเป็นผู้นำ และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ปลุกฝังจิตสำนึก อุดมการณ์ ค่านิยม จริยธรรม วัฒนธรรม ประชาธิปไตย และธรรมาภิบาลแก่ผู้นำสตรีทุกระดับอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๔.๑.๕) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สตรีกลุ่มใหม่ๆ ทุกระดับได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ ทั้งในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นและระดับประเทศ

๔.๒) รณรงค์และให้ความรู้ความเข้าใจแก่สังคมเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญในการเปิดโอกาสและเลือกสตรีที่มีความสามารถเข้าเป็นผู้นำทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่างๆ

๔.๒.๑) แสวงหาผู้นำสตรีทางการเมืองระดับต่างๆ ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ ความสามารถ ยึดมั่นในหลักคุณธรรมและจริยธรรม และทำคุณประโยชน์แก่สังคมชุมชน เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลและกรณีศึกษาของความสำเร็จในการทำงานและการดำรงชีวิต

๔.๒.๒) สนับสนุนให้มีการเผยแพร่ผลงานของผู้นำสตรีที่มีศักยภาพทุกระดับที่มีโอกาสเข้าร่วมเป็นผู้นำทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่างๆ เพื่อให้เป็นต้นแบบที่ดีสำหรับสตรีผู้ที่กำลังก้าวเข้าสู่เวทีในทุกระดับ

๔.๓) แสวงหาแนวร่วมทั้งจากภาคการเมือง การบริหาร และสื่อมวลชน ในการสนับสนุนสตรีที่มีศักยภาพให้เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง

๔.๓.๑) รณรงค์ให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมือง กลุ่มการเมืองท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการดำรงตำแหน่งระดับการตัดสินใจของสตรีในทางการเมืองและการบริหาร

๔.๓.๒) สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร ทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม ที่มีความชำนาญด้านการพัฒนาภาวะผู้นำของสตรี การเตรียมความพร้อมสตรีเพื่อการเลือกตั้ง และการให้คำแนะนำในการปฏิบัติภารกิจอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายหลังจากได้รับการเลือกตั้ง

๔.๓.๓) เสริมสร้างการรวมพลังของแกนนำสตรีทุกกลุ่ม ทุกระดับ เพื่อขับเคลื่อน ขบวนการทางการพัฒนาสตรี และสนับสนุนสตรีที่มีความสามารถให้สามารถก้าวเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจอย่างสง่างาม

๔.๓.๔) รณรงค์ให้พรรคการเมืองส่งเสริมให้สตรีได้รับตำแหน่งและเข้าร่วม งานทางการเมือง โดยเพิ่มจำนวนสตรีในตำแหน่งต่าง ๆ ภายในพรรค

๔.๔) แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการเข้าสู่ ตำแหน่งทางการเมืองและการบริหารของสตรี

๔.๔.๑) ทบทวนและติดตามการดำเนินการให้มีการปรับปรุงและแก้ไข ระเบียบ กฎหมาย และพระราชบัญญัติ โดยเฉพาะองค์ประกอบของคณะกรรมการระดับชาติและคณะกรรมการธิการ ของฝ่ายนิติบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสตรี ให้คำนึงสัดส่วนของผู้แทนสตรี หรือผู้แทนองค์กรที่ทำงานด้านสตรีที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการหรือกรรมาธิการตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ

๔.๔.๒) จัดมาตรการพิเศษเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในการเมือง การปกครอง และการบริหาร เช่น การเพิ่มจำนวนสตรีในคณะกรรมการระดับนโยบายของชาติ และการเข้าดำรง ตำแหน่งทางการเมืองการบริหารของสตรีในสัดส่วนที่เท่าเทียมกับบุรุษ เป็นต้น

๕) การพัฒนาสุขภาพ สุขภาวะ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสตรี ทุกกลุ่ม ทุกวัย มีความตระหนักรู้ในการรักษาสุขภาพ และมีพฤติกรรมในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล

๕.๑) เสริมสร้างความรู้และปรับเจตคติด้านสุขภาวะ ผ่านสถาบันครอบครัว และ ระบบการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย

๕.๑.๑) ให้ความรู้และบริการสุขภาพด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ เพศศึกษา และบทบาททางเพศที่เหมาะสมแก่กลุ่มสตรีทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มสตรีวัยรุ่นทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา

๕.๑.๒) สร้างเจตคติที่ถูกต้องแก่วัยรุ่นหญิงและชาย ทั้งในระบบและนอกระบบ การศึกษา เพื่อให้ตระหนักถึงการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ปราศจากความรุนแรง และรับผิดชอบเกี่ยวกับวิถีชีวิต ด้านเพศ สุขภาพด้านเพศ และอนามัยการเจริญพันธุ์

๕.๑.๓) จัดตั้งศูนย์ให้ความรู้เรื่องสุขอนามัย การปรึกษาด้านจิตเวช และ เพศศึกษา ในระดับโรงเรียน องค์กร และชุมชน เพื่อดำเนินงานเชิงรุกในการป้องกันปัญหาทั้งสามด้าน

๕.๑.๔) เตรียมความพร้อมการเข้าสู่วัยสูงอายุที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะสตรี ในชนบท โดยการให้ความรู้ผ่านระบบการศึกษา การเรียนรู้ตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเรื่องการดูแลสุขภาพ พฤติกรรมอนามัย และความเข้าใจชีวิตและพัฒนาการของช่วงวัย ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา

๕.๑.๕) บรรจุและปรับปรุงหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนในเรื่องสุขภาวะ โดยเริ่มตั้งแต่ระดับวัยแรกเข้าโรงเรียนในระดับอนุบาล

๕.๑.๖) ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพสำหรับกลุ่มเป้าหมายสตรี โดยการณรงค์ และให้ความรู้แก่สตรีในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้รู้เท่าทันปัจจัยที่เสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การดูแลและความรู้ในการเลือกอาหาร การประกอบอาหาร และสารเคมีต่างๆ เป็นต้น

๕.๒) ให้ความรู้แก่บุคลากรด้านการศึกษา การแพทย์และสาธารณสุข และเครือข่ายสตรีทุกพื้นที่ ให้เข้าใจแนวทางการให้ความรู้แก่เด็กหญิง สตรี และบุรุษ รวมถึงผู้นำชุมชน เกี่ยวกับประเด็น ด้านสุขภาพ ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคที่ไม่ติดต่อและโรคติดต่อ

๕.๒.๑) ให้ความรู้และแนวทางแก่บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข และเครือข่ายสตรีทุกพื้นที่ เกี่ยวกับประเด็นด้านสุขภาพ ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหา โรคที่ไม่ติดต่อ และโรคติดต่อ

๕.๒.๒) ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการให้บริการด้านสาธารณสุข จัดบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข โดยจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่สตรีทุกระดับอย่างทั่วถึง

๕.๒.๓) ให้ความรู้และแนวทางการส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตแก่สตรี ทุกวัย โดยเฉพาะสตรีวัยรุ่น สตรีวัยทอง สตรีสูงอายุ และสตรีในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

๕.๒.๔) พัฒนาระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มสตรีและวัยรุ่น ทั้งหญิงและชาย

๕.๒.๕) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และเพิ่มศักยภาพในการดูแลสุขภาพและป้องกันโรคแก่หญิงชายวัยรุ่นและผู้มีอาชีพบริการทางเพศ

๕.๕.๒.๕ หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการคลัง กระทรวงยุติธรรม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวง/กรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พรรคการเมือง องค์การพัฒนาภาคเอกชน คณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รัฐสภา

๕.๕.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาเงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาสตรีที่มีประสิทธิภาพและเสมอภาค (Enabling Condition Measures)

ความสำเร็จของการพัฒนาสตรีเป็นกุญแจสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และเป้าหมายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ความก้าวหน้าและความสำเร็จในการพัฒนาสตรี และการขับเคลื่อนให้รัฐบาลและนานาชาติประเทศยอมรับถึงความสำคัญในการพัฒนาและบทบาทของสตรีต่อการพัฒนาประเทศนั้น ล้วนแล้วแต่เกิดจากการที่มีการกำหนดมาตรการและเงื่อนไขต่าง ๆ ทั้งในระดับสากล และระดับประเทศ ในระดับสากล การที่องค์การสหประชาชาติได้ลงทุนลงแรงจัดกิจกรรมรณรงค์ และกระตุ้นให้ประเทศสมาชิกให้ความสนใจในการพัฒนาสตรีและการสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ เช่น การประกาศทศวรรษแห่งการพัฒนาสตรี ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๗๖ – ๑๙๘๕ การจัดทำอนุสัญญาและปฏิญญาต่าง ๆ ซึ่งประเทศสมาชิกได้ร่วมให้สัตยาบรรณ ซึ่งนำไปสู่การกำหนดเป็นกฎหมายเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคและการพัฒนาสตรีในแต่ละประเทศ ส่วนหนึ่งของความก้าวหน้าในการพัฒนาสตรีในประเทศไทย เกิดจากการที่ในอดีตประเทศไทยได้มีการกำหนดมาตรการ และมีการแก้ไข หรือยกเลิกกฎระเบียบ กฎหมาย และเงื่อนไขในการปฏิบัติงาน เช่น การกำหนดหลักการสำคัญ ๆ ไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับที่ผ่านมา และในฉบับปัจจุบันที่ได้ผ่านการทำประชามติเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ การบัญญัติและแก้ไขกฎหมาย เช่น การทบทวนประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการข่มขืนระหว่าง การสมรส การให้สิทธิแก่ผู้หญิงในการเลือกใช้นามหน้านามและชื่อสกุล การจัดทำพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมเพื่อเผยแพร่และสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการ บังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจถึงประเด็นความละเอียดอ่อนทางเพศ ผลงานด้านการยกระดับ สุขภาพอนามัยแม่และเด็ก และอนามัยเจริญพันธุ์ ทำให้ผู้หญิงมีสุขภาพที่ดีขึ้น ด้านการศึกษามีข้อมูลแสดงให้เห็นว่า เด็กหญิงและผู้หญิงได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีโอกาสในการทำงานในภาคส่วนต่างๆ เพิ่มขึ้นกว่าในอดีต อย่างไรก็ตาม งานด้านการพัฒนาสตรียังไม่บรรลุเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้ในระดับสากลหลายประการ ยังจำเป็นต้องเดินหน้าในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อเอื้อให้การพัฒนาสตรีและการสร้างสังคมเสมอภาค บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

๕.๕.๓.๑ เป้าประสงค์

ยุทธศาสตร์นี้ให้ความสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงมาตรการ กฎหมาย กฎระเบียบ รวมทั้งการกำหนดเงื่อนไขและปัจจัยแวดล้อมที่จำเป็นที่เกี่ยวกับประเด็นสตรี เพื่อเอื้ออำนวยต่อ (๑) การพัฒนาสตรี และการส่งเสริมสถานภาพสตรีในมิติต่างๆ (๒) การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายสตรี และ (๓) การดำเนินการตามเงื่อนไขและมาตรฐานในระดับสากล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปสู่การมีสังคมที่เสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยที่สตรีทุกกลุ่มเป้าหมายมีโอกาสและมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อย่างเต็มศักยภาพและเท่าเทียมกัน

๕.๕.๓.๒ วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาและปรับปรุงมาตรการ กฎหมาย กลไก และกระบวนการที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี เพื่อนำไปสู่การมีสังคมที่เท่าเทียมกัน สตรีมีโอกาสและมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง อย่างเต็มศักยภาพและเท่าเทียมกัน ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และปัญหาความยากจนของกลุ่มเป้าหมายสตรีที่ด้อยโอกาส

๕.๕.๓.๓ เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑) มีการทบทวนและกำหนดมาตรการ กฎหมาย กฎระเบียบ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี เพื่อเอื้ออำนวยให้การพัฒนาสตรีดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การมีสังคมที่เท่าเทียมกัน สตรีมีโอกาสและมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเต็มศักยภาพและเท่าเทียมกัน

๑.๑) กฎหมาย กฎระเบียบ และเงื่อนไขต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสตรี การเลือกปฏิบัติ และความไม่เท่าเทียมกัน ได้รับการทบทวน แก้ไข หรือมีการพัฒนาปรับปรุง หรือกำหนดในช่วงห้าปีข้างหน้า

๑.๒) ระดับความสำเร็จของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดในระดับสากลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตรี

๑.๓) กำหนดให้มีการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีเข้าสู่แผนปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน เพื่อให้การพัฒนาสตรีเข้าสู่การพัฒนาระบบหลักของการพัฒนาในหน่วยงานภาครัฐ (Mainstreaming Development)

๑.๔) หน่วยงานภาครัฐมีการจัดสรรงบประมาณ ที่คำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างทางเพศ (Gender Responsive Budgeting)

๑.๕) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณ ที่คำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างทางเพศ (Gender Responsive Budgeting)

๒) การติดตามประเมินผลการดำเนินงานกำหนดมาตรการ กฎหมาย และเงื่อนไขต่างๆ มีประสิทธิภาพประสิทธิผล

๒.๑) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลประเด็นกฎหมาย กฎระเบียบ และเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตรีอย่างเป็นระบบ

๒.๒) กลไกการติดตามผลมีการดำเนินงานและรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

๕.๕.๓.๔ แนวทางการพัฒนา

๑) การพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการทบทวนกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสตรีในมิติต่างๆ ทุกมิติ และสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย

๑.๑) ศึกษาวิจัยและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายต่างๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันที่ยังมีปัญหา หรือล้าสมัยไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล จัดลำดับความสำคัญ และกำหนดแผนงาน รวมถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน

๑.๒) ดำเนินการตามแผนที่กำหนดและพัฒนาระบบการติดตามความก้าวหน้าในการแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ เพื่อให้เอื้อให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม องค์กร ชุมชน และครอบครัว

๑.๓) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ขั้นตอน ความก้าวหน้า ประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการปรับปรุง หรือกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒) การกำหนดเงื่อนไขการพัฒนาสตรีเข้าสู่แผนปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐทุกระดับ (Mainstreaming Development)

๒.๑) กำหนดให้หน่วยภาครัฐมีการกำหนดแผนงานและงบประมาณที่สะท้อนการพัฒนาสตรีในมิติต่างๆ ตามพันธกิจที่กฎหมายกำหนดของหน่วยงานแต่ละหน่วยงาน รวมถึงประเด็นการสร้าง ความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายในการบริหารงาน เช่น การกำหนดโครงการเพื่อให้ความรู้แก่ข้าราชการในการ ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายสตรี การพัฒนาทักษะความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับประเด็น การล่วงละเมิดทางเพศ เป็นต้น

๒.๒) กำหนดให้หน่วยงานเก็บข้อมูลสถิติแยกเพศของกลุ่มเป้าหมายที่รับผิดชอบ ข้อมูลผลการดำเนินงาน และเปิดเผยข้อมูลต่างๆ ต่อสำนักงบประมาณและหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีการเปิดเผย ข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ประชาชนที่สนใจสามารถสืบค้นข้อมูลได้

๒.๓) พัฒนาหลักสูตรและองค์ความรู้ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในประเด็น การจัดสรรงบประมาณ การวิเคราะห์งบประมาณ การวางแผนงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ และการติดตาม ผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่คำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างทางเพศแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งระบบ

๒.๔) พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อนำข้อมูล และผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อไป

๓) การส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการด้านการพัฒนาสตรี

๓.๑) ส่งเสริมสถาบันการศึกษาทุกระดับ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และส่วนกลาง รวมถึงหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ให้ทำการศึกษา วิจัย พัฒนาระบบสารสนเทศ นวัตกรรม และจัดการความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนาสตรีอย่างต่อเนื่อง

๓.๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยง วิเคราะห์ และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ ด้านการส่งเสริมบทบาทและพัฒนาสตรี การลดความรุนแรงในครอบครัว ชุมชน และสังคม ที่มีอยู่ในหน่วยงานต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงาน

๓.๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสื่อ อาทิ สื่ออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับความรู้ด้านสตรี ในมิติต่างๆ การจัดทำคู่มือสตรีในการพัฒนาตนเอง การดูแลรักษาสุขภาพ การเลี้ยงดูบุตรหลานให้เป็นผู้ที่ชาญฉลาด ทางปัญญาและอารมณ์ การพัฒนาสังคม การมีบทบาททางการเมือง และเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมายทั้งกลุ่มสตรี และชุมชนอย่างทั่วถึง

๓.๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะให้กับ บุคลากร และผู้ปฏิบัติงานด้านครอบครัวอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้มีองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการ ปฏิบัติงาน และทันต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น

๓.๕) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสื่อสาร แลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ ระหว่างประเทศ และการปฏิบัติตามพันธกรณีและอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

๕.๕.๓.๕ หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงบประมาณ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา) กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน

หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวง/กรมทุกหน่วยงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รัฐสภา

๕.๕.๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ กำหนดมาตรการเฝ้าระวัง จัดปัจจัยเสี่ยง ป้องกัน คัดกรอง ช่วยเหลือและเยียวยา (Protective and Corrective Measures)

ประเด็นการพัฒนาสตรีมีปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ชุมชน และสังคมที่เป็นปัญหาใหญ่ของสังคมที่จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน ทั้งด้านการป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาอย่างจริงจัง เนื่องจากเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน โดยรากเหง้าของปัญหามาจากค่านิยมและเจตคติของสังคมที่กำหนดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย ถึงแม้จะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ออกมาเพื่อสร้างมาตรการป้องกันและเยียวยาทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงไม่ให้เกิดซ้ำหรือทวีความรุนแรงมากขึ้น แต่ปัญหาความรุนแรงไม่ได้ลดน้อยลงแต่อย่างใด ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี สะท้อนถึงความตั้งใจมั่นของประชาคมโลกต่อเป้าหมายความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพ สำหรับสตรีทุกคน ทุกหนแห่ง ซึ่งระบุประเด็นที่น่าห่วงใยเป็นพิเศษ ๑๒ ประเด็น อันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความเสมอภาคระหว่างหญิงชายและการเสริมพลังให้สตรี โดยเฉพาะการจัดความรุนแรงและลดปัญหาความยากจน จากการศึกษาข้อมูลพบว่า สตรีที่ถูกกระทำรุนแรงทางเพศ เกิดจากผู้กระทำที่เป็นบุคคลภายในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดมากกว่าบุคคลที่ไม่เคยรู้จัก อีกทั้งพบว่าสถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่เป็นที่พักของผู้เสียหายเอง ความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวและชีวิตคู่ เป็นปัญหาที่สำคัญยิ่ง อันเกิดจากเงื่อนไขของความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีความก้าวหน้าในความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาความรุนแรงที่เกิดกับผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังเป็นปัญหาสำคัญที่ยังต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยจากข้อมูลของศูนย์พึ่งได้ พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีเด็กและผู้หญิงถูกกระทำรุนแรงในทุกด้านมาขอรับความช่วยเหลือ จำนวน ๑๒,๕๕๒ คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวน ๒,๐๔๐ คน โดยเป็นผู้หญิงร้อยละ ๕๑.๙๕ และเป็นเด็กหญิงอายุ ๑๐ – ไม่เกิน ๑๕ ปี ถูกกระทำรุนแรงมากที่สุดถึงร้อยละ ๔๗.๐๖ และถูกกระทำรุนแรงทางเพศมากที่สุด ร้อยละ ๗๔.๙๐ ส่วนใหญ่ผู้ที่กระทำกับเด็ก คือ แฟน ทั้งนี้สาเหตุมาจากสภาพแวดล้อม ซึ่งสถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่จะเป็นบ้านของผู้กระทำ และบ้านที่เด็กอยู่อาศัย ในกลุ่มของผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุ ๒๕ – ไม่เกิน ๔๕ ปี ถึงร้อยละ ๕๑.๙๕ ที่เป็นการกระทำรุนแรงจากคู่สมรสมากที่สุดถึงร้อยละ ๔๙.๔๑ ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากสัมพันธภาพในครอบครัว โดยถูกกระทำรุนแรงทางกายมากที่สุด ซึ่งสถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่จะเป็นที่บ้านตนเองและบ้านผู้กระทำ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นจากปัจจัย ได้แก่ ค่านิยมและเจตคติที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย พฤติกรรมการดื่มสุรา ติดสารเสพติด ติดการพนัน การทะเลาะวิวาท รวมทั้งปัญหาเศรษฐกิจ สืบถามกอนาจาร ฯลฯ ส่งผลให้เกิดการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงในสังคมได้

นอกจากนี้ปัญหาความยากจนของสตรี ประกอบไปด้วย รายได้ไม่เท่าเทียมกัน สภาพการทำงานที่ไม่เป็นธรรม การทำงานที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และภาระหนี้สิน โดยเริ่มปรากฏว่าสตรีที่ต้องรับภาระหนี้สินของครอบครัวมีจำนวนเพิ่มขึ้น รวมถึงการเป็นหนี้สินจากการดำเนินโครงการของภาครัฐในช่วงที่ผ่านมา เช่น การกู้ยืมเงินจากกองทุนต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งกระแสโลกาภิวัตน์และพัฒนาการด้านการเงินยังส่งผลให้สตรีจำนวนไม่น้อยที่ประสบปัญหาการเป็นหนี้บัตรเครดิต รวมทั้งการเป็นหัวหน้าครัวเรือนและมีภาระในการเลี้ยงดูครอบครัว

๕.๕.๔.๑ เป้าประสงค์

ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าประสงค์ที่จะสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมไทยให้เป็นสังคมที่สงบสุข มั่นคงปลอดภัย สตรีอยู่ในครอบครัว ชุมชน และสังคมที่อบอุ่นและมั่นคงปลอดภัย ปราศจากความรุนแรงทุกรูปแบบ เป็นสังคมที่เท่าเทียม ปราศจากความเหลื่อมล้ำ และมีการช่วยเหลือเยียวยากลุ่มสตรีที่ประสบปัญหาความยากจน เช่น กลุ่มเป้าหมายสตรีที่ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุที่ขาดที่พึ่ง กลุ่มสตรีผู้พิการ เป็นต้น

๕.๕.๔.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อสร้างสังคมไทยเป็นสังคมที่สงบสุข มั่นคงปลอดภัย สตรีอยู่ในครอบครัว ชุมชน และสังคมที่อบอุ่นและมั่นคงปลอดภัย ปราศจากความรุนแรงทุกรูปแบบ

๒) ลดหรือขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และป้องกันและแก้ไขปัญหาความยากจนของกลุ่มเป้าหมายสตรีที่ด้อยโอกาสต่างๆ

๕.๕.๔.๓ เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑) สังคมไทยมีระบบและกลไกที่ป้องกัน เยียวยา และแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆ ที่กระทบต่อสตรีทุกกลุ่ม ทุกวัย

๑.๑) มีการจัดทำและทบทวนมาตรฐานสำหรับการป้องกันเยียวยา การแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆ ที่กระทบต่อสตรีทุกกลุ่ม ทุกวัย

๑.๒) การรณรงค์เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับระบบและกลไกการป้องกันปัญหาสังคมที่กระทบต่อสตรีทุกกลุ่ม ทุกวัย อย่างต่อเนื่อง

๑.๓) กระบวนการบังคับใช้กฎหมายและเอาผิดผู้กระทำความผิดมีประสิทธิภาพ โดยผู้กระทำผิดได้รับโทษหรือการบำบัด และผ่านกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมเสียแล้วไม่กลับไปก่อปัญหาอีก

๑.๔) มีการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรงของสตรีและเด็กอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รวมถึงข้อมูลจำนวนผู้ที่เข้ามาร้องเรียนหรือร้องทุกข์

๑.๕) บุคลากรภาครัฐ ชุมชน และองค์กรเครือข่าย มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความรุนแรงในสังคม และสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๖) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบป้องกันความรุนแรงในชุมชนในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

๒) กำหนดมาตรการหรือแนวทางเพื่อนำไปสู่การลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ป้องกันและแก้ไขปัญหาความยากจนของกลุ่มเป้าหมายสตรีที่ด้อยโอกาส

๒.๑) รายได้เฉลี่ยต่อหัวของสตรีในกลุ่มเป้าหมายที่มีรายได้ต่ำหรือยากจน มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น

๒.๒) สัดส่วนของสตรีที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

๒.๓) สตรีมีความรู้และมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมสูงอายุ

๕.๕.๔.๔ แนวทางการพัฒนา

๑) การลดและจัดการความรุนแรงต่อสตรี ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม ทุกรูปแบบ

๑.๑) ผนวกและพัฒนากลไกทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม สนับสนุนให้ทุกชุมชนมีแนวทางดำเนินการเพื่อให้ความคุ้มครองแก่เด็กและสตรีที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและสังคม

๑.๒) ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และการเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการลดความรุนแรงต่อสตรี การล่วงละเมิดทางเพศ และการค้ามนุษย์ รวมทั้งการใช้มาตรการการลงโทษทางสังคมแก่ผู้กระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรี

๑.๓) ประชาสัมพันธ์และรณรงค์เผยแพร่กฎหมายใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความรุนแรงต่อสตรี ข้อมูลข่าวสาร และสถานที่ให้บริการความช่วยเหลือในเรื่องปัญหาความรุนแรงให้แก่สตรีให้ประชาชนและหน่วยที่เกี่ยวข้องทราบ

๑.๔) จัดมาตรการพิเศษเพื่อเยียวยาสตรีและเด็กที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงทุกรูปแบบ เช่น สตรีและเด็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สตรีที่ได้รับผลกระทบจากการก่อการร้าย สตรีที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทุกรูปแบบ เป็นต้น

๑.๕) ขยายพื้นที่และเพิ่มช่องทาง เช่น Social Network เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการ และพัฒนารูปแบบการทำงานให้มีการช่วยเหลืออย่างทั่วถึงในทุกระดับ (ระดับชุมชน จังหวัด ภูมิภาค และประเทศ) เพื่อให้สตรีที่ตกเป็นเหยื่อเข้าถึงบริการได้ทันเวลา

๑.๖) สร้างจิตสำนึกให้กับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการกับผู้ถูกกระทำความรุนแรง รวมไปถึงการรณรงค์และการปลูกฝังจรรยาบรรณในหน้าที่ของตนให้กับผู้ทำงานในด้านนี้

๒) การส่งเสริมและจัดการศึกษาวิจัย และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการลดความรุนแรง และการพิทักษ์สิทธิของเด็กหญิงและสตรีที่ถูกคุกคามทุกรูปแบบ

๒.๑) สนับสนุนให้มีการผลิตงานวิจัยเชิงนโยบายเกี่ยวกับการลดความรุนแรง และการพิทักษ์สิทธิของเด็กหญิงและสตรีที่ถูกคุกคามทุกรูปแบบ เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายพัฒนาระบบการแพทย์และสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของสตรี

๒.๒) สนับสนุนการวิจัยระดับชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการทำวิจัยเกี่ยวกับการลดความรุนแรง และการพิทักษ์สิทธิของเด็กหญิงและสตรีที่ถูกคุกคามทุกรูปแบบ

๓) การลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน และป้องกันและแก้ไขปัญหาความยากจนในกลุ่มเป้าหมายสตรีที่ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ

๓.๑) สนับสนุนให้สตรีและเยาวชนสตรีกลุ่มที่ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ สามารถเข้าถึงและรับการศึกษาที่มีคุณภาพ หรือได้รับการฝึกทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ

๓.๒) ทบทวนและจัดระบบการคุ้มครองทางสังคม และสวัสดิการที่เหมาะสมให้แก่สตรีกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เช่น การจัดการดูแลให้ได้รับเบี้ยยังชีพคนพิการ หรือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพสุจริตเพื่อเพิ่มรายได้ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับกลุ่มเป้าหมายสตรีพิการ หรือผู้สูงอายุ

๓.๓) ขยายบริการสาธารณะพื้นฐานที่มีคุณภาพ เช่น บริการด้านสุขภาพ การบริการด้านการเรียนรู้โดยสื่อสารสนเทศสมัยใหม่ ให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ห่างไกล

๓.๔) สร้างโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายสตรีที่ต้องการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ โดยการพัฒนาทักษะ ความชำนาญ และความรู้เกี่ยวกับอาชีพนั้น การขยายโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ และองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพและการสนับสนุนด้านการตลาด ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะในการบริหารการเงิน เงินทุน และหนี้สินอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

๓.๕) ส่งเสริมชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสตรีในแต่ละพื้นที่ และมีบทบาทสำคัญในการดูแลกลุ่มสตรีผู้ที่ตกอยู่ในภาวะลำบาก

๔) การส่งเสริมและเตรียมความพร้อมสำหรับสตรีเพื่อเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างมีศักยภาพ มีคุณภาพ และมีศักดิ์ศรี

๔.๑) ให้ความรู้ความเข้าใจแก่สตรีทุกวัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม เพื่อก้าวสู่การเป็นผู้สูงอายุในอนาคต โดยให้ความรู้ในมิติต่างๆ ได้แก่ การออมเพื่อบริณาคต การรักษาสุขภาพกายและจิต รวมถึงการสร้างพฤติกรรมรักษาสภาพ การสร้างสถาบันครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคง และการยึดมั่นและถือปฏิบัติในหลักคุณธรรม

๔.๒) กำหนดมาตรการจูงใจสตรีและเยาวชนสตรีมีการเตรียมความพร้อมเพื่อบริณาคต โดยเฉพาะการสร้าง ความมั่นคงด้านการเงิน และสถาบันครอบครัว

๔.๓) ส่งเสริมให้ชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงวัยและมีการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่มีผู้สูงวัยและสตรีในชุมชนร่วมดำเนินการ หรือผู้สูงวัยที่ได้รับการดูแลจากผู้ที่อยู่ในชุมชน

๕.๕.๔.๕ หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

หน่วยงานสนับสนุน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน คณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รัฐสภา

๕.๕.๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ สร้างความเข้มแข็งของกลไก และกระบวนการพัฒนาสตรี (Strengthen WID Mechanism and Processes)

กลไกที่ขับเคลื่อนการพัฒนามีความสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของสตรี ประเทศไทยได้กำหนดกลไกระดับต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสตรี สร้างความเสมอภาค และจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ โดยมีการจัดตั้งกลไกออกเป็น ๓ ระดับ คือ ๑) **กลไกทางรัฐสภา** ซึ่งมีหน้าที่ในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับสตรี รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ และต่างประเทศ ๒) **กลไกระดับชาติ** ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย และแผนระดับชาติเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทสตรี การเสนอให้มีกฎหมายหรือปรับปรุงกฎหมาย รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน โดยมีกรมกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว (สค.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกลไกประสานงานกลาง และ ๓) **กลไกส่วนกลาง ส่วนจังหวัด และองค์กรเครือข่าย** ในส่วนของกลไกการส่งเสริมและพัฒนาสตรีของ องค์กรภาครัฐส่วนกลางนั้น มีการแต่งตั้งผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officer – CGEO) และศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคและเท่าเทียมทางเพศ (Gender Focal Point – GFP) ซึ่งเป็นกลไกที่จัดตั้งขึ้นใน ๑๙ กระทรวง จาก ๒๐ กระทรวง (ยกเว้นกระทรวงกลาโหม) รวม ๑๓๕ หน่วยงาน ประกอบด้วย ๑๓๐ หน่วยงานระดับกรม และ ๕ หน่วยงานอิสระ หน่วยงานดังกล่าวมีการจัดทำและดำเนินการตามแผนแม่บทด้านการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ กลไกส่วนจังหวัดจะมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ซึ่งมีการกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและเด็ก กำหนดนโยบายและแผนงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นอกจากนี้ยังดำเนินการประสานงานกับองค์กรสตรี ในท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเพิ่มศักยภาพและส่งเสริมสิทธิสตรี นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรีประจำจังหวัด อำเภอ และตำบล ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เพื่อส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครองของประเทศ ซึ่งโครงการและกิจกรรมของคณะกรรมการดังกล่าวที่เกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศและการพัฒนาสตรีจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณและวิชาการจากส่วนกลาง

แม้ว่าจะมีการจัดตั้งกลไกต่างๆ แต่ปัญหาจากความอ่อนแอขององค์กรและกลไกการพัฒนาสตรีระดับต่างๆ โดยเฉพาะองค์กรและกลไกพัฒนาสตรีที่มีบทบาทในการผลักดันการกำหนดนโยบาย ขับเคลื่อน และส่งเสริมการพัฒนาสตรีทุกระดับ ยังขาดศักยภาพ ความตั้งใจ ค่านิยมหลัก และความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะความรู้ และทักษะในการพัฒนายุทธศาสตร์ การจูงใจ และการต่อรองอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนการสร้างพลังอำนาจในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสตรี ซึ่งพบว่า กลไกของกลุ่มสตรีในระดับต่างๆ ยังไม่มีความเข้มแข็ง ขาดทักษะต่างๆ ที่จะทำให้อกลุ่มสตรีสามารถรวมตัวกันทำกิจกรรมต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ ทักษะในการบริหารโครงการ ทักษะในการต่อรอง ทักษะในการบริหารทางการเงิน เป็นต้น

๕.๕.๕.๑ เป้าประสงค์

กลไกการพัฒนาสตรีทุกระดับเป็นกลไกในการพัฒนาสตรีให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรีอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และกระบวนการพัฒนาสตรีได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสม สามารถบูรณาการและดำเนินงานด้านการพัฒนาสตรีร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนระดับชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๕.๕.๕.๒ วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของกลไกทุกระดับ และเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาสตรีให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อเป็นกลไกและแนวทางหลักในการพัฒนาสตรีในทุกระดับ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนระดับชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๕.๕.๕.๓ เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑) กลไกและองค์กรการพัฒนาสตรีทุกระดับ ทุกภาคส่วนมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพ ประสิทธิภาพประสิทธิผล สามารถเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรีในทุกระดับ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนระดับชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๑.๑) กลไกสตรีระดับกระทรวง/กรม (CGEO/GFP) มีการดำเนินงานและรายงานผลการดำเนินงานด้านสตรีของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง

๑.๒) กลไกสตรีในระดับพื้นที่มีการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาสตรีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๑.๓) บุคลากรที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาสตรีในระดับนโยบายได้รับการพัฒนาความรู้และศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

๑.๔) บุคลากรที่ทำงานด้านสตรีในระดับพื้นที่ ได้รับข้อมูลหรือสามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้ด้านการพัฒนาสตรี การแก้ไขปัญหา ประเด็นทางกฎหมาย และส่งเสริมศักยภาพและโอกาสสำหรับสตรีกลุ่มต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

๑.๕) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจประเด็นการพัฒนาสตรี และมีการดำเนินงานด้านสตรีในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

๑.๖) องค์กรธุรกิจเอกชนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสตรีเพิ่มขึ้น

๒) กระบวนการพัฒนาสตรีได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสม คล่องตัว สามารถบูรณาการและดำเนินงานด้านการพัฒนาสตรีร่วมกันกับเครือข่ายภาครัฐระดับต่างๆ (ส่วนกลาง ภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒.๑) กระบวนการพัฒนาสตรีได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสม คล่องตัว สามารถบูรณาการอย่างน้อยปีละ ๑ ระบบ

๒.๒) การดำเนินงานของกระบวนการที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๕.๕.๕.๔ แนวทางการพัฒนา

๑) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกการพัฒนาศาสตร์ในทุกระดับ ทั้งระดับชาติ ท้องถิ่น องค์กรพัฒนาภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

๑.๑) ทบทวนและศึกษาโครงสร้างการทำงานของกลไกการพัฒนาศาสตร์ทุกระดับ เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการปรับปรุงรูปแบบและแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรในแต่ละระดับ

๑.๒) รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลไกการพัฒนาศาสตร์ โดยการศึกษาเปรียบเทียบจากบทเรียนและประสบการณ์ของประเทศต่างๆ ทั้งหลักการและแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถสำหรับองค์กรสตรีที่เหมาะสม โดยจัดทำเป็นคู่มือ หรือพัฒนาหลักสูตรเพื่อเผยแพร่ความรู้ในการบริหารงานด้านการพัฒนาศาสตร์

๑.๓) กระตุ้นและสนับสนุนให้องค์กรทุกระดับพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร และกลไกสตรีที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานแต่ละระดับ โดยเฉพาะองค์กรและกลไกการพัฒนาศาสตร์ในระดับชุมชน เพื่อให้เครือข่ายทุกระดับสามารถมีบทบาทในการดำเนินงานด้านสตรีอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์ และยั่งยืน

๑.๔) บูรณาการงานด้านการพัฒนาศาสตร์สู่ระดับท้องถิ่น และสนับสนุนให้เกิดการทำงานเป็นเครือข่ายระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและท้องถิ่น การทำงานร่วมกับเครือข่ายสตรีหรือกลุ่มสตรีในระดับพื้นที่

๒) การพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนการพัฒนาศาสตร์ของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรและกลไกสตรีระดับต่างๆ ให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน

๒.๑) พัฒนาความรู้ความสามารถและปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับต่างๆ ที่มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสตรีในทุกมิติ เพื่อลดปัญหาอคติในประเด็นหญิงชาย

๒.๒) พัฒนาและสร้างบุคลากรที่ทำงานเชิงวิชาการ เช่น นักวิชาการ นักวิจัยในภาครัฐ สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย และนักพัฒนาระดับต่างๆ ให้มีความรู้เกี่ยวกับประเด็นสตรี บทบาทหญิงชาย และประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศาสตร์ เพื่อจะสามารถบูรณาการในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๓) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ทำงานในองค์กรและกลไกการพัฒนาศาสตร์

๒.๔) พัฒนาและสร้างความเข้มแข็งกลไกกลางเพื่อการพัฒนาศาสตร์ เครือข่าย และองค์กรพัฒนาศาสตร์ระดับต่างๆ ซึ่งรวมถึงองค์กรสตรีระดับชุมชน องค์กรพัฒนาภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัย เป็นต้น ให้มีความรู้ความสามารถ และมีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และ/หรือตามบทบาทภารกิจ โดยมีการพัฒนาองค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง มีการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินงานด้านนโยบาย ส่งเสริมการศึกษาประเด็นเชิงนโยบาย การพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อเป็นแกนนำในการพัฒนาศาสตร์ของประเทศ การติดตามประเมินผลการพัฒนาศาสตร์ของประเทศ รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาศาสตร์ในระดับกระทรวง/กรม (ทั้ง CGEO และ GFP)

๓) การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรและกลไกสตรีระดับต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากลไกที่มีความเข้มแข็งในอนาคต

๓.๑) สร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการพัฒนาสตรีแก่บุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และจัดสรรทรัพยากร

๓.๒) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลสถิติด้านสตรี โดยกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ มีการจัดเก็บข้อมูลแยกเพศอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดเป็นเงื่อนไขจำเป็นที่ต้องรายงานในกฎหมาย

๓.๓) กำหนดทรัพยากรและงบประมาณในการดำเนินงานที่คำนึงถึงประเด็นสตรี

๓.๔) บูรณาการงบประมาณในส่วนกลางกับทรัพยากรในระดับท้องถิ่นและชุมชน เพื่อเร่งพัฒนาสตรีในระดับชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

๔) การวางแผนทางและส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายขององค์กรและกลไกการพัฒนาสตรีให้สามารถทำงานร่วมกัน ทั้งระหว่างองค์กรสตรีและองค์กรอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑) เชื่อมโยงภาคีเครือข่ายสตรีกับเครือข่ายอื่นๆ ในระดับภาคหรือจังหวัด เพื่อติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยมีคณะทำงานในระดับชุมชน อำเภอ และจังหวัด เพื่อการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๔.๒) ให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรและกลไกการพัฒนาสตรี เพื่อให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๕) การศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้บทบาทขององค์กรและกลไกสตรี ตลอดจนกระบวนการพัฒนาสตรี เพื่อนำไปสู่การกำหนดรูปแบบการพัฒนาสตรีที่สามารถบูรณาการและทำงานร่วมกับเครือข่ายภาคีระดับต่างๆ และนำไปสู่นวัตกรรมของกระบวนการบริหารแผนพัฒนาสตรี และแนวทางการส่งเสริมองค์กรภาคีระดับต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ

๕.๑) กระตุ้นหรือสนับสนุนสถาบันการศึกษาหรือสถาบันวิจัยให้ทำวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาองค์กรสตรี หรือการวิจัยเพื่อประเมินผลและติดตามผลองค์กรและกลไกสตรีในทุกด้าน และทุกระดับ

๕.๒) วางแนวทางการนำผลการศึกษามาใช้ในการพัฒนาองค์กร กลไก และกระบวนการการพัฒนาสตรีอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๕.๕.๕.๕ หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานกฤษฎมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานงบประมาณ) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ) กระทรวงการคลัง กระทรวงยุติธรรม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงมหาดไทย

หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวง/กรมทุกหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาภาคเอกชน สถาบันวิจัย และสถาบันการศึกษา คณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รัฐสภา

๖. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์การปฏิบัติ

ความสำเร็จในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ ขึ้นอยู่กับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ทันตามเวลาที่เหมาะสม รวมถึงมีกระบวนการติดตามผลและการรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะๆ

๖.๑ หลักการสำคัญ

เพื่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนและการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ โดยเน้นหลักความสำคัญ ดังนี้ (๑) การยึดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป้าหมายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) เป็นกรอบในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์ เพื่อบรรลุเป้าหมายสุดท้ายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (๒) บูรณาการเป้าหมายทิศทางและเป้าหมายในยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์ เข้าสู่แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานหลักในภาครัฐทุกหน่วย (๓) กระจ่ายการพัฒนางานสู่พื้นที่โดยอาศัยกลไกการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาภาคเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม และสื่อมวลชน โดยให้ความสำคัญในการดำเนินงานรูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาศูนย์ และหลักการบูรณาการยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์ เข้าสู่แนวทางการปฏิบัติตามภารกิจหลักและบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานทุกระดับ (๔) ใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนา (๕) จัดทำฐานข้อมูล และสร้างกลไกในการติดตามการปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการกำหนดแนวทางในการประเมินผลสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง

๖.๒ วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ได้แก่

- ๑) เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์สู่การปฏิบัติ ด้วยการมีส่วนร่วมขององค์กรและภาคีทุกภาคส่วน
- ๒) เพื่อบูรณาการแผนงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนและภาคประชาชน ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์สู่การปฏิบัติ
- ๓) เพื่อให้มีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ทั้งในภาพรวมและในระดับพื้นที่

๖.๓ แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

- ๑) วางแผนและกำหนดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์สู่การปฏิบัติ พร้อมจัดทำคู่มือการแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ เพื่อเผยแพร่แก่องค์กรภาคีทุกภาคส่วนให้สามารถนำไปจัดทำแผนงานโครงการ และกิจกรรมต่างๆ

๒) สร้างความรู้ความเข้าใจแก่หน่วยงานหลักทั้งในภาครัฐ ส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรเครือข่ายพัฒนาสตรีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักการสำคัญ และพร้อมเข้าร่วมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ ผู้การปฏิบัติ โดยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวเป็นหน่วยงานหลักในการประสานกับองค์กรต่างๆ โดยเน้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ เป็นแผนปฏิบัติการ โดยกำหนดแนวทางการบูรณาการผ่านแผนงานระดับกระทรวง และ/หรือ กรม รวมทั้งอาจจะพิจารณาจัดสรรงบประมาณสมทบตามแผนงานบางส่วนที่เหมาะสมด้วย

๓) บูรณาการยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ กับแผนงานและโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาภาคเอกชน องค์กรภาคธุรกิจเอกชน ชุมชนและภาคประชาชนระดับต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนภารกิจตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนผลักดันให้กลไกนอกภาครัฐมีส่วนร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ เพิ่มขึ้น

๔) กำหนดกลไกการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ ทั้งในภาพรวมและในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และ/หรือให้มีการปรับแผนในครั้งครั้งแผนตามความเหมาะสม

๕) สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ ผู้การปฏิบัติของภาคีต่างๆ ดังนี้

๕.๑) เลือக்கิจการผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีฯ เป็นระยะ โดยเน้นกิจกรรมโครงการที่เป็นการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) หรือกิจกรรมโครงการที่เป็นนโยบายสำคัญ

๕.๒) เผยแพร่ผลการศึกษา และนำผลการศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้มาใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนา

๕.๓) ปรับปรุงกฎระเบียบและกฎหมายต่างๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรีในระดับต่างๆ

๕.๔) จัดทำฐานข้อมูลการพัฒนาที่สาธารณชนสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์

๕.๕) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและภาคีต่างๆ

๕.๖) สร้างช่องทางให้ประชาสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสตรีอย่างกว้างขวาง ทั้งในภาพรวมและในระดับพื้นที่

๖) พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรและกลไกการพัฒนาสตรี ในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานแบบการประสานเครือข่าย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ข้อมูลสถานภาพการพัฒนาศรี

ตารางที่ ๑ เปรียบเทียบจำนวนประชากรทั่วราชอาณาจักร ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ และปี พ.ศ. ๒๕๕๘

เพศ	จำนวนประชากร			
	๒๕๕๙	ร้อยละ	๒๕๕๘	ร้อยละ
ชาย	๓๑,๐๐๗,๘๕๗	๔๙.๓๕	๓๒,๒๘๐,๘๘๖	๔๙.๑๑
หญิง	๓๑,๘๒๐,๘๔๙	๕๐.๖๕	๓๓,๔๔๘,๒๑๒	๕๐.๘๙
รวม	๖๒,๘๒๘,๗๐๖	๑๐๐.๐๐	๖๕,๗๒๙,๐๙๘	๑๐๐.๐๐

ที่มา : สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ๒๕๕๘

http://stat.bora.dopa.go.th/stat/pk/pk_58.pdf สืบค้นวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๙

ตารางที่ ๒ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๗ พ.ศ. ๒๕๕๒ และ พ.ศ. ๒๕๕๘
จำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ

กลุ่มอายุ	๒๕๔๗			๒๕๕๒			๒๕๕๘		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
อายุ ๑๕ – ๓๙ ปี	๙.๖	๙.๗	๙.๗	๑๐.๒	๑๐.๗	๑๐.๕	๑๐.๒	๑๐.๙	๑๐.๕
อายุ ๔๐ – ๕๙ ปี	๗.๑	๖.๑	๖.๖	๗.๗	๗.๐	๗.๓	๗.๗	๗.๕	๗.๘
อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป	๓.๙	๓.๔	๓.๙	๕.๑	๓.๙	๔.๕	๕.๖	๔.๕	๕.๐

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลตัวอย่างของการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร รอบที่ ๓ สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๓ และข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๘ https://www.m-society.go.th/article_attach/16266/19202.pdf

ตารางที่ ๓ ร้อยละของประชากรสูงอายุ จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ
และอัตราการอ่านออกเขียนได้ พ.ศ. ๒๕๕๗ (ผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป)

หน่วย : ร้อยละ

เพศ	ระดับการศึกษา			
	ไม่เคยเรียน/ ต่ำกว่าประถมศึกษา	ประถมศึกษา	สูงกว่าประถมศึกษา	อัตราการ อ่านออกเขียนได้
ชาย	๖๐.๔	๒๒.๘	๑๖.๘	๘๙.๐
หญิง	๖๘.๙	๒๑.๙	๙.๒	๗๗.๔

ที่มา : รายงานผลเบื้องต้นการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

https://www.m-society.go.th/article_attach/14494/18145.pdf สืบค้นวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๙

ตารางที่ ๔ จำนวนนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในระบบโรงเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา
ชั้น และเพศ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

ระดับการศึกษา/ชั้น	จำนวนนักเรียน		
	รวม	ชาย	หญิง
รวมทั้งสิ้น	๑๓,๓๕๘,๗๔๒	๖,๗๔๔,๒๓๙	๖,๖๑๔,๕๐๓
<i>รวมก่อนประถมศึกษา</i>	<i>๑,๗๔๓,๗๑๐</i>	<i>๙๓๒,๘๗๒</i>	<i>๘๑๐,๘๓๘</i>
เตรียมอนุบาล	๒๓,๕๙๑	๑๒,๒๙๔	๑๑,๒๙๗
อนุบาล ๑ (หลักสูตร ๓ ปีของ สช.)	๒๘๔,๑๘๕	๑๔๖,๖๒๖	๑๓๗,๕๕๙
อนุบาล ๒ (สช.)/อนุบาล ๑	๗๒๒,๖๔๘	๓๘๒,๘๗๒	๓๓๙,๗๗๖
อนุบาล ๓ (สช.)/อนุบาล ๒	๗๐๖,๕๔๙	๓๘๗,๕๒๕	๓๑๙,๐๒๔
เด็กเล็ก	๖,๗๓๗	๓,๕๕๕	๓,๑๘๒
<i>รวมประถมศึกษา</i>	<i>๔,๘๗๕,๙๑๕</i>	<i>๒,๖๐๖,๕๘๕</i>	<i>๒,๒๖๙,๓๓๐</i>
ประถมศึกษาปีที่ ๑	๘๒๐,๔๙๘	๔๔๖,๕๘๔	๓๗๓,๙๑๔
ประถมศึกษาปีที่ ๒	๘๑๐,๙๖๘	๔๓๒,๑๗๕	๓๗๘,๗๙๓
ประถมศึกษาปีที่ ๓	๘๐๗,๕๙๐	๔๓๒,๒๒๙	๓๗๕,๓๖๑
ประถมศึกษาปีที่ ๔	๘๑๑,๔๘๐	๔๓๒,๘๔๔	๓๗๘,๖๓๖
ประถมศึกษาปีที่ ๕	๘๑๘,๗๖๗	๔๓๕,๐๘๓	๓๘๓,๖๘๔
ประถมศึกษาปีที่ ๖	๘๐๖,๖๑๒	๔๒๗,๖๗๐	๓๗๘,๙๔๒
<i>รวมมัธยมศึกษา</i>	<i>๔,๓๖๓,๑๖๖</i>	<i>๒,๑๙๓,๙๙๒</i>	<i>๒,๑๖๙,๑๗๔</i>
<i>มัธยมศึกษาตอนต้น</i>	<i>๒,๓๔๔,๘๖๒</i>	<i>๑,๒๑๕,๑๘๒</i>	<i>๑,๑๒๙,๖๘๐</i>
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๘๐๒,๖๗๒	๔๑๘,๙๘๖	๓๘๓,๖๘๖
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๗๗๐,๗๓๑	๓๙๘,๒๗๑	๓๗๒,๔๖๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๗๗๑,๔๕๙	๓๙๗,๙๒๕	๓๗๓,๕๓๔
<i>มัธยมศึกษาตอนปลาย</i>	<i>๒,๐๑๘,๓๐๔</i>	<i>๙๗๘,๘๑๐</i>	<i>๑,๐๓๙,๔๙๔</i>
มัธยมศึกษาปีที่ ๔/ ปวช. ๑	๗๐๕,๘๕๕	๓๔๗,๙๐๑	๓๕๗,๙๕๔
มัธยมศึกษาปีที่ ๕/ ปวช. ๒	๖๒๓,๙๑๕	๒๙๕,๒๑๘	๓๒๘,๖๙๗
มัธยมศึกษาปีที่ ๖/ ปวช. ๓	๖๘๘,๕๓๔	๓๓๕,๖๙๑	๓๕๒,๘๔๓
<i>รวมอุดมศึกษา</i>	<i>๒,๓๗๕,๙๕๑</i>	<i>๑,๐๑๐,๗๙๐</i>	<i>๑,๓๖๕,๑๖๑</i>
<i>รวมปริญญาตรีและต่ำกว่า</i>	<i>๒,๑๘๒,๙๒๐</i>	<i>๙๓๓,๒๐๘</i>	<i>๑,๒๔๙,๗๑๒</i>
ปวส.๑/อนุปริญญา	๑๗๐,๕๓๐	๙๗,๑๔๕	๗๓,๓๘๕
ปวส.๒/อนุปริญญา	๑๗๕,๓๑๓	๑๐๓,๘๗๑	๗๑,๔๔๒
อุดมศึกษาปีที่ ๑	๔๙๐,๑๓๖	๑๙๗,๒๖๕	๒๙๒,๘๗๑
อุดมศึกษาปีที่ ๒	๔๔๖,๗๙๐	๑๗๖,๘๓๗	๒๖๙,๙๕๓

ระดับการศึกษา/ชั้น	จำนวนนักเรียน		
	รวม	ชาย	หญิง
อุดมศึกษาปีที่ ๓	๓๗/๓,๓๙๖	๑๔๖,๐๙๕	๒๒๗,๓๐๑
อุดมศึกษาปีที่ ๔	๓๒๐,๑๓๓	๑๑๙,๔๙๗	๒๐๐,๖๓๖
อุดมศึกษา (ปี ๕-๖)	๒๐๖,๖๒๒	๙๒,๔๙๘	๑๑๔,๑๒๔
รวมสูงกว่าปริญญาตรี	๑๙๓,๐๓๑	๗๗,๕๘๒	๑๑๕,๔๔๙
ประกาศนียบัตรบัณฑิต	๗,๓๘๐	๒,๓๖๙	๕,๐๑๑
ปริญญาโท	๑๕๘,๖๘๒	๖๒,๑๖๑	๙๖,๕๒๑
ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง	๑,๕๓๕	๕๙๐	๙๔๕
ปริญญาเอก	๒๕,๔๓๒	๑๒,๔๖๑	๑๒,๙๗๑
ประกาศนียบัตรหรือหลักสูตรเฉพาะ (ที่บรรจุในอัตราเงินเดือนสูงกว่าปริญญาเอก)	๒	๑	๑

ที่มา : ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ประมวลผลวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยกลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศ
ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ตารางที่ ๕ จำนวนนักเรียนด้อยโอกาส จำแนกตามประเภท และเพศ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

หน่วย : คน

ประเภทของเด็กด้อยโอกาส	ชาย	หญิง	รวม
เด็กถูกบังคับใช้ขายแรงงาน	๗๙	๘๕	๑๖๔
เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศ	๒๐	๓๓	๕๓
เด็กถูกทอดทิ้ง	๕,๕๗๘	๕,๓๗๒	๑๐,๙๕๐
เด็กที่อยู่ในสถานพินิจ	๒๔๙	๑๐๒	๓๕๑
เด็กเร่ร่อน	๕๖๗	๔๗๖	๑,๐๔๓
เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเชื้อ HIV	๗๘๓	๗๕๓	๑,๕๓๖
ชนกลุ่มน้อย	๑๒,๒๙๔	๑๒,๓๖๘	๒๔,๖๖๒
เด็กที่ถูกทำร้าย	๙๖๓	๑,๐๔๑	๒,๐๐๔
เด็กยากจน	๒,๓๑๑,๗๗๖	๒,๒๘๗,๙๐๘	๔,๕๙๙,๖๘๔
เด็กที่มีปัญหายาเสพติด	๕๗๓	๓๙๗	๙๗๐
อื่นๆ	๗๗,๘๓๙	๘๓,๕๑๑	๑๖๑,๓๕๐

ที่มา : สถิติทางการศึกษา, ๒๕๕๘

<http://www.bopp-obec.info/home/wp-content/uploads/2015/09/t38.pdf/> สืบค้นวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๙

ตารางที่ ๖ สถานภาพแรงงาน ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกตามสภาพแรงงาน

หน่วย : ล้านคน

สถานภาพแรงงาน	๒๕๕๙				๒๕๕๙			
	หญิง	ร้อยละ	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ	ชาย	ร้อยละ
ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	๑๖.๗๘	๕๕.๘๗	๑๙.๘๐	๕๕.๑๓	๑๗.๕๘	๕๕.๕๐	๒๐.๙๔	๕๔.๕๐
ผู้มีงานทำ	๑๖.๒๗	๕๕.๕๙	๑๙.๔๒	๕๔.๔๑	๑๗.๒๕	๕๕.๕๕	๒๐.๖๒	๕๔.๔๕
ผู้ว่างงาน	๐.๕๑	๕๕.๗๑	๐.๓๘	๕๔.๒๙	๐.๓๓	๕๗.๐	๐.๓๒	๕๓.๐
ผู้ที่รอฤดูกาล	๐.๑๒	๖๓.๑๖	๐.๐๗	๓๖.๘๔	๐.๐๗	๓๓.๓๓	๐.๑๔	๖๖.๖๗
ผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน	๙.๓๖	๖๖.๖๔	๔.๖๘	๓๓.๓๖	๑๑.๑๘	๖๕.๕๗	๕.๘๗	๓๔.๔๓
อัตราการว่างงาน*	ร้อยละ ๑.๐๖		ร้อยละ ๐.๘๕		ร้อยละ ๐.๔๒		ร้อยละ ๐.๔๗	

หมายเหตุ : * อัตราการว่างงาน = $\frac{\text{ผู้ว่างงาน}}{\text{ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน}} \times 100$

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries03.html> สืบค้นวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๙

ตารางที่ ๗ จำนวนผู้มีงานทำ จำแนกตามสาขาอุตสาหกรรมและเพศ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙

หน่วย : ล้านคน

ประเภทอุตสาหกรรม	๒๕๕๙				
	รวม	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ
ยอดรวม	๓๗.๘๗	๒๐.๖๒	๕๔.๔๕	๑๗.๒๕	๕๕.๕๕
๑. ภาคเกษตรกรรม	๑๑.๑๙	๖.๕๕	๕๘.๕๓	๔.๖๔	๔๑.๔๗
๑) เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๑๑.๑๙	๖.๕๕	๕๘.๕๓	๔.๖๔	๔๑.๔๗
๒. นอกภาคเกษตรกรรม	๒๖.๖๘	๑๔.๐๗	๕๒.๗๔	๑๒.๖๑	๔๗.๒๖
๑) การผลิต	๖.๖๐	๓.๓๔	๕๐.๖๑	๓.๒๖	๔๙.๓๙
๒) การก่อสร้าง	๒.๖๙	๒.๓๐	๘๕.๕๐	๐.๓๙	๑๔.๕๐
๓) การขายส่ง ขายปลีก การซ่อมยานยนต์ และรถจักรยานยนต์	๖.๓๑	๓.๑๑	๔๙.๒๙	๓.๒๐	๕๐.๗๑
๔) การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า	๑.๒๘	๑.๐๖	๘๒.๘๑	๐.๒๒	๑๗.๑๙
๕) ที่พักแรมและการบริการด้านอาหาร	๒.๗๑	๐.๙๐	๓๓.๒๑	๑.๘๑	๖๖.๗๙
๖) กิจกรรมทางการเงิน และการประกันภัย	๐.๕๔	๐.๒๓	๔๒.๕๙	๐.๓๑	๕๗.๔๑
๗) กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	๐.๑๙	๐.๑๑	๕๗.๘๙	๐.๐๘	๔๒.๑๑
๘) การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการบริการสังคมภาคบังคับ	๑.๖๒	๑.๐๒	๖๒.๙๖	๐.๖๐	๓๗.๐๔

ประเภทอุตสาหกรรม	๒๕๕๙				
	รวม	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ
๙) การศึกษา	๑.๒๓	๐.๔๓	๓๔.๙๖	๐.๘๐	๖๕.๐๔
๑๐) กิจกรรมด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	๐.๖๕	๐.๑๓	๒๐	๐.๕๒	๘๐
๑๑) กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	๐.๘๔	๐.๓๓	๓๙.๒๙	๐.๕๑	๖๐.๗๑
๑๒) อื่นๆ *	๒.๐๒	๑.๑๑	๕๔.๙๕	๐.๙๑	๔๕.๐๕

หมายเหตุ : * หมายถึง รวมการทำเหมืองแร่และเหมืองดิน ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ การจัดหา การจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย ของเสีย และสิ่งปฏิกูล ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ กิจกรรมการจ้างงาน ในครัวเรือนส่วนบุคคล กิจกรรมขององค์การระหว่างประเทศ และไม่ทราบ

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๙

ตารางที่ ๘ จำนวนและอัตราร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์

ชั่วโมงต่อสัปดาห์	ผู้มีงานทำ					
	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน (พันคน)	ร้อยละ	จำนวน (พันคน)	ร้อยละ	จำนวน (พันคน)	ร้อยละ
๐ ชั่วโมง	๑๐๕.๖	๐.๕๑	๗๘.๖	๐.๔๕	๑๘๔.๒	๐.๔๘
๑ - ๙ ชั่วโมง	๑๑๑.๗	๐.๕๔	๑๐๒.๐	๐.๕๘	๒๑๓.๗	๐.๕๖
๑๐ - ๑๙ ชั่วโมง	๔๔๑.๔	๒.๑๒	๔๑๙.๙	๒.๓๙	๘๖๑.๓	๒.๒๔
๒๐ - ๑๙ ชั่วโมง	๑,๑๗๖.๓	๕.๖๔	๑,๐๙๒.๑	๖.๒๓	๒,๒๖๘.๔	๕.๙๑
๓๐ - ๓๔ ชั่วโมง	๘๔๐.๙	๔.๐๔	๘๐๒.๓	๔.๕๗	๑,๖๔๓.๒	๔.๒๘
๓๕ - ๓๙ ชั่วโมง	๒,๒๑๓.๐	๑๐.๖๒	๒,๑๐๘.๐	๑๒.๐๒	๔,๓๒๑.๐	๑๑.๒๖
๔๐ - ๔๙ ชั่วโมง	๑๐,๑๓๐.๑	๔๘.๖๑	๘,๕๐๕.๘	๔๘.๔๙	๑๘,๖๓๕.๙	๔๘.๕๖
๕๐ ชั่วโมงขึ้นไป	๕,๘๑๙.๓	๒๗.๙๓	๔,๔๓๑.๗	๒๕.๒๗	๑๐,๒๕๑.๐	๒๖.๗๑
ยอดรวม	๒๐,๘๓๘.๓	๑๐๐.๐๐	๑๗,๕๔๐.๔	๑๐๐.๐๐	๓๘,๓๗๘.๗	๑๐๐.๐๐

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักรไตรมาสที่ ๓ : กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๗, สำนักงานสถิติแห่งชาติ
https://www.m-society.go.th/article_attach/14891/18399.pdf สืบค้นวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๙

ตารางที่ ๙ จำนวนและร้อยละผู้มีงานทำ จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. ๒๕๕๘

หน่วย : ล้านคน

ประเภทอุตสาหกรรม	หญิง	ร้อยละ	ชาย	ร้อยละ	รวม	รวม (ร้อยละ)
เกษตรกรรม การป่าไม้ การล่าสัตว์ และการประมง	๕,๕๘๔,๑๑๒	๓๒.๒๐	๗,๔๒๐,๙๔๙	๓๕.๖๙	๑๓,๐๐๕,๐๖๑	๓๔.๒๐
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๒๐,๑๕๖	๐.๑๒	๕๕,๖๘๙	๐.๒๗	๗๕,๘๔๕	๐.๒๐
การผลิต	๓,๑๓๔,๒๑๐	๑๘.๐๗	๓,๓๒๑,๒๐๑	๑๕.๙๗	๖,๔๕๕,๔๑๑	๑๖.๗๓
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	๒๒,๖๖๒	๐.๑๓	๗๗,๕๕๗	๐.๓๗	๑๐๐,๒๑๙	๐.๒๖
การขนส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์	๓,๐๓๖,๑๕๐	๑๗.๕๑	๓,๐๗๕,๑๒๗	๑๔.๗๙	๖,๑๑๑,๒๗๗	๑๖.๐๗
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	๑๙๒,๗๓๒	๑.๑๑	๑,๐๓๐,๗๔๐	๔.๙๖	๑,๒๒๓,๔๗๒	๓.๒๒
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๑,๖๙๙,๒๐๙	๙.๘๐	๘๘๕,๖๑๔	๔.๒๖	๒,๕๘๔,๘๒๓	๖.๘๐
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๑๐๔,๒๑๐	๐.๖๐	๑๓๕,๐๘๓	๐.๖๕	๒๓๙,๒๙๔	๐.๖๓
กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์	๑๐๔,๕๑๑	๐.๖๐	๑๐๔,๙๖๔	๐.๕๐	๒๐๙,๔๗๖	๐.๕๕
กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๑๖๒,๕๑๕	๐.๙๔	๑๘๕,๘๓๙	๐.๘๙	๓๔๘,๓๕๓	๐.๙๒
กิจกรรมการบริหารและการสนับสนุน	๒๐๔,๕๒๗	๑.๑๘	๓๑๒,๙๒๙	๑.๕๑	๕๑๗,๔๕๖	๑.๓๖
การบริหารราชการ และการป้องกันประเทศ	๕๗๔,๙๗๙	๓.๓๒	๑,๐๓๔,๙๖๖	๔.๙๘	๑,๖๐๙,๙๔๕	๔.๒๓
การศึกษา	๗๕๒,๗๖๗	๔.๓๔	๔๑๑,๙๒๔	๑.๙๘	๑,๑๖๔,๖๙๑	๓.๐๖
งานด้านสุขภาพและสังคมสงเคราะห์	๔๙๔,๖๘๒	๒.๘๕	๑๕๗,๓๖๕	๐.๗๖	๖๕๒,๐๔๗	๑.๗๑
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	๑๒๔,๓๑๙	๐.๗๒	๑๔๒,๐๘๔	๐.๖๘	๒๖๖,๔๐๓	๐.๗๐
กิจกรรมการบริการด้านอื่นๆ	๔๔๑,๘๘๗	๒.๕๕	๓๓๙,๕๔๒	๑.๖๓	๗๘๑,๔๒๙	๒.๐๕
กิจกรรมขององค์การระหว่างประเทศ	๑,๓๑๘	๐.๐๑	๑,๒๗๓	๐.๐๑	๒,๕๙๑	๐.๐๑
ไม่ทราบ	๔๓,๓๗๐	๐.๒๕	๔๗,๐๔๘	๐.๒๓	๙๐,๔๑๘	๐.๒๔

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๘ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/workerOutExcel58.pdf> สืบค้นวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๙

ตารางที่ ๑๐ การใช้อินเทอร์เน็ตของประชากรอายุ ๖ ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ
ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๘

หน่วย : พันคน

ปี	จำนวนประชากรที่ใช้ อินเทอร์เน็ต (พันคน)		รวม	สัดส่วนผู้ใช้ต่อประชากร (ร้อยละ)		รวม
	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	
๒๕๔๘	๗,๑๖๒.๙	๗,๖๑๐.๕	๑๔,๗๗๓.๔	๑๑.๘	๑๒.๒	๑๒.๐
๒๕๔๙	๕,๐๓๔.๒	๔,๔๓๑.๗	๙,๔๖๕.๙	๑๓.๙	๑๔.๖	๑๔.๒
๒๕๕๐	๔,๔๕๘.๐	๔,๘๖๒.๑	๙,๓๒๐.๑	๑๕.๒	๑๕.๙	๑๕.๕
๒๕๕๑	๕,๒๖๙.๓	๕,๖๔๙.๙	๑๐,๙๑๙.๒	๑๗.๙	๑๘.๕	๑๘.๒
๒๕๕๒	๕,๙๔๒.๙	๖,๓๙๑.๓	๑๒,๓๓๔.๒	๑๙.๘	๒๐.๔	๒๐.๑
๒๕๕๓	๖,๖๔๖.๘	๗,๑๙๗.๓	๑๓,๘๔๔.๑	๒๑.๘	๒๒.๖	๒๒.๔
๒๕๕๔	๗,๑๖๒.๙	๗,๖๑๐.๕	๑๔,๗๗๓.๔	๒๓.๔	๒๓.๙	๒๓.๗
๒๕๕๕	๘,๐๙๓.๗	๘,๕๓๙.๒	๑๖,๖๓๒.๙	๒๖.๓	๒๖.๖	๒๖.๕
๒๕๕๖	๘,๙๑๖.๓	๙,๓๙๖.๑	๑๘,๓๑๒.๔	๒๘.๘	๒๙.๑	๒๘.๙
๒๕๕๗	๑๐,๔๗๘.๖	๑๑,๑๕๐.๘	๒๑,๖๒๙.๔	๓๔.๙	๓๔.๙	๓๔.๙
๒๕๕๘	๑๒,๐๙๕.๕	๑๒,๔๙๖.๘	๒๔,๕๙๒.๓	๓๙.๗	๓๘.๙	๓๙.๓

ที่มา : การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๘

https://www.m-society.go.th/article_attach/16269/19205.pdf สืบค้นวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๙

ตารางที่ ๑๑ จำนวนและสัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ จำแนกตามเพศ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๘

หน่วย : พันคน

ปี	จำนวนประชากร ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ (พันคน)		รวม	สัดส่วนผู้ใช้ต่อประชากร (ร้อยละ)		เฉลี่ย
	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	
๒๕๔๘	๗,๐๘๐.๒	๗,๓๖๙.๘	๑๔,๔๕๐.๐	๒๔.๕	๒๔.๔	๒๔.๕
๒๕๔๙	๗,๕๒๙.๓	๗,๘๖๓.๒	๑๕,๓๙๒.๕	๒๕.๙	๒๕.๙	๒๕.๙
๒๕๕๐	๗,๘๙๓.๘	๘,๑๔๙.๕	๑๖,๐๔๓.๓	๒๖.๙	๒๖.๖	๒๖.๘
๒๕๕๑	๘,๓๖๗.๑	๘,๖๓๒.๒	๑๖,๙๙๙.๓	๒๘.๔	๒๘.๐	๒๘.๒
๒๕๕๒	๘,๘๒๗.๙	๙,๐๙๙.๓	๑๗,๙๒๗.๒	๒๙.๔	๒๙.๑	๒๙.๒
๒๕๕๓	๙,๔๐๕.๘	๙,๗๒๓.๐	๑๙,๑๒๘.๘	๓๑.๑	๓๐.๘	๓๐.๙

ปี	จำนวนประชากร ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ (พันคน)		รวม	สัดส่วนผู้ใช้ต่อประชากร (ร้อยละ)		เฉลี่ย
	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	
๒๕๕๔	๙,๘๕๑.๑	๑๐,๐๙๐.๐	๑๙,๙๔๑.๑	๓๒.๒	๓๑.๗	๓๑.๙
๒๕๕๕	๑๐,๔๔๐.๓	๑๐,๗๒๗.๖	๒๑,๑๖๗.๙	๓๔.๐	๓๓.๔	๓๓.๗
๒๕๕๖	๑๐,๙๑๙.๒	๑๑,๒๔๗.๗	๒๒,๑๖๖.๙	๓๕.๓	๓๔.๘	๓๕.๐
๒๕๕๗	๑๑,๖๕๗.๙	๑๒,๑๑๓.๔	๒๓,๗๗๑.๓	๓๘.๔	๓๗.๙	๓๘.๒
๒๕๕๘	๑๐,๕๘๒.๙	๑๑,๒๕๙.๔	๒๑,๘๔๒.๓	๓๔.๘	๓๕.๑	๓๔.๙

ที่มา : การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๘
https://www.m-society.go.th/article_attach/16268/19204.pdf สืบค้นวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๙

ตารางที่ ๑๒ จำนวนและสัดส่วนผู้มีโทรศัพท์มือถือ จำแนกตามเพศ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๕๘

หน่วย : พันคน

ปี	จำนวนประชากร ที่มีโทรศัพท์มือถือ (พันคน)		รวม	สัดส่วนผู้ใช้ต่อประชากร (ร้อยละ)		รวม
	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	
๒๕๔๘	๑๑,๕๑๒.๓	๑๐,๑๗๐.๕	๒๑,๖๘๒.๘	๓๙.๘	๓๓.๗	๓๖.๗
๒๕๔๙	๑๒,๘๒๔.๑	๑๑,๙๑๘.๐	๒๔,๗๔๒.๑	๔๔.๑	๓๙.๒	๔๑.๖
๒๕๕๐	๑๔,๔๐๗.๔	๑๓,๘๘๕.๙	๒๘,๒๙๓.๓	๔๙.๑	๔๕.๓	๔๗.๒
๒๕๕๑	๑๖,๑๕๐.๔	๑๕,๗๑๐.๕	๓๑,๘๖๐.๙	๕๔.๘	๕๐.๙	๕๒.๘
๒๕๕๒	๑๗,๔๙๗.๗	๑๗,๓๒๘.๘	๓๔,๘๒๖.๕	๕๘.๓	๕๕.๔	๕๖.๘
๒๕๕๓	๑๘,๗๕๗.๒	๑๙,๔๘๕.๙	๓๘,๒๔๓.๑	๖๑.๙	๖๑.๗	๖๑.๘
๒๕๕๔	๒๐,๔๗๔.๔	๒๐,๙๕๘.๕	๔๑,๔๓๒.๙	๖๗.๐	๖๕.๘	๖๖.๔
๒๕๕๕	๒๑,๕๖๒.๑	๒๒,๕๓๓.๒	๔๔,๐๙๕.๓	๗๐.๑	๗๐.๒	๗๐.๑
๒๕๕๖	๒๒,๖๕๑.๑	๒๒,๗๔๙.๙	๔๖,๔๐๑.๐	๗๓.๒	๗๓.๔	๗๓.๓
๒๕๕๗	๒๓,๔๓๕.๗	๒๔,๖๓๐.๐	๔๘,๐๖๕.๗	๗๗.๒	๗๗.๑	๗๗.๒
๒๕๕๘	๒๔,๒๑๕.๓	๒๕,๓๗๘.๙	๔๙,๕๙๔.๒	๗๙.๕	๗๙.๑	๗๙.๓

ที่มา : การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๘
https://www.m-society.go.th/article_attach/16270/19206.pdf สืบค้นวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๙

**ตารางที่ ๑๓ จำนวนและร้อยละของผู้ทำงานด้าน ICT
จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ การสำเร็จการศึกษาด้าน ICT และเพศ พ.ศ. ๒๕๕๗**

ระดับการศึกษาที่สำเร็จ / การสำเร็จการศึกษาด้าน ICT	จำนวน (คน)			ร้อยละ		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
- สำเร็จการศึกษาด้าน ICT	๒๕๑,๓๕๒	๒๘,๕๒๔	๒๗๙,๘๗๖	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
มัธยมศึกษาตอนต้นและต่ำกว่า	-	-	-	-	-	-
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	๕๘,๒๐๔	๑,๔๓๐	๕๙,๖๓๔	๒๓.๒	๕.๐	๒๑.๓
อนุปริญญา / ปวส.	๙๕,๘๑๐	๑,๙๐๕	๙๗,๗๑๕	๓๘.๑	๖.๗	๓๙.๘
ปริญญาตรี	๘๘,๗๒๔	๒๑,๒๗๗	๑๑๐,๐๐๑	๓๕.๓	๗๔.๖	๓๙.๓
สูงกว่าปริญญาตรี	๘,๖๑๔	๓,๙๑๒	๑๒,๕๒๖	๓.๔	๑๓.๗	๔.๕
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
- ไม่สำเร็จการศึกษาด้าน ICT	๒๖๓,๔๒๑	๒๗,๔๐๘	๒๙๐,๘๒๙	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
มัธยมศึกษาตอนต้นและต่ำกว่า	๑๕๖,๔๔๔	๕,๓๒๗	๑๖๑,๗๗๑	๕๙.๔	๑๙.๔	๕๕.๖
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	๕๘,๒๔๒	๔,๙๓๑	๖๓,๑๗๓	๒๒.๑	๑๘.๐	๒๑.๗
อนุปริญญา / ปวส.	๕,๕๖๔	๑,๖๒๘	๗,๑๙๒	๒.๑	๕.๙	๒.๕
ปริญญาตรี	๓๔,๖๑๐	๑๒,๗๗๕	๔๗,๓๘๕	๑๓.๑	๔๖.๖	๑๖.๓
สูงกว่าปริญญาตรี	๗,๓๙๑	๒,๗๔๗	๑๐,๑๓๘	๒.๘	๑๐.๐	๓.๕
อื่นๆ	๑,๑๗๐	-	๑,๑๗๐	๐.๔	๐.๐	๐.๔

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๗

<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/ictwkRep57.pdf> สืบค้นวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๙

ตารางที่ ๑๔ ผู้ทำงานด้าน ICT จำแนกตามลักษณะงานและเพศ พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗

หน่วย : คน

ลักษณะงานด้าน ICT	พ.ศ. ๒๕๕๖			พ.ศ. ๒๕๕๗		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ยอดรวม	๕๐๘,๕๖๐	๖๒,๑๙๖	๕๗๐,๖๕๕	๕๑๔,๗๗๓	๕๕,๙๓๒	๕๗๐,๗๐๕
ผู้จัดการด้านการผลิตและการบริการเฉพาะอย่าง	๑๑,๕๓๙	๔,๕๖๘	๑๖,๑๐๗	๘,๔๑๔	๔,๗๐๗	๑๓,๑๒๑
- ผู้จัดการด้านการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๑๑,๕๓๙	๔,๕๖๘	๑๖,๑๐๗	๘,๔๑๔	๔,๗๐๗	๑๓,๑๒๑
ผู้ประกอบวิชาชีพด้วยการสอน	๑,๐๖๕	๑,๘๘๓	๒,๙๔๗	๑,๒๖๒	๑,๘๒๘	๓,๐๙๐
- ผู้ฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	๑,๐๖๕	๑,๘๘๓	๒,๙๔๗	๑,๒๖๒	๑,๘๒๘	๓,๐๙๐

ลักษณะงานด้าน ICT	พ.ศ. ๒๕๕๖			พ.ศ. ๒๕๕๗		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๔๙,๖๒๙	๒๔,๘๖๒	๗๔,๔๙๑	๔๗,๑๒๕	๑๙,๑๙๐	๖๖,๓๑๕
- นักวิเคราะห์ระบบคอมพิวเตอร์	๖,๓๓๗	๔,๐๖๗	๑๐,๔๐๔	๔,๕๐๑	๓,๗๖๔	๘,๒๖๕
- นักพัฒนาซอฟต์แวร์	๖,๗๐๔	๒,๔๗๕	๙,๑๗๙	๕,๑๔๙	๑,๗๒๖	๖,๘๗๕
- นักพัฒนาเว็บไซต์และสื่อผสม	๘,๓๒๑	๔,๕๘๔	๑๒,๙๐๖	๑๓,๔๖๔	๒,๗๘๘	๑๖,๒๕๒
- โปรแกรมเมอร์	๑๖,๗๑๘	๘,๑๒๗	๒๔,๘๔๕	๑๓,๒๙๐	๔,๕๓๕	๑๗,๘๒๕
- นักวิเคราะห์และพัฒนาซอฟต์แวร์และโปรแกรมประยุกต์	๑,๗๔๔	๒๓๐	๑,๙๗๓	๑,๐๖๗	๖๖๗	๑,๗๓๔
- นักออกแบบและผู้บริหารฐานข้อมูล	๓,๔๓๕	๒,๕๖๗	๖,๐๐๓	๕,๙๕๒	๓,๓๘๑	๙,๓๓๓
- ผู้บริหารระบบงานคอมพิวเตอร์	๓,๒๕๒	๑,๓๐๔	๔,๕๕๖	๓,๘๐๐	๑,๔๕๖	๕,๒๕๖
- ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านเครือข่ายคอมพิวเตอร์	๑,๘๔๔	๑,๓๑๘	๓,๑๖๒	๑,๒๕๑	๔๓๔	๑,๖๘๕
- ผู้ประกอบวิชาชีพด้านฐานข้อมูลและเครือข่าย ซึ่งมีได้จัดประเภท	๑,๒๘๓	๑๙๐	๑,๔๗๓	๑,๖๕๐	๔๓๔	๒,๐๘๔
ช่างเทคนิคด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๗๒,๔๘๘	๑๑,๖๓๙	๘๔,๑๒๗	๖๓,๙๓๑	๒๑,๔๙๓	๘๕,๔๒๔
- ช่างเทคนิคปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๒๘,๐๙๘	๘,๕๐๐	๓๖,๕๙๘	๒๕,๗๘๗	๙,๙๗๐	๓๕,๗๕๗
- ช่างเทคนิคให้ความช่วยเหลือและการแก้ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	๑๔,๖๘๘	๓,๗๓๔	๑๘,๔๒๒	๙,๘๘๘	๓,๑๑๖	๑๓,๐๐๔
- ช่างเทคนิคด้านเครือข่ายและระบบคอมพิวเตอร์	๘,๕๐๔	๓,๖๑๖	๑๒,๑๒๐	๗,๘๙๖	๓,๔๙๕	๑๑,๓๙๑
- ช่างเทคนิคด้านเว็บไซต์	๘,๖๔๕	๒,๙๗๒	๑๑,๖๑๗	๑๑,๒๓๖	๓,๖๗๒	๑๔,๙๐๘
- ช่างเทคนิคด้านการแพร่ภาพกระจายเสียงและสื่อบันทึกข้อมูล	๑๐,๔๔๐	๒,๒๘๘	๑๒,๗๒๘	๘,๓๐๑	๗,๐๙๗	๑๕,๓๙๘
- ช่างเทคนิควิศวกรโทรคมนาคม	๒,๑๑๓	๑,๕๒๘	๓,๖๔๑	๒,๐๑๗	๓๖	๒,๐๕๓
ช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์	๓๗๓,๗๓๙	๘,๒๔๕	๓๘๑,๙๘๔	๓๙๔,๐๔๒	๘,๗๑๔	๔๐๒,๗๕๖
- ช่างเดินสายไฟภายในอาคารและอุปกรณ์ไฟฟ้าที่เกี่ยวข้อง	๒๐๔,๘๐๔	๓,๕๖๕	๒๐๘,๓๖๙	๒๓๔,๓๗๙	๒,๗๙๐	๒๓๗,๑๖๙
- ช่างเครื่องและช่างปรับอุปกรณ์ไฟฟ้า	๕๑,๘๗๗	๑,๘๖๔	๕๓,๗๔๑	๔๖,๙๗๒	๑,๘๔๔	๔๘,๘๑๖
- ช่างติดตั้งและซ่อมสายส่งกระแสไฟฟ้า	๒๔,๕๓๓	๔๑๗	๒๔,๙๕๑	๑๗,๑๗๒	๔๔	๑๗,๒๑๖
- ช่างเครื่องและผู้ให้บริการด้านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	๓๔,๓๒๗	๖๕๒	๓๔,๙๗๙	๓๖,๒๔๗	๑,๑๙๗	๓๗,๔๔๔
- ช่างติดตั้งและผู้ให้บริการด้านอุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศฯ	๕๘,๑๙๗	๑,๗๖๖	๕๙,๙๖๓	๕๙,๒๗๑	๒,๘๓๘	๖๒,๑๐๙

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๗

<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/ictwkRep57.pdf> สืบค้นวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๗

ตารางที่ ๑๕ จำนวนผู้สมัครและผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา
จำแนกตามเพศ

วัน/เดือน/ปีที่เลือกตั้ง	ผู้รับสมัครเลือกตั้ง		ผู้ได้รับเลือกตั้ง	
	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย
การเลือกตั้ง ส.ส.				
๑๘ เม.ย. ๒๕๖๖	๕๔	๑,๘๖๖	๑๓	๓๑๑
๒๗ ก.ค. ๒๕๖๑	๓๖๒	๓,๔๕๑	๑๒	๓๓๕
๒๔ ก.ค. ๒๕๖๑	๓๖๖	๓,๖๑๒	๑๐	๓๔๗
๒๒ มี.ค. ๒๕๖๕	๒๑๒	๒,๗๔๒	๑๒	๓๔๘
๑๓ ก.ย. ๒๕๖๕	๒๔๒	๒,๑๗๕	๑๕	๓๔๕
๒ ก.ค. ๒๕๖๘	๒๔๒	๒,๓๗๒	๒๔	๓๖๗
๑๗ พ.ย. ๒๕๖๙	๓๖๐	๑,๙๕๐	๒๒	๓๗๐
๖ มี.ค. ๒๕๔๔				
ส.ส. แบ่งเขต	๓๕๒	๒,๔๓๐	๓๒	๓๖๘
ส.ส. บัญชีรายชื่อ	๑๔๘	๗๙๒	๗	๙๓
๖ ก.พ. ๒๕๔๘				
ส.ส. แบ่งเขต	๑๘๒	๑,๕๗๓	๔๗	๓๕๓
ส.ส. บัญชีรายชื่อ	๙๙	๔๘๓	๖	๙๔
๒๓ ธ.ค. ๒๕๕๐				
ส.ส. แบ่งเขต	๕๗๔	๓,๓๒๐	๕๔	๓๔๖
ส.ส. บัญชีรายชื่อ	๒๖๘	๙๘๗	๗	๗๓
๓ ก.ค. ๒๕๕๔				
ส.ส. แบ่งเขต	๓๙๕	๒,๐๒๗	๖๐	๓๑๒
ส.ส. บัญชีรายชื่อ	๒๘๔	๑,๑๒๖	๑๙	๑๐๕
การเลือกตั้ง ส.ว.				
๔ มี.ค. ๒๕๔๓	๑๑๕	๑,๔๑๗	๒๐	๑๘๐
๑๙ เม.ย. ๒๕๔๙	๑๙๖	๑,๒๘๑	๔๖	๑๕๔
๑๙ ก.พ. ๒๕๕๑ (คณะกรรมการสรรหา)	๑๖๑	๙๒๖	๑๒	๖๒
๒ มี.ค. ๒๕๕๑ (การเลือกตั้ง)	๖๔	๔๔๑	๑๒	๖๔

ที่มา : ๑. สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา รวบรวมจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ๒๕๕๓

๒. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ๒๕๕๔

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนสมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และ สมาชิกเลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

จำนวนสมาชิก	ชาย	หญิง	ร้อยละ	รวม
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.)	๒๐๖	๑๔	๖.๓๖	๒๒๐
สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)	๒๑๓	๓๗	๑๔.๘๐	๒๕๐
สมาชิกเลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)	๑๘๓	๑๗	๘.๕๐	๒๐๐

ที่มา : คณะผู้วิจัยพัฒนาจาก <http://www.mratchakitcha.soc.go.th/> สืบค้นวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ตารางที่ ๑๗ ร้อยละของนักบริหารระดับต้นและสูงในหน่วยงานราชการ

หน่วย : คน

ตำแหน่ง	จำนวน			ร้อยละ	
	รวม	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
นักบริหารระดับสูง (ระดับ ๑๐ และ ๑๑)	๒๒๙	๑๘๗	๔๒	๘๑.๖๖	๑๘.๓๔
ปลัดกระทรวง	๑๘	๑๕	๓	๘๓.๓๓	๑๖.๖๗
อธิบดี / ผู้อำนวยการ / เลขาธิการ	๑๑๕	๙๕	๒๐	๘๒.๖๑	๑๗.๓๙
รองปลัดกระทรวง / รองเลขาธิการ / รองผู้อำนวยการ	๙๖	๗๗	๑๙	๘๐.๒๑	๑๙.๗๙
นักบริหารระดับต้น (ระดับ ๙)	๒๖๙	๑๙๒	๗๗	๗๑.๓๘	๒๘.๖๒
รองอธิบดี / รองเลขาธิการ / รองผู้อำนวยการ	๒๖๙	๑๙๒	๗๗	๗๑.๓๘	๒๘.๖๒
รวมทั้งหมด	๔๙๘	๓๗๙	๑๑๙	๗๖.๑๐	๒๓.๙๐

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๘

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงาน ก.พ., ๒๕๕๘

<https://drive.google.com/file/d/oBoTJNa5sHE4VMktlVXk2bEIQRDQ/view>

ตารางที่ ๑๘ ร้อยละของข้าราชการระดับสูงในหน่วยงานราชการ

หน่วย : คน

ตำแหน่ง	จำนวน			ร้อยละ	
	รวม	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
ปลัดกระทรวง	๒๐	๒๐	๐	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐
อธิบดี	๖	๖	๐	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐
รองอธิบดี	๒๐	๑๘	๒	๙๐.๐๐	๑๐.๐๐
ผู้อำนวยการสำนัก / กอง / ศูนย์ / หัวหน้า / ผู้เชี่ยวชาญ (ส่วนกลาง)	๒๙	๑๓	๑๖	๔๔.๘๓	๕๕.๑๗

ตำแหน่ง	จำนวน			ร้อยละ	
	รวม	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
ผู้อำนวยการกอง / หัวหน้าส่วน / หัวหน้ากลุ่ม	๗	๓	๔	๔๒.๘๖	๕๗.๑๔
ผู้ว่าราชการจังหวัด	๗๖	๗๔	๒	๙๗.๓๗	๒.๖๓
รองผู้ว่าราชการจังหวัด	๑๗๓	๑๖๙	๔	๙๗.๖๙	๒.๓๑
หัวหน้าสำนักงานจังหวัด	๗๔	๖๒	๑๒	๘๓.๗๘	๑๖.๒๒
รวมทั้งหมด	๔๐๕	๓๖๕	๔๐	๙๐.๑๒	๙.๘๘

ที่มา : กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ข้อมูล ณ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๙

http://www.personnel.moi.go.th/name_mahadthai/menu_name.htm

ตารางที่ ๑๙ จำนวนนักบริหารจำแนกตามส่วนราชการ ระดับ และเพศ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

หน่วย : คน

ส่วนราชการ	ระดับต้น		ระดับสูง		รวมทั้งหมด			% หญิง
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	
รวมทั้งหมด	๑๙๒	๗๗	๑๘๗	๔๒	๔๙๘	๓๗๙	๑๑๙	๒๓.๙๐
๑. สำนักนายกรัฐมนตรี	๕	๑	๓๓	๑๑	๕๐	๓๘	๑๒	๒๔.๐๐
๒. กระทรวงการคลัง	๑๑	๔	๑๒	-	๒๗	๒๓	๔	๑๔.๘๑
๓. กระทรวงการต่างประเทศ	๑๒	๑๑	๑๔	๓	๔๐	๒๖	๑๔	๓๕.๐๐
๔. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	๓	๑	๔	๑	๙	๗	๒	๒๒.๒๒
๕. กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์	๒	๔	๔	๒	๑๒	๖	๖	๕๐.๐๐
๖. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๒๙	๑๐	๑๙	-	๕๘	๔๘	๑๐	๑๗.๒๔
๗. กระทรวงคมนาคม	๑๓	๒	๘	๑	๒๔	๒๑	๓	๑๒.๕๐
๘. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑๖	๕	๑๑	๓	๓๕	๒๗	๘	๒๒.๘๖
๙. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๕	๑	๓	๑	๑๐	๘	๒	๒๐.๐๐
๑๐. กระทรวงพลังงาน	๖	๓	๕	-	๑๔	๑๑	๓	๒๑.๔๓
๑๑. กระทรวงพาณิชย์	๗	๙	๒	๗	๒๕	๙	๑๖	๖๔.๐๐
๑๒. กระทรวงมหาดไทย	๑๖	๒	๙	-	๒๗	๒๕	๒	๗.๔๑
๑๓. กระทรวงยุติธรรม	๑๗	๖	๙	๑	๓๓	๒๖	๗	๒๑.๒๑
๑๔. กระทรวงแรงงาน	๑๐	๒	๖	๒	๒๐	๑๖	๔	๒๐.๐๐
๑๕. กระทรวงวัฒนธรรม	๔	๓	๔	๒	๑๓	๘	๕	๓๘.๔๖
๑๖. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๒	๑	๓	๑	๗	๕	๒	๒๘.๕๗
๑๗. กระทรวงศึกษาธิการ	๒	-	๑๖	๕	๒๓	๑๘	๕	๒๑.๗๔
๑๘. กระทรวงสาธารณสุข	๑๗	๔	๑๒	-	๓๓	๒๙	๔	๑๒.๑๒

ส่วนราชการ	ระดับต้น		ระดับสูง		รวมทั้งหมด			% หญิง
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	
๑๙. กระทรวงอุตสาหกรรม	๑๑	๒	๖	-	๑๙	๑๗	๒	๑๐.๕๓
๒๐. ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง	๔	๖	๗	๒	๑๙	๑๑	๘	๔๒.๑๑

หมายเหตุ : นักบริหาร หมายถึง หัวหน้า/รองหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง กรม

ที่มา : กำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือน สำนักงาน ก.พ., ๒๕๕๘

ตารางที่ ๒๐ จำนวนและร้อยละของตำแหน่งในการบริหาร ระดับจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ตำแหน่ง	เพศ		จำนวนรวม
	หญิง (ร้อยละ)	ชาย (ร้อยละ)	
ผู้ว่าราชการจังหวัด	๒ (๒.๖๓)	๗๔ (๙๗.๓๗)	๗๖
รองผู้ว่าราชการจังหวัด	๔ (๒.๓๑)	๑๖๙ (๙๗.๖)	๑๗๓
นายอำเภอ	๑๓ (๑.๔๙)	๘๕๘ (๙๘.๕๑)	๘๗๑
ปลัดจังหวัด	-	๑๐๐ (๑๐๐)	๗๖

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๙

ที่มา : กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

http://www.personnel.moi.go.th/name_mahadthai/menu_name.htm สืบค้นวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ตารางที่ ๒๑ จำนวนและร้อยละของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ปี พ.ศ. ๒๕๕๙

อปท.	จำนวน	นายก					สมาชิก		
		ชาย	หญิง	ว่าง	ม.๔๔	รวม	ชาย	หญิง	รวม
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๗๖	๕๒	๙	๖	๙	๗๖	๒,๐๐๙	๒๘๑	๒,๒๙๐
เทศบาลนคร	๓๐	๒๓	๓	๑	๓	๓๐	๖๑๒	๑๐๘	๗๒๐
เทศบาลเมือง	๑๗๘	๑๔๑	๑๔	๑๑	๑๒	๑๗๘	๒,๖๘๗	๔๗๗	๓,๑๖๔
เทศบาลตำบล	๒,๒๓๓	๑,๙๙๓	๑๕๕	๖๗	๑๘	๒,๒๓๓	๒๒,๒๓๔	๔,๔๒๗	๒๖,๖๖๑
องค์การบริหารส่วนตำบล	๕,๓๓๔	๔,๘๐๒	๓๕๑	๑๕๐	๓๑	๕,๓๓๔	๙๒,๓๖๐	๑๙,๔๑๖	๑๑๑,๗๗๖
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบพิเศษ (เมืองพัทยา)	๑	๑	๐	๐	๐	๑	๑๒	๐	๑๒
รวม	๗,๘๕๒	๗,๐๑๒	๕๓๒	๒๓๕	๗๓	๗,๘๕๒	๑๑๙,๙๑๔	๒๔,๗๐๙	๑๔๔,๖๒๓
ร้อยละ		๙๐.๙๖	๖.๙๐				๘๒.๙๑	๑๗.๐๙	

หมายเหตุ : ปลัดปฏิบัติหน้าที่แทนนายก จำนวน ๒๓๕ แห่ง และรองนายกข้าราชการแทนนายก (ม.๔๔) จำนวน ๗๓ แห่ง

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ๒๕๕๙

ตารางที่ ๒๒ แสดงจำนวนการตาย จำแนกตามสาเหตุการตาย และเพศ ทวีราชอาณาจักร
พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๗

สาเหตุการตาย	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗
รวม	๓๙๓,๒๕๔	๓๙๗,๓๒๗	๓๙๓,๙๑๖	๔๑๑,๓๓๑	๔๑๔,๖๗๐	๔๑๕,๑๔๑	๔๒๖,๐๖๕	๔๓๕,๖๒๔
โรคหัวใจ	๑๘,๔๕๒	๑๘,๘๒๐	๑๘,๓๗๕	๑๘,๓๙๙	๒๐,๑๓๐	๒๑,๑๙๔	๒๔,๕๙๗	๒๔,๙๙๕
อุบัติเหตุ และการเป็นพิษ	๓๕,๖๖๑	๓๔,๘๕๑	๓๕,๓๐๔	๓๒,๘๖๑	๓๓,๘๖๘	๓๓,๑๗๐	๓๒,๔๒๗	๓๑,๘๔๗
มะเร็งทุกชนิด	๕๓,๔๓๔	๕๕,๔๐๓	๕๖,๐๕๘	๕๘,๐๗๖	๖๑,๐๘๒	๖๓,๒๗๒	๖๗,๖๙๔	๗๐,๐๗๕
ความดันเลือดสูงและโรคหลอดเลือดในสมอง	๑๕,๒๘๖	๑๕,๕๙๖	๑๕,๖๔๘	๒๐,๐๑๘	๒๒,๙๔๗	๒๔,๐๕๒	๒๘,๔๐๘	๓๒,๒๒๙
บาดเจ็บจากการฆ่าตัวตาย ถูกฆ่าตาย และอื่นๆ	๗,๒๒๓	๖,๙๓๕	๖,๖๔๒	๗,๐๖๒	๖,๘๑๔	๖,๙๖๐	๖,๙๘๔	๖,๖๐๔
โรคเกี่ยวกับตับ และตับอ่อน	๘,๗๖๑	๘,๗๓๘	๘,๕๖๒	๘,๗๘๘	๙,๐๐๙	๙,๔๐๙	๑๐,๗๔๗	๑๑,๒๖๔
ปอดอักเสบและโรคอื่นๆ ของปอด	๑๔,๑๗๙	๑๔,๕๔๒	๑๔,๕๕๒	๑๖,๓๖๙	๑๖,๘๘๔	๑๖,๗๗๒	๒๑,๖๗๖	๒๖,๑๐๓
ไตอักเสบ กลุ่มอาการของไตพิการและไตพิการ	๑๓,๕๓๘	๑๔,๒๓๕	๑๓,๑๙๑	๑๓,๗๖๓	๑๔,๗๕๓	๑๔,๖๙๗	๑๕,๑๖๒	๑๗,๑๗๑
วัณโรคทุกชนิด	๔,๘๕๙	๔,๘๒๑	๔,๕๖๘	๔,๔๖๗	๔,๗๘๔	๕,๓๕๔	๕,๔๙๖	๕,๙๓๖
โรคภูมิคุ้มกันบกพร่องเนื่องจากไวรัส	๕,๕๒๒	๔,๖๘๓	๔,๐๔๖	๓,๖๓๘	๓,๗๕๘	๔,๐๓๔	๕,๖๘๓	๕,๗๐๕
อื่นๆ	๒๑๖,๓๓๙	๒๑๘,๗๐๓	๒๑๖,๙๘๐	๒๒๗,๘๙๐	๒๒๐,๖๔๑	๒๑๖,๒๒๗	๒๐๗,๑๙๑	๒๐๓,๖๙๕
ชาย	๒๒๒,๑๖๙	๒๒๔,๐๙๐	๒๒๒,๘๑๕	๒๓๒,๗๙๑	๒๓๕,๑๘๙	๒๓๕,๗๓๕	๒๔๑,๘๑๙	๒๔๕,๙๐๒
โรคหัวใจ	๑๐,๑๙๗	๑๐,๔๙๒	๑๐,๔๘๕	๑๐,๖๒๒	๑๑,๕๕๗	๑๒,๑๕๘	๑๔,๐๓๖	๑๔,๓๑๖
อุบัติเหตุ และการเป็นพิษ	๒๗,๔๕๕	๒๖,๗๙๕	๒๗,๐๗๐	๒๕,๘๑๙	๒๖,๖๐๕	๒๖,๐๓๖	๒๕,๒๙๖	๒๔,๘๒๑
มะเร็งทุกชนิด	๓๑,๐๙๙	๓๒,๐๕๙	๓๒,๖๙๙	๓๓,๖๕๙	๓๕,๔๓๗	๓๖,๖๖๒	๓๘,๙๖๖	๔๐,๑๖๑
ความดันเลือดสูงและโรคหลอดเลือดในสมอง	๘,๖๘๕	๘,๘๒๔	๘,๙๓๖	๑๑,๓๕๑	๑๒,๘๒๒	๑๓,๕๔๕	๑๕,๙๑๔	๑๗,๕๗๕
การบาดเจ็บจากการฆ่าตัวตาย ถูกฆ่าตาย และอื่นๆ	๕,๙๔๕	๕,๖๔๕	๕,๔๐๒	๕,๘๐๑	๕,๕๓๐	๕,๖๐๕	๕,๗๓๓	๕,๓๒๒
โรคเกี่ยวกับตับ และตับอ่อน	๖,๑๕๑	๖,๐๙๘	๖,๐๒๐	๖,๑๔๙	๖,๒๗๒	๖,๕๗๐	๗,๕๗๖	๗,๙๐๙
ปอดอักเสบและโรคอื่นๆ ของปอด	๘,๒๒๘	๘,๔๗๒	๘,๔๙๔	๙,๕๔๔	๙,๗๐๕	๙,๗๕๘	๑๒,๔๖๘	๑๕,๑๑๑
ไตอักเสบ กลุ่มอาการของไตพิการและไตพิการ	๖,๗๓๙	๗,๑๐๓	๖,๔๘๙	๖,๗๕๐	๗,๑๙๑	๗,๑๒๕	๗,๔๖๖	๘,๔๑๙
วัณโรคทุกชนิด	๓,๔๓๖	๓,๔๔๒	๓,๒๘๐	๓,๒๐๖	๓,๓๐๙	๓,๘๒๐	๓,๙๒๑	๔,๒๐๒

สาเหตุการตาย	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗
โรคมะเร็งทั้งหมดทั้งปวง เนื่องจากไวรัส	๓,๔๙๖	๒,๙๑๑	๒,๖๐๓	๒,๓๑๘	๒,๔๗๓	๒,๕๖๖	๓,๖๔๙	๓,๖๔๑
อื่นๆ	๑๑๐,๗๓๘	๑๑๒,๒๔๙	๑๑๑,๓๓๗	๑๑๗,๕๗๒	๑๑๔,๒๘๘	๑๑๑,๘๙๐	๑๐๖,๗๙๔	๑๐๔,๔๒๕
หญิง	๑๗๑,๐๘๕	๑๗๓,๒๓๗	๑๗๑,๑๐๑	๑๗๘,๕๕๐	๑๗๙,๔๘๑	๑๗๙,๔๐๖	๑๘๔,๒๔๖	๑๘๙,๗๒๒
โรคหัวใจ	๘,๒๕๕	๘,๓๒๘	๗,๘๙๐	๗,๗๗๗	๘,๕๗๓	๙,๐๓๖	๑๐,๕๖๑	๑๐,๖๗๙
อุบัติเหตุ และการเป็นพิษ	๘,๒๐๖	๘,๐๕๖	๘,๒๓๔	๗,๐๔๒	๗,๒๖๓	๗,๑๓๔	๗,๑๓๑	๗,๐๒๖
มะเร็งทุกชนิด	๒๒,๓๓๕	๒๓,๓๔๔	๒๓,๓๕๙	๒๔,๔๑๗	๒๕,๖๔๕	๒๖,๖๑๐	๒๘,๗๒๘	๒๙,๙๑๔
ความดันเลือดสูง และโรคหลอดเลือดในสมอง	๖,๖๐๑	๖,๗๗๒	๖,๗๑๒	๘,๖๖๗	๑๐,๑๒๕	๑๐,๕๐๗	๑๒,๔๙๔	๑๔,๖๕๔
การบาดเจ็บจากการฆ่าตัวตาย ถูกฆ่าตาย และอื่นๆ	๑,๒๗๘	๑,๒๙๐	๑,๒๔๐	๑,๒๖๑	๑,๒๘๔	๑,๓๕๕	๑,๒๕๑	๑,๒๘๒
โรคเกี่ยวกับตับ และตับอ่อน	๒,๖๑๐	๒,๖๔๐	๒,๕๔๒	๒,๖๓๙	๒,๗๓๗	๒,๘๓๙	๓,๑๗๑	๓,๓๕๕
ปอดอักเสบและโรคอื่นๆ ของปอด	๕,๙๕๑	๖,๐๗๐	๖,๐๔๘	๖,๘๒๕	๗,๑๗๙	๗,๐๑๔	๙,๒๐๘	๑๐,๙๙๒
ได้อักเสบ กลุ่มอาการ ของไตพิการและไตพิการ	๖,๗๙๙	๗,๑๓๒	๖,๗๐๒	๗,๐๑๓	๗,๕๖๒	๗,๕๗๒	๗,๖๙๖	๘,๗๕๒
วัณโรคทุกชนิด	๑,๔๒๓	๑,๓๗๙	๑,๒๘๘	๑,๒๖๑	๑,๔๗๕	๑,๕๓๔	๑,๕๗๕	๑,๗๓๔
โรคมะเร็งทั้งหมดทั้งปวง เนื่องจากไวรัส	๒,๐๒๖	๑,๗๗๒	๑,๔๙๓	๑,๓๒๐	๑,๒๘๕	๑,๔๖๘	๒,๐๓๔	๒,๐๖๔
อื่นๆ	๑๐๕,๖๐๑	๑๐๖,๔๕๔	๑๐๕,๖๔๓	๑๑๐,๓๑๘	๑๐๖,๓๕๓	๑๐๔,๓๓๗	๑๐๐,๓๓๗	๙๙,๒๗๐

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๗

<http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries09.html> สืบค้นวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ตารางที่ ๒๓ จำนวนผู้ป่วยเอดส์ จำแนกตามปัจจัยเสี่ยง ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ – ๒๕๕๗

ปัจจัยเสี่ยง	๒๕๒๗ – ๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗
เพศสัมพันธ์	๓๔,๒๗๐	๘๗๔	๗๖๒	๓๖๗
ชายรักร่วมเพศ	๗๙๒	๖๐	๙๘	๕๗
ชายรักต่างเพศ	๒๒,๙๖๗	๕๒๔	๔๒๖	๒๐๓
ชายรักสองเพศ	๒๕๕	๑๔	๘	๔
หญิงรักต่างเพศ	๑๐,๑๖๑	๒๗๖	๒๓๐	๑๐๓
ไม่ทราบ	๙๕	๐	๐	๐
ติดยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น	๔,๒๘๒	๓๔	๒๘	๘
ชาย	๔,๐๘๗	๓๓	๒๕	๘
หญิง	๑๙๕	๑	๓	๐

ปัจจัยเสี่ยง	๒๕๒๗ – ๒๕๔๔	๒๕๔๕	๒๕๔๖	๒๕๔๗
ติดเชื้อมารดา	๑,๔๓๕	๒๗	๑๖	๖
ชาย	๗๕๕	๑๖	๘	๓
หญิง	๖๘๐	๑๑	๘	๓
รับเลือด	๗	๐	๐	๐
ชาย	๔	๐	๐	๐
หญิง	๓	๐	๐	๐
ไม่ทราบปัจจัยเสี่ยง	๓,๑๘๘	๑๐๓	๙๔	๓๓
ชาย	๒,๔๗๗	๘๐	๖๓	๒๕
หญิง	๗๑๑	๒๓	๓๑	๘
รวมยอด	๔๓,๑๘๒	๑,๐๓๘	๙๐๐	๔๑๔

ที่มา : กองควบคุมโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์, ๒๕๔๗

https://www.m-society.go.th/article_attach/12109/16356.pdf สืบค้นวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๙

**ตารางที่ ๒๔ จำนวนการเกิดมีชีพทั้งประเทศ จำแนกตามน้ำหนักเด็กแรกเกิด
กลุ่มอายุมารดาและเพศ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗**

น้ำหนักเด็กแรกเกิด	ทุกกลุ่มอายุมารดา	กลุ่มอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี		กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี	
รวม	๗๑๑,๘๐๕	๓,๒๑๓	๐.๔๕	๑๑๒,๒๗๗	๑๕.๗๗
ต่ำกว่า ๕๐๐	๒๔	๐	๐.๐๐	๑	๔.๑๗
๕๐๑ – ๑๐๐๐	๑,๕๖๐	๑๘	๑.๑๕	๓๒๑	๒๐.๕๘
๑๐๐๑ – ๑๕๐๐	๔,๑๐๕	๖๔	๑.๕๖	๘๙๗	๒๑.๘๕
๑๕๐๑ – ๒๐๐๐	๑๐,๗๘๗	๑๒๕	๑.๑๖	๒,๒๒๖	๒๐.๕๔
๒๐๐๑ – ๒๕๐๐	๕๗,๘๖๙	๔๔๕	๐.๗๗	๑๒,๐๕๑	๒๐.๘๒
๒๕๐๑ – ๓๐๐๐	๒๔๖,๘๒๙	๑,๓๖๘	๐.๕๕	๔๕,๖๕๘	๑๘.๕๐
๓๐๐๑ – ๓๕๐๐	๒๘๑,๕๐๑	๙๙๔	๐.๓๕	๔๐,๙๘๑	๑๔.๕๖
๓๕๐๑ – ๔๐๐๐	๘๔,๐๒๓	๑๖๒	๐.๑๙	๘,๓๐๗	๙.๘๙
๔๐๐๑ – ๔๕๐๐	๑๑,๓๓๒	๑๓	๐.๑๑	๗๐๒	๖.๑๙
๔๕๐๑ – ๕๐๐๐	๑,๓๔๙	๐	๐.๐๐	๔๓	๓.๑๙
มากกว่า ๕๐๐๐	๒๑๘	๐	๐.๐๐	๔	๑.๘๓
ไม่ทราบ	๑๒,๒๐๘	๒๔	๐.๒๐	๑,๐๙๖	๘.๙๘

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=214&template=1R3 C&yeartype=O&subcatid=15

สืบค้นวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๙

ตารางที่ ๒๕ จำนวนนักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคันเพราะแต่งงาน ปีการศึกษา ๒๕๕๗

ปีการศึกษา	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง	รวม	อัตราส่วนนักเรียนชาย : นักเรียนหญิง
๒๕๕๗	๑๒๕	๙๔๖	๑,๐๗๑	๑ : ๗.๕๗

ที่มา : สถิติทางการศึกษา, ๒๕๕๘

<http://www.bopp-obec.info/home/wp-content/uploads/2015/09/149.pdf> สืบค้นวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๙

**ตารางที่ ๒๖ ร้อยละของประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ ๕ ปี ขึ้นไป ปี พ.ศ. ๒๕๕๕
จำแนกตามเพศและการได้รับการศึกษา**

เพศ	จำนวนประชากรที่พิการ	การได้รับการศึกษา	
		ไม่เรียน/ไม่เคยเรียน	เรียน
ชาย	๑๐๐.๐ (๑,๑๓๕,๘๗๐ คน)	๑๔.๖	๘๕.๔
หญิง	๑๐๐.๐ (๗๑๖,๕๔๐ คน)	๑๖.๕	๘๓.๕
รวมทั่วประเทศ	๑๐๐.๐ (๑,๘๕๒,๔๑๐ คน)	๑๕.๓	๘๔.๗

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๕

**ตารางที่ ๒๗ การสูญเสียชีวิตอันดับแรกๆ ของคนไทย ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ และ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗
จำแนกตามเพศ**

อันดับ	ชาย		หญิง	
	๒๕๔๗	๒๕๕๗	๒๕๔๗	๒๕๕๗
๑	เอชไอวี/ เอ็ดส์	มะเร็ง	หลอดเลือดสมอง	มะเร็ง
๒	อุบัติเหตุจราจร	อุบัติเหตุจราจร	เอชไอวี/ เอ็ดส์	หลอดเลือดสมอง
๓	หลอดเลือดสมอง	หลอดเลือดสมอง	เบาหวาน	โรคเกี่ยวกับปอด
๔	ติดยา	โรคเกี่ยวกับปอด	ซึมเศร้า	กล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด

ที่มา : คณะทำงานศึกษาภาวะโรคและปัจจัยเสี่ยง สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ ๒๕๔๗
และสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ๒๕๕๗

ตารางที่ ๒๘ แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ช่วงอายุ	ชาย		หญิง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ต่ำกว่า ๑๐ ปี	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐
๑๐ - ๑๔ ปี	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐
๑๕ - ๑๙ ปี	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐
๒๐ - ๒๔ ปี	๐	๐.๐๐	๓	๑๐๐.๐๐	๓
๒๕ - ๒๙ ปี	๒	๕๐.๐๐	๒	๕๐.๐๐	๔
๓๐ - ๓๔ ปี	๔	๕๐.๐๐	๔	๕๐.๐๐	๘
๓๕ - ๓๙ ปี	๑๐	๕๒.๖๓	๙	๔๗.๐๐	๑๙
๔๐ - ๔๔ ปี	๑	๙.๐๙	๑๐	๙๑.๐๐	๑๑
๔๕ - ๔๙ ปี	๔	๑๙.๐๕	๑๗	๘๑.๐๐	๒๑
๕๐ - ๕๔ ปี	๔	๒๘.๕๗	๑๐	๗๑.๐๐	๑๔
๕๕ - ๕๙ ปี	๑	๙.๐๙	๑๐	๙๑.๐๐	๑๑
๖๐ - ๖๔ ปี	๖	๓๑.๕๘	๑๓	๖๘.๐๐	๑๙
๖๕ ปีขึ้นไป	๗๓	๒๙.๐๘	๑๗๘	๗๑.๐๐	๒๕๑
รวม	๑๐๕	๒๙.๐๙	๒๕๖	๗๐.๙๑	๓๖๑

ที่มา : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๙

<http://110.164.197.220/depression/repbyage.php> สืบค้นวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ตารางที่ ๒๙ จำนวนประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ที่สูบบุหรี่และดื่มสุรา ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๗
จำแนกตามพฤติกรรมการสูบบุหรี่/การดื่มสุราเพศ และกลุ่มอายุ

หน่วย : พันคน

พฤติกรรม	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๒	๒๕๕๗
การสูบบุหรี่				
รวมยอด	๕๐,๓๕๔	๕๑,๑๖๗	๕๒,๖๗๘	๕๔,๘๓๑
ไม่เคยสูบ	๓๖,๘๓๒	๓๖,๙๑๔	๓๗,๐๐๙	๔๓,๔๖๘
สูบนานๆ ครั้ง	๒,๔๘๙	๓,๓๙๕	๔,๗๕๗	๑,๓๖๑
สูบประจำ	๑๑,๐๓๓	๑๐,๘๕๘	๑๐,๙๐๕	๑๐,๐๐๓
เพศ				
ชาย	๑๐,๓๐๗	๑๐,๓๔๘	๑๐,๓๖๑	๑๐,๗๔๗
หญิง	๓๙,๐๔๗	๔๐,๘๑๙	๔๒,๓๑๗	๔๔,๐๘๔

พฤติกรรม	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๒	๒๕๕๗
กลุ่มอายุ (ปี)				
๑๕ – ๒๔	๑,๔๘๗	๑,๖๐๕	๑,๖๗๑	๑,๔๑๔
๒๕ – ๕๙	๘,๒๓๕	๗,๙๕๒	๗,๙๖๔	๘,๒๙๐
๖๐ ปีขึ้นไป	๑,๓๑๑	๑,๓๐๐	๑,๒๗๐	๑,๖๕๙
ไม่ทราบ	–	–	๗	
การดื่มสุรา				
รวมยอด	๕๐,๓๕๔	๕๑,๑๖๗	๕๒,๖๗๘	๕๔,๘๓๑
ไม่เคยดื่ม	๓๔,๔๗๑	๓๒,๓๔๐	๓๑,๑๘๔	๓๗,๐๘๑
ไม่ดื่มแต่เคยดื่ม	–	๓,๘๕๔	๔,๖๑๖	–
ดื่ม	๑๕,๘๘๓	๑๔,๙๗๒	๑๖,๘๗๘	๑๗,๗๕๐
เพศ				
ชาย	๑๓,๓๓๔	๑๒,๖๕๘	๑๓,๙๓๑	๑๔,๐๔๗
หญิง	๒,๕๔๙	๒,๓๑๔	๒,๙๒๒	๓,๖๕๘
กลุ่มอายุ (ปี)				
๑๕ – ๒๔	๒,๕๐๖	๒,๓๑๑	๒,๕๔๕	๒,๔๒๘
๒๕ – ๕๙	๑๒,๑๔๔	๑๑,๕๕๒	๑๒,๙๕๑	๑๓,๔๔๐
๖๐ ปีขึ้นไป	๑,๒๓๓	๑,๑๑๐	๑,๓๕๗	๑,๘๓๗
ไม่ทราบ	–	–	๒๕	–

ที่มา : การสำรวจอนามัย สวัสดิการ และพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ๒๕๕๔

ตารางที่ ๓๐ ร้อยละของพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว จำแนกตามสาเหตุ

สาเหตุ	พ่อเลี้ยงเดี่ยว	แม่เลี้ยงเดี่ยว	รวม
หย่าร้าง	๓๓.๔	๓๕.๗	๓๔.๘
แยกกันอยู่กับคู่สมรส	๓๓.๒	๓๗.๔	๓๕.๘
คู่สมรสเสียชีวิต	๓๑.๑	๒๔.๖	๒๗.๑
คู่สมรสไปทำงานต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ	๒.๓	๒.๓	๒.๓

ที่มา : การสำรวจความคิดเห็นของพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว พ.ศ. ๒๕๕๒ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว
มหาวิทยาลัยมหิดล

ตารางที่ ๓๑ แสดงจำนวนสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๙
ที่เข้ารับบริการศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุข

		จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๖	จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗	จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๘	จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙
อายุ	รวม	๖,๐๙๐	๗,๗๒๙	๗,๑๒๒	๔๔๘
	๑๘ ปี - ไม่เกิน ๒๕ ปี	๑,๕๑๘	๑,๙๓๘	๑,๗๑๒	๑๑๙
	๒๕ ปี - ไม่เกิน ๔๕ ปี	๓,๒๒๙	๔,๐๕๙	๓,๗๐๐	๒๒๗
	๔๕ ปี - ไม่เกิน ๖๐ ปี	๑,๐๖๘	๑,๓๕๐	๑,๓๔๕	๘๒
	๖๐ ปีขึ้นไป	๒๗๕	๓๘๒	๓๖๕	๒๐
ผู้กระทำ	รวม	๖,๒๐๓	๗,๙๐๘	๗,๓๖๗	๔๗๘
	คู่สมรส	๓,๐๙๔	๓,๗๙๑	๓,๖๔๐	๒๒๙
	แฟน	๑,๐๑๙	๑,๒๒๕	๑,๑๔๓	๗๔
	เพื่อน	๒๔๒	๓๗๗	๓๒๙	๒๒
	ผู้ดูแล/ผู้อุปการะ	๔	๖	๔	๐
	พ่อ	๔๐	๔๕	๖๒	๓
	แม่	๒๒	๒๘	๒๗	๑
	พ่อ/แม่เลี้ยง	๒๒	๓๐	๒๒	๑
	พ่อ/แม่บุญธรรม	๒	๔	๒	๐
	ลูกชาย/ลูกสาว/ลูกเลี้ยง	๑๓๐	๑๕๑	๑๓๒	๑๒
	พี่น้อง/ญาติ	๓๐๖	๓๙๙	๓๙๗	๒๐
	เพื่อนบ้าน	๒๒๙	๒๘๑	๒๘๒	๒๑
	นายจ้าง	๒๒	๒๘	๒๖	๑
	ลูกจ้าง	๔	๔	๑๑	๑
	ครู	๑	๖	๓	๐
	พระ/นักบวช	๖	๓	๗	๑
	คนแปลกหน้า/ไม่รู้จัก	๔๑๑	๕๓๗	๔๕๘	๒๘
	อื่นๆ	๖๔๙	๗๗๙	๗๐๑	๕๙
สาเหตุ/ปัจจัยกระตุ้นของ การกระทำความรุนแรง	รวม	๗,๗๙๑	๙,๗๗๔	๙,๔๗๓	๕๘๗
	ใช้สารกระตุ้น	๒,๒๗๖	๒,๗๔๑	๒,๖๓๒	๑๔๑
	สัมพันธ์ภาพในครอบครัว	๓,๕๒๔	๔,๑๘๘	๔,๒๐๗	๒๖๔
	สภาพแวดล้อม	๙๑๓	๑,๓๒๒	๑,๐๙๓	๖๖
	ปัญหาเศรษฐกิจ	๒๘๑	๓๙๐	๓๘๕	๒๓

		จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๖	จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗	จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๘	จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙
สาเหตุ/ปัจจัย กระตุ้นของ การกระทำรุนแรง	ปัญหาสุขภาพกาย	๕๘	๑๐๔	๖๙	๓
	ปัญหาสุขภาพจิต	๓๔๘	๔๒๘	๔๓๒	๒๕
	อื่นๆ	๓๙๑	๖๐๑	๖๑๕	๖๕
ประเภทของการ ถูกกระทำรุนแรง	รวม	๖,๑๑๔	๗,๕๖๗	๗,๑๔๔	๔๖๗
	ทางกาย	๔,๘๐๘	๕,๙๑๓	๕,๖๖๘	๓๗๓
	ทางเพศ	๑,๐๑๘	๑,๒๙๓	๑,๐๘๐	๖๕
	ทางจิตใจ	๑๙๙	๒๔๔	๓๐๕	๑๘
	การละเลยทอดทิ้ง	๗๖	๑๐๖	๗๘	๑๑
	ล่อลวง/บังคับแสวงหา ผลประโยชน์	๑๓	๑๑	๑๓	๐
สถานที่เกิดเหตุ	รวม	๖,๒๙๕	๗,๗๑๗	๗,๓๗๘	๔๘๘
	บ้านตนเอง	๒,๙๗๐	๓,๖๘๗	๓,๖๖๒	๒๐๘
	บ้านผู้กระทำ	๑,๒๑๑	๑,๕๕๘	๑,๔๙๒	๑๓๐
	บ้านคนอื่น	๓๒๙	๓๔๓	๓๑๗	๑๒
	สถานที่เรียน/โรงเรียน	๓๐	๔๐	๒๓	๐
	สวนสาธารณะ	๓๐	๖๖	๖๐	๗
	สนามกีฬา	๑	๔	๕	๐
	ถนนหรือทางหลวง	๒๐๓	๓๐๒	๓๐๒	๑๘
	ในป่า/ที่เปลี่ยว/บ้านร้าง	๙๐	๑๒๐	๙๖	๘
	ห้างสรรพสินค้า	๑๕	๓๓	๒๗	๐
	สถานที่ทำงาน	๒๑๒	๒๓๗	๒๐๙	๑๐
	นา/ไร่/สวน	๙๙	๑๑๙	๑๐๒	๑๑
	หอพัก	๓๑๖	๓๔๘	๓๔๖	๑๙
	สถานที่บันเทิง	๘๖	๙๔	๘๓	๗
	โรงแรม	๑๖๑	๑๘๙	๑๕๔	๑๑
	อื่นๆ	๕๔๒	๕๗๗	๕๐๐	๔๗

ที่มา : สำนักบริหารการสาธารณสุข <http://phdb.moph.go.th/hssd1/???bW9kdWxIPXJlcG9ydCY>
สืบค้นวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙

ตารางที่ ๓๒ แสดงจำนวนเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๙
ที่เข้ารับบริการศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุข

		จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๖	จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗	จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๘	จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙
เพศ	รวม	๕,๗๔๘	๖,๘๖๓	๕,๔๓๐	๓๖๖
	ชาย	๖๓๓	๗๘๑	๕๓๘	๓๔
	หญิง	๕,๑๑๕	๖,๐๘๒	๔,๘๙๒	๓๓๒
อายุ	รวม	๕,๖๒๐	๖,๗๑๘	๕,๓๐๒	๓๖๑
	ไม่เกิน ๑ ปี	๔๐	๕๑	๓๙	๒
	๑ ปี - ไม่เกิน ๕ ปี	๒๔๒	๓๕๓	๒๖๙	๑๙
	๕ ปี - ไม่เกิน ๑๐ ปี	๔๕๔	๖๑๐	๔๕๕	๒๗
	๑๐ ปี - ไม่เกิน ๑๕ ปี	๒,๖๖๑	๓,๐๔๙	๒,๔๙๕	๑๗๘
	๑๕ ปี - ไม่เกิน ๑๘ ปี	๒,๒๒๓	๒,๖๕๕	๒,๐๔๔	๑๓๕
ผู้กระทำ	รวม	๕,๖๙๙	๖,๘๒๕	๕,๔๖๔	๓๖๗
	พ่อ	๒๔๖	๓๐๗	๒๓๘	๑๕
	นายจ้าง	๖๔	๒๐	๒๒	๑
	พระ/นักบวช	๑๖	๓๓	๑๓	๑
	ครู	๓๙	๖๕	๕๒	๔
	เพื่อนบ้าน	๓๘๙	๕๒๑	๓๘๘	๑๙
	เพื่อนร่วมงาน	๒๗	๒๘	๒๖	๐
	เพื่อน	๖๙๙	๘๒๘	๖๒๐	๔๙
	แฟน	๒,๓๖๔	๒,๗๘๓	๒,๓๐๔	๑๕๗
	พี่น้อง/ญาติ	๓๐๖	๔๑๗	๒๙๑	๑๗
	ผู้ดูแล/ผู้อุปการะ	๔๔	๖๖	๓๙	๓
	พ่อ/แม่บุญธรรม	๑๑	๑๕	๑๑	๑
	พ่อ/แม่เลี้ยง	๑๓๙	๑๗๒	๑๔๑	๓
	แม่	๑๓๗	๑๖๗	๑๐๔	๓
	คนไม่รู้จักรัก/คนแปลกหน้า	๕๓๘	๖๑๖	๔๗๕	๓๖
	อื่นๆ	๖๘๐	๗๘๗	๗๔๐	๕๘
สาเหตุ/ ปัจจัยกระตุ้น ของการกระทำ รุนแรง	รวม	๖,๑๘๑	๗,๕๗๕	๖,๑๘๓	๔๓๒
	ใช้สารกระตุ้น	๙๘๑	๑,๒๓๙	๙๘๖	๘๑
	สัมพันธ์ภาพในครอบครัว	๕๘๒	๖๙๓	๖๐๘	๓๓
	สภาพแวดล้อม	๓,๔๙๖	๕,๑๔๖	๓,๕๘๙	๒๑๑

		จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๖	จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗	จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๘	จำนวน (คน) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙
สาเหตุ/ ปัจจัยกระตุ้น ของการกระทำ รุนแรง	ปัญหาเศรษฐกิจ	๒๗๘	๒๕๖	๒๐๕	๒๑
	ปัญหาสุขภาพกาย	๓๕	๔๘	๓๖	๔
	ปัญหาสุขภาพจิต	๒๓๗	๓๘๙	๓๔๒	๒๒
	อื่นๆ	๕๗๒	๘๐๔	๖๕๓	๖๐
ประเภทของการ ถูกกระทำรุนแรง	รวม	๕,๕๑๐	๖,๕๕๑	๕,๓๐๒	๓๔๗
	ทางกาย	๙๔๒	๑,๒๔๖	๑,๐๕๑	๗๓
	ทางเพศ	๔,๑๘๘	๔,๙๒๒	๓,๙๗๑	๒๔๘
	ทางจิตใจ	๑๑๗	๑๕๐	๑๑๔	๑๑
	การละเลยทอดทิ้ง	๑๕๖	๑๗๖	๑๒๙	๑๑
	ล่อลวง/บังคับ/แสวงหา ผลประโยชน์	๑๐๗	๕๗	๓๗	๔
สถานที่เกิดเหตุ	รวม	๕,๖๖๑	๖,๗๑๖	๕,๔๑๘	๓๕๙
	บ้านที่เด็กอยู่	๑,๑๓๓	๑,๔๒๘	๑,๑๘๒	๗๗
	บ้านผู้กระทำ	๒,๑๐๓	๒,๕๖๒	๒,๑๒๗	๑๓๕
	บ้านคนอื่น	๔๒๗	๔๔๔	๓๗๐	๒๔
	สถานที่เรียน/โรงเรียน	๒๕๕	๓๔๕	๒๒๕	๒๗
	สวนสาธารณะ	๗๔	๙๖	๗๑	๙
	สนามกีฬา	๔	๑๐	๕	๐
	ถนนหรือทางหลวง	๑๓๕	๒๐๐	๑๔๑	๗
	ในป่า/ที่เปลี่ยว/บ้านร้าง	๒๐๙	๒๓๖	๑๘๒	๖
	ห้างสรรพสินค้า	๖	๑๖	๑๑	๐
	สถานที่ทำงาน	๘๒	๗๒	๔๘	๑
	นา/ไร่/สวน	๑๕๑	๑๘๔	๑๔๓	๕
	หอพัก	๒๐๐	๒๒๐	๑๖๕	๑๐
	สถานบันเทิง	๔๖	๒๙	๓๑	๒
	โรงแรม	๓๖๔	๓๖๐	๒๙๓	๒๓
	อื่นๆ	๔๗๒	๕๑๔	๔๒๔	๓๓

ที่มา : สำนักบริหารการสาธารณสุข <http://phdb.moph.go.th/hssd1/???bW9kdWxIPXJlcG9ydCY>
สืบค้นวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙

ตารางที่ ๓๓ จำนวนหญิงหม้ายและเด็กกำพร้า (หญิง) ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๓๑ มกราคม ๒๕๕๗

จังหวัด	หญิงหม้าย		เด็กกำพร้า (หญิง)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัตตานี	๑,๐๗๑	๓๘.๔๐	๑,๑๒๗	๓๙.๕๖
นราธิวาส	๘๓๓	๒๙.๘๗	๙๙๒	๓๔.๘๒
ยะลา	๘๐๐	๒๘.๖๘	๖๓๔	๒๒.๒๕
สงขลา	๘๕	๓.๐๕	๙๖	๓.๓๗
รวม	๒,๗๘๙	๑๐๐	๒,๘๔๙	๑๐๐

ที่มา : ส่วนสนับสนุนและประสานราชการภูมิภาค สำนักตรวจและประเมินผล

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๒๕๕๗

<http://www.gender.go.th/publication/book/thaisituation58.pdf> สืบค้นวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๙

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรีและสถาบันครอบครัวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรีและสถาบันครอบครัวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ

“สมัชชาสตรี” หมายความว่า การรวมกลุ่มของสตรี องค์กรสตรี และภาคประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแนวทางในการส่งเสริมและประสานงานสตรี

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ข้อ ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา

สถานภาพสตรีแห่งชาติ

ข้อ ๖ ให้มีคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติเรียกโดยย่อว่า “กยส.” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง

(๓) ปลัดกระทรวงต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร ประธานสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ และประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นกรรมการ

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบเอ็ดคนซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงานและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านการคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิสตรี ด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย ด้านสื่อมวลชน ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา และด้านกฎหมาย อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน ซึ่งในจำนวนนี้ต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เป็นกรรมการ

(๕) ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และรองผู้อำนวยการที่ผู้อำนวยการมอบหมาย เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) คนหนึ่ง เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง

ข้อ ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ ๖ (๔) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีความประพฤติเหมาะสมที่จะทำหน้าที่ส่งเสริมและประสานงานสตรี

(๓) ไม่เคยเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว

(๔) ไม่เป็นบุคคลมีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือบุคคลล้มละลาย

(๕) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกเพราะกระทำความผิด

(๖) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๗) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

ข้อ ๘ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ ๖ (๔) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ และมีการแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๗ เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทน ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งตนแทน แต่ในกรณีที่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นก็ได้ และในกรณีนี้ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ข้อ ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ ๖ (๔) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๗

(๖) นายกรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือทุจริตต่อหน้าที่ หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

ข้อ ๑๐ การประชุมของ กยส. จะต้องจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละสองครั้ง และต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๑๑ ให้ กยส. มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนระดับชาติเกี่ยวกับการส่งเสริมและประสานงานสตรีต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

(๒) พิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนระดับชาติซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดให้มีสมัชชาสตรี

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการประชุมสมัชชาสตรีแห่งชาติ

(๕) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนระดับชาติเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพสตรี ความเสมอภาคและความเป็นธรรมของหญิงและชายในสังคม พร้อมทั้งเปิดเผยต่อสาธารณชนและรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ ปีละครั้ง

(๖) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับผลกระทบของกฎหมาย นโยบาย แผนงานและโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐที่มีต่อการส่งเสริมศักยภาพสตรีความเสมอภาคและความเป็นธรรมของหญิงและชายในสังคม เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรี

(๗) เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรการกลไกการเสนอให้มีกฎหมายหรือปรับปรุงกฎหมาย หรือจุดยืนและท่าทีของประเทศไทยในระดับชาติและนานาชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมศักยภาพสตรี ความเสมอภาคและความเป็นธรรมของหญิงและชายในสังคม

(๘) กำหนดมาตรการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานและช่วยเหลือกิจการของหน่วยงานของรัฐและเอกชน ภาคประชาชนเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพสตรี ความเสมอภาคและความเป็นธรรมของหญิงและชายในสังคม

(๙) เชิญข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง ผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง มาสอบถามหรือให้ข้อเท็จจริง รวมทั้งขอเอกสารจากหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา

(๑๐) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กยส. มอบหมาย

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ ๑๒ ให้สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กยส. โดยมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไป

(๒) ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์กับหน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาสตรี

(๓) สำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล และสถานการณ์เกี่ยวกับสตรี เพื่อจัดทำรายงานเสนอต่อกยส.

(๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ กยส. มอบหมาย

ข้อ ๑๓ ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของกยส.

หมวด ๒

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาสถานภาพสตรี

ข้อ ๑๔ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาสถานภาพสตรี เรียกโดยย่อว่า “กสส.” ประกอบด้วย

(๑) รองประธาน กยส. คนที่สอง เป็นประธานกรรมการ

(๒) ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการ

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประธาน กยส. แต่งตั้งจากบุคคลตามข้อ ๖ (๔) จำนวนห้าคนเป็นกรรมการ

(๔) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย เป็นกรรมการและเลขานุการ และข้าราชการซึ่งผู้อำนวยการแต่งตั้ง เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ ๑๔ (๓) พ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กยส. ให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กสส. ด้วย

ข้อ ๑๖ ให้นำความในข้อ ๑๐ มาใช้บังคับกับการประชุมของ กสส. โดยอนุโลม เว้นแต่การประชุมต้องจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละสี่ครั้ง

ข้อ ๑๗ ให้ กสส. มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนระดับชาติตามที่ได้รับมอบหมายจากกยส.

(๒) ส่งเสริมให้มีการพัฒนา การวิจัย และการจัดการความรู้เกี่ยวกับสตรีอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมการพัฒนาให้มีระบบฐานข้อมูลของสตรี และข้อมูลจำแนกเพศหญิงชาย

(๓) จัดให้มีการประชุมสมัชชาสตรีระดับจังหวัดและสมัชชาสตรีระดับชาติตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ กยส. กำหนด

(๔) เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาสตรีต่อ กยส.

(๕) ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน ประสาน และช่วยเหลือกิจการของหน่วยงานของรัฐเอกชน และภาคประชาชนเกี่ยวกับการส่งเสริมและประสานงานสตรี

(๖) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ กยส. มอบหมาย

ข้อ ๑๘ ให้สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กสส.

ข้อ ๑๙ ให้ กสส. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประชุมสมัชชาสตรีระดับจังหวัดและระดับชาติอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยเป็นการรวมกลุ่มของสตรี องค์กรสตรี และภาคประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่

การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแนวทางในการส่งเสริมและประสานงานสตรี และเพื่อส่งเสริม
ประสานงาน ระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และประสานงานแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสตรี

การประชุมสมัชชาสตรีระดับชาติต้องเปิดโอกาสให้ตัวแทนกลุ่มหรือองค์กรสตรีระดับจังหวัด
และภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

ข้อ ๒๐ ให้ กสส. รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุมสมัชชาสตรีระดับชาติ
เสนอต่อ กยส. เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการบริหาร
หรือการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย หรือระเบียบปฏิบัติต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๒๓๕/๒๕๕๗

เรื่อง แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและรองประธานกรรมการคนที่สอง
ในคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศถานภาพสตรีแห่งชาติ

โดยที่ได้มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้อ ๖ ของระเบียบดังกล่าวกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศถานภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง กรรมการโดยตำแหน่งจำนวน ๑๕ คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวน ๑๑ คน และรองประธานกรรมการคนที่สองจำนวน ๑ คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๖ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และรองประธานกรรมการคนที่สองในคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศถานภาพสตรีแห่งชาติ ดังนี้

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

๑. รองศาสตราจารย์ ดร. ภาวดี ทองอุไทย	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจ	
๒. นางสาวสุรี จุติกุล	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคม	
๓. นางสาวศิริ สุวรรณสถิตย์	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม	
๔. นางกานดา วัชรวิชัย	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี	
๕. นางเมทินี พงษ์เวช	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี	
๖. คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย	

/๗. นางสาวทวิณห์ ...

๗. นางสาวทวิรัตน์ คงคราญ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อมวลชน	กรรมการ
๘. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ เพ็ญศรี พิชัยสนิธ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสุขภาพอนามัย	กรรมการ
๙. รองศาสตราจารย์ ดร. จุรี วิจิตรวาทการ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา	กรรมการ
๑๐. รองศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย	กรรมการ
๑๑. นางสาวรณิ สิริเวชชะพันธ์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย	กรรมการ

รองประธานกรรมการคนที่สอง

รองศาสตราจารย์ ดร. จุรี วิจิตรวาทการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ลง ณ วันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

คำสั่งคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาณภาพสตรีแห่งชาติ

ที่ ๑/๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ในคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาสถาณภาพสตรี (กสส.)

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาสถาณภาพสตรี (กสส.) ซึ่งมีองค์ประกอบที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน โดยประธานกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาณภาพสตรีแห่งชาติ แต่งตั้งจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์สถาณภาพสตรีแห่งชาติ นั้น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๔ (๓) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาสถาณภาพสตรี (กสส.) ดังนี้

๑. นางสาวศิริ สุวรรณสถิตย์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม	กรรมการ
๒. นางเมทินี พงษ์เวช
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี	กรรมการ
๓. คุณหญิงทิพาดี เมฆสุวรรณ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย	กรรมการ
๔. นางสาวทวิรัตน์ คงคราญ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อมวลชน	กรรมการ
๕. รองศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย	กรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายยงยุทธ ยุทธวงศ์)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาณภาพสตรีแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศถานภาพสตรีแห่งชาติ

ที่ ๑/๒๕๕๙

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมไทย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๑ (๑๐) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับมติที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศถานภาพสตรีแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	รองศาสตราจารย์จรี วิจิตรวาทการ	ประธานอนุกรรมการ
๑.๒	อธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	รองประธานอนุกรรมการ
๑.๓	รองอธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๑.๔	ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ	อนุกรรมการ
๑.๕	ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๑.๖	ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม	อนุกรรมการ
๑.๗	ผู้แทนกระทรวงแรงงาน	อนุกรรมการ
๑.๘	ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม	อนุกรรมการ
๑.๙	ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข	อนุกรรมการ
๑.๑๐	ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ	อนุกรรมการ
๑.๑๑	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	อนุกรรมการ
๑.๑๒	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑.๑๓	ผู้แทนสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์	อนุกรรมการ
๑.๑๔	ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑.๑๕	ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑.๑๖	ผู้แทนองค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาค ระหว่างเพศ และเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women)	อนุกรรมการ
๑.๑๗	ผู้แทนมูลนิธิผู้หญิง	อนุกรรมการ

/๑.๑๘ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ...

๑.๑๘ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิรพรรณ ภักดีบุตร	อนุกรรมการ
๑.๑๙ นางสาวนัยนา สุภาพงษ์	อนุกรรมการ
๑.๒๐ นางพิชญ์ญา คีระพิรุฬห์เทพ	อนุกรรมการ
๑.๒๑ นางเมทินี พงษ์เวช	อนุกรรมการ
๑.๒๒ นางสาวเคลละ จะทอ	อนุกรรมการ
๑.๒๓ นางวัลลภา นีละไพจิตร	อนุกรรมการ
๑.๒๔ นางสุธีรา วิจิตรานนท์	อนุกรรมการ
๑.๒๕ นางสาวเสาวลักษณ์ ทองก๊วย	อนุกรรมการ
๑.๒๖ นางอรุณี ศรีโต	อนุกรรมการ
๑.๒๗ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	อนุกรรมการ และเลขาธิการ
๑.๒๘ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสตรี กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขาธิการ
๑.๒๙ เจ้าหน้าที่กองส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขาธิการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสตรี เพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสตรีในภาพรวม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

๒.๒ จัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๒.๓ จัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เพื่อกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

๒.๔ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกี่ยวข้องได้ตามที่เห็นสมควร

๒.๕ ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พลเรือเอก

(ณรงค์ พิพัฒนาศัย)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เลขที่ ๒๕๕ ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐
www.dwf.go.th